

KAITSE KODU!

5^a 2004 (53)
KAITSELIIDU AJAKIRI

**TEENISTUS KAITSELIIDUS SAAB
VÄÄRILISEMALT TASUSTATUD
ALUTAGUSE NAISED SIHIVAD ERNA FINIŠIT**

**KAITSELIIT KÄIB
ALU MÕISAHOONES KOOLIS**

ISSN 1406-3387

9771406338004

SCOUTSPATALJON

vennaskond kogu eluks

"Scoutspataljonis leidsin huvitava ja arenguvõimalusi pakkuva töö, stabiilse sissetuleku ja sõbrad, kellele võin alati loota. Teenistus professionaalse sõjaväelasena tähendab valmisolekut teenida Eesti Vabariiki, arendada endas vastupidavust, otsustusvõimet, distsipliini. Sõjaväelase elukutse – see on mehine valik."

Kristo Noorhani, seersant, 24

Missioon: Iraak 2003, Erna 2004 võitja

Scoutspataljon on kõrge valmidusastmega kaitseväge kiirreageerimisüksus, mille ülesandeks on äkkrünnakute tõrjumine, strateegiliste objektide kaitse ja osalemine rahvusvahelistel sõjalistel missioonidel.

SCOUTSPATALJON OTSIB OMA RIDADESSE MEHI, KES TAHAVAD TEENIDA ELUKUTSELISTE SÕJAVÄELASTENA.

Nõutav:

Eesti kodakondsus
Vähemalt keskharidus
Läbitud ajateenistus
Kriminaalkaristuste puudumine
Vanus 18–35 a
Hea füüsiline vorm

Pakume:

Mitmekülgset sõjaväelist väljaõpet
Karjäärivõimalust
Missioone ja õppuseid välismaal
Tasuta ja mugavat majutust
Palk alates 6825 kroonist kuus
5-päevane töönael

Tule ja saa elukutseliseks sõduriks!
Liitumiseks pöördu lähimasse riigikaitseosakonda
või helista allpool toodud telefonidel.

Kontakt: Ly Lepik, Maie Riiks

Tel: 717 2532; 717 2530

Faks: 674 1223

E-post: personal@rok.ee

www.rok.ee/scouts

EESTI KAITSEVÄGI
ESTONIAN DEFENCE FORCES

Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!
Asutatud 11. september 1925

Väljaandja Kaitseliit
Ilmub kuus korda aastas.

Peatoimetaja:
ltn Ivar Jõesaar

Makett ja küljendus:
Matis Karu

Reklaam, levi, tellimine:
Virgo Tamm
kaitsekodu@hotmail.ee
Telefon 529 6802

Toimetus:
Riia 12, Tartu 51013
Telefon 731 4151
Faks 731 4150

Toimetuse e-mail:
kaitsekodu@kaitseliit.ee
kaitse.kodu@ksk.edu.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei
retsenseeri ega tagasta.

Kaitsejõud Internetis:
www.kaitseliit.ee
www.mil.ee
www.mod.gov.ee
www.ksk.edu.ee
www.vdcol.ee
www.erok.ee
www.nppk.ee
www.orkester.mil.ee
www.erna.ee

KAITSE KODU!

5' 2004 (53/499)
KAITSELIIDU AJAKIRI

SISUKORD

Foto: Neeme Brus

KAANELUGU:

KAITSELIIT KÄIB ALU MÕISAHOONES KOOLIS

Väliselt uusgooti stiilis kindlust meenutavas Alu mõisahäärberis tegutseb alates 2001. aastast Kaitseliidu Kool. Tänapäevaks korralikult renoveeritud hoones saavad väljaõppe Kaitseliidu sõjaaja üksuste jao-, rühma- ja kompaniipealikud ning erialaspetsialistid. Kaitseliidu Koolis antaval õpetusel on tänapäeva maailma ohtusid arvestades suur perspektiiv Eesti ühiskonna tsiviili- ja sõjaliste struktuuride koostöö tegevdamisel. **LK 13**

ALUTAGUSE NAISED SIHIVAD ERNA FINIŠIT

Gerli Romanovitš

Norrast koormusmatka karika toonud Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna naiste salasoov on teha kaasa Erna retk. **LK 10**

LASKEPÄEVIKUTE DIGITALISEERIMINE

Kuido Külm

Kaitseliitlaste lasketulemuste arvestust pidavatel instruktoritel võiks olla abi laskepäevikute arvutisse viimisest. **LK 34**

VÄHEMALT EI TUISKA!

Heikki Kirotar

Ühe Kaitseliidu Tallinna maleva reservõppekogunemisel vett ja vilet saanud kaitseliitlase lahingupäevik. **LK 38**

Autasustamine ja tänu avaldamine

LK 6

Teenistus Kaitseliidus saab väärilisemalt tasustatud

LK 8

Kas riigikaitse vajab eraldi naisorganisatsiooni?

LK 15

Kaitseliidu laskevõistlus

LK 17

Kommentaare KLi ja Politseiameti uue koostöölepingu juurde

LK 18

Kaitseliidu valverühmad

LK 20

Tagavaravägi nr 8

LK 21

Kuidas Tallinna maleva noored Leedus käisid

LK 25

Tallinna maleva parim noorkotkas ja kodutütar

LK 26

Kaitseliit – Eesti inimese füüsilise ja vaimu harija

LK 28

Orkestriteenistusest Kaitseliidus

LK 32

KAITSELIIDUS SAAVAD KÕIK KOKKU

Oga ühiskonda hoiab koos ja aitab areneda ühiskonnaliikmete avalike või nähtamatute suhete niidistik. Nii mõjutab meie igapäevaelu märkamatult see, et me kõik kuulume mingitesse mõtte- ja tegevusühendustesse – oleme kolleegid firmades, pooldame erakondi või spordivõistkondi, kuulume vilistlaskogudesse ja suurte-asjade-kordaajamise-heatahteühingutesse jne. Kui suur osa neist kooslustest ühendab lähedasest sotsiaalsest seisundist, sama haridustaseme, maailmavaate või lähedase elukohaga, samast vanuserühmast või soost esindajaid, siis on ka koht, kus saab kokku läbilõige kogu Eesti ühiskonnast, ja see on Kaitseliit. Vaid kriminaalse taustaga, tõsiselt tõbised ja kodakondsuseta inimesed pole sinna oodatud.

Kui algselt esindas Kaitseliit vaid vabade kodanike soovi kindlustada ühistegevuses oma vara ja vabaduse kaitset, siis tänaseks on Kaitseliidu ühiskonna erinevaid tahke ühendav tegevus arenemas süvitsi. Struktuuri korrastamise käigus harjutatakse lähiaastate jooksul kokku Kaitseliidu sõjaaja lahinguüksused. Kuid Kaitseliidu arengukava näeb lisaks sõjaaja üksuste väljaõpetamisele ette ka rahuaja hädaolukordade menetlemise suutlikkuse kasvatamist.

Nii kummaline kui asi ka ei tundu, võib selle ülesande täitmine osutada keerulisemaks kui sõjaaja üksustes tegutsemine. Sest tähtsam kui tahe, relv käes, kodu kaitsel seista, on siin igamehe elukogemus, professionaalsed tsiviilametioskused ning valmisolek osaleda vähe au ja kuulsust töötavas pahategude ja õnnetuste tagajärgede likvideerimise töös. Suutlikkus olmelisi õnnetusi likvideerida või ennetadagi võib olla see koht, kus Kaitseliidul on Eesti rahvale pakkuda käegakatsutavat igapäevast tuge kodu kaitsel. Ja just sellise suutlikkuse arendamine võib tuua Kaitseliidu lippude alla ka neid tublisid ja oskajaid inimesi, kellele igapäevane, relv käes, riigi kaitsmise vajadus esialgu kaugeks jääb. Siis saamegi kõik Kaitseliidus kokku.

Ivar Jõesaar, ltn

SUMMARY

Voluntary members of Estonian Defence League will receive more benefits

The Commander of Estonian Defence League Maj. Benno Leesik says in the interview, given to our magazine, that the organization has improved evolutionally in recent years. The member licenses are changed; the structure and the weaponry have been modernized in accordance with the NATO standards.

Due to that improvement, Estonian Defence League strongly needs its new, law improved as well. The draft of new Estonian Defence League law, given out to the Parliament, can assure the legal basis for Estonian Defence League to act as a voluntary military organization of the NATO-member country.

The members of Estonian Defence League, according to the draft of new

law, will receive more social and material benefits, however, they will have to fulfill higher requirements.

In the near future the smaller units, mobilized by Estonian Defence League, are expected to participate to the international peace operations. In addition, there will come more tasks on domestic security field in co-operation with police and rescue boar. Pp. 8-9.

Ladies-team from Alutaguse district of Women's Voluntary Defence Organisation trains to finish the ERNA competition

The 4-member team of Alutaguse district of Women's Voluntary Defence Organisation has won a military combined competition this year in Norway. An article describes their achievements in military sport and the results in different competitions at home. Brave women do not hide that their further goal is to go successfully thru ERNA raid, which is one

of the hardest military competitions in the world. Pp. 10-12.

The members of the Estonian Defence League train and study in Alu manor

Since 2001 the school of Estonian Defence League, working in former, now fresh renovated Alu manor, trains squad-, platoon- and company commanders for our organization. Additionally, the specialized courses are provided.

In this issue, the commander of the school, Lt. Cmdr. Jens Koefoed from Danish Home Guard, describes how the school was grounded and what are the tasks given to the school of Estonian Defence League.

The necessity, to have the own school, has been clear for the Estonian Defence League since the training centers of Defence Forces were not able to train voluntary members of Estonian Defence League over weekends. Pp. 13-14.

KAITSELIIDU ALUTAGUSE MALEV KOLIS JÕHVI LINNA

Seni Kohtla-Järvel paiknenud Kaitseliidu Alutaguse malev asub alates 30. septembrist 2004 ametlikult Jõhvi linnas Jaama tänava endises koolimajas.

Jõhvi linnavalikogu otsustas valdavalt tühjana seisnud koolimaja võõrandada tasuta Kaitseliidu Alutaguse malevale mullu sügisel.

Tänaseks on neljakorruseline hoone üldpinnaga 4800 m² osaliselt remonditud. "Siin hakkavad asuma maleva staap, meie eriorganisatsioonide (Naiskodukaitse, Noored Kotkad ja Kodutütred) ning loodava koolituskeskuse ruumid," selgitas Kaitseliidu Alutaguse maleva pealik major Arno Kodu.

Kaitseliidu struktuuri ajakohastamine näeb Alutaguse malevale ette juhtmaleva staatuse, mis tähendab eelkõige territoriaalse väljaõppekeskuse tegevuse tagamist. Sinna koondub piirkonna väljaõppe- ja planeerimiskeskus, mida toetab senisest tugevam tagala.

Kaitseliidu Alutaguse malev on üks neljast juhtmalevast Harju, Tartu ja Pärnumaa maleva kõrval.

EESTI NAISED OLID SOOME MILITAARVÕISTLUSTEL EDUKAD

9. oktoobril Helsingi Sinibarettide korraldatud ja Patasjoel peetud militaarvõistlusel osalenud kaks Eesti naiskonda saavutasid meeste hulgas arvestatavad kohad.

Juba aastaid läbiviidaval võistlusel Jalka-Paavo esindasid tänava Eestit kaks naiskonda: Naiskodukaitse Tallinna ja Tartu võistkond, kes saavutasid vastavalt neljanda ja kuuenda koha. Arvestades, et ülejäänud võistkonnad olid Soomest ja pealegi puhtalt meeskonnad,

on Eesti naiskondade tulemused eriti hinnatavad. Kokku osales tänavu Jalka-Paavol kaheksa võistkonda.

Militaarvõistlus Jalka-Paavo 2004 viidi läbi Helsingist umbes 200 km põhja pool asuva Patasjoe asula lähedal. Võistkonnad olid kolmeliikmelised. Võistlus seisnes orienteerumises ja trassile jäävates kontrollpunktides ülesannete täitmisel. Ülesanded oli eriilmelised: laskmine erinevatest relvadest, relvatundmine, maasturisõit liivakarjääris (alavõit Tartu naistele), ammulaskmine, esmaabiülesanded, veetakistuse ületamine paadiga ja kõiel, takistusriba jmt.

Naiskodukaitse Tallinna võistkonna liikme Helle Jürna sõnul oli võistlus põnev. "Eriti meeldis see, et asju tehti mõnuga. Eestis on sellelaadsed võistlused elu eest punnitamised, soomlased võtavad seda pigem kui kena puhkepäeva looduses," selgitas Jürna.

Helsingi Sinibarettide organisatsioon koondab Helsingi piirkonna rahuvalvajaid. Aastaid on sinibaretid osalenud Eestis erinevatel militaarvõistlustel kohtunikena. Tuntuimad on nad meile Erna retkedelt.

RIIGIKAITSELISED NAISSORGANISATSIOONID ARUTASID KOOSTÖÖPLAANE

Tallinnas hotellis Palace kohtusid 19.–20. oktoobril Norra ja Rootsi Lottade ning Soome Lottade Pärimusliidu juhid, arutamaks Naiskodukaitse juhtidega kõigi organisatsioonide arenguplaane lähimateks aastateks.

Analüüsi teinud koostööd ja peeti plaane järgnevas kolmes aastaks. Uueks suunaks kõigi nimetatud organisatsioonide tegevuses on koostöö tsiviilvõimudega ja elanikkonna abistamine hädaolukordades.

Naiskodukaitse loodab oma koostööpartnerite abiga välja töötada tsiviilkaitsealase kursuse nii oma liikmetele kui ka teistele naisorganisatsioonidele.

KAITSELIIDU EESTVÕTTEL KOOLITATAKSE MAAVANEMAI

Kaitseliidu eestvedamisel ning Politsei- ja Päästeameti kaasabil viidi Alu mõisas asuvas Kaitseliidu Koolis 2. ja 3. novembril läbi maavanemate koolitus, mille sihiks oli jagada neile teadmisi kriisijuhtimise vallast.

Koolitusel anti maavanematele ülevaade maavanema ülesannetest hädaolukorras valmisolekul ja hädaolukordade lahendamisel. Ühtlasi tutvustati nii politsei, Kaitseliidu kui ka päästeameti ressursse.

Kaitseliidu eestvedamisel on maavanematele koolitusi korraldatud juba aastaid. Sel kujul koolitus oli esmakordne kõigile, paljudele aga oli see üldse esimene Kaitseliidu korraldatud õppus, sest suur osa maavanemaid on vahetunud. Koolituse rakenduslik osa seisnes praktilise kriisiuülesande lahendamises. Legendi järgi oli N maakonnas toimunud rongiõnnetus, mis mitme asjaolu kokkulangemise tõttu eskaleerus suuremat sorti hädaolukorras, milles oli ka inimohvraid. Maavanematest moodustati

Maavanemad harjutavad Kaitseliidu Koolis "Taktikatreeneri" kasutamist.

n-ö kriisikomisjon, kes mängijatelt (Kaitseliidu, politsei, päästeameti ja kiirabi esindajad) saadud info põhjal pidi hädaolukorra lahendama.

Praktiline õppus viidi läbi Kaitseliidu Kooli treeningusüsteemil "Taktikatreener", mille analoog on Eestis veel üksnes Balti Kaitsekolledžis. Kaitseliidu Kooli instruktoriga kapten Meelis Pernitsa sõnul on see teadaolevalt esimene kord Balti riikides, kus seda süsteemi kasutati tsiviilhädaolukordade likvideerimise ja päästeoperatsiooni-de harjutamiseks.

"Meie üheks eesmärgiks on tutvustada maavanematele meie "Taktikatreeneri" võimalusi, et siis hiljem iga maakonna kriisikomisjoni liikmed maavanema eestvedamisel saaksid Kaitseliidu koolis vajadusel harjutamas käia," märkis Kaitseliidu ülem major Benno Leesik.

Edaspidi saavad "Taktikatreeneri" süsteemi vajadusel kasutada ka teised Eesti jõustruktuurid. ■

Kaitseliidu ülema major Benno Leesiku käskkirjad nr 351-P 2004. aasta 22. oktoobrist ja nr 373-P 10. novembrist

AUTASUSTAMINE JA TÄNU AVALDAMINE

Õnnitlen kõiki kaitseliitlasi, eriorganisatsiooni liikmeid ja toetajaid seoses Kaitseliidu 86. aastapäevaga ning soovin Teile jõudu ja edu riigikaitselises töös.

Vastavalt oktoobrikuu käskkirjale ja seoses nimetatud tähtpäevaga, kooskõlas Kaitseliidu seaduse 11. paragrahvi 8. lõikega ning Kaitseliidu keskjuhatus otsusega nr 13 21. septembrist 2004 avaldada:

1. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Lääne malev
Kpr Haljand Kotelnikov nr 468

Sakala malev
N-ltn Olev Tatar nr 469
Lpn Enn Soots nr 470

1.2. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri

Lääne malev
Mlv Einu Joemaa nr 311
Mlv Aleksei Lotman nr 312
Mlv Ülo Tuisk nr 313

Võrumaa malev
Ltn Aivo Hütsi nr 314
V-vbl Andres Puusepp nr 315
V-srs Karl-Richard Sirel nr 316
V-srs Heinrich Kõiv nr 317
V-srs Evar Moks nr 318
Srs Paavo Eenla nr 319
N-srs Toomas Kaun nr 320
Kpr Jaan Valge nr 321
Kpr Harri Utsal nr 322
Kpr Rainis Uibopuu nr 323
Kpr Elmo Nelk nr 324
Kpr Aare Kuura nr 325
Rms Valdur Raudvassar nr 326
Rms Mart Marjak nr 327
Rms Kalju-Richard Laas nr 328

1.3. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri

Lääne malev
Ltn Toivo Hein nr 1844
Kpr Aarne Indres nr 1840
Kpr Tarmo Lillemets nr 1841
Kpr Arvi Matto nr 1845
Mlv Einar Kallaste nr 1839
Mlv Viljar Murumets nr 1842
Mlv Hannes Maasel nr 1843
Mlv Reinhold Voldemar Rannamets nr 1846
Mlv Evald Maripuu nr 1847

Sakala malev
Signe Ivanova nr 1848

Võrumaa malev
Kol-ltn Uudo-Meeme Lettens nr 1849
Kpt Gunnar Ints nr 1850
Ltn Kaido Kivilo nr 1851
Ltn Aivar Kaasla nr 1852
V-srs Alar Kume nr 1853
V-srs Rein Karise nr 1854
N-srs Silver Sild nr 1855
N-srs Rene Rätsep nr 1856
Kpr Ülo Paomets nr 1857
Rms Valeri Petrov nr 1858
Rms Matti Ellisaar nr 1859
Mlv Eve Täht nr 1860

2. Avaldada Kaitseliidu ülema 22. oktoobri 2004 otsusega

2.1. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Harju malev
Mlv Jaan Kotkas nr 471

2.2. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri

Harju malev
N-ltn Toomas Kutsar nr 329
N-ltn Heiki Pajur nr 330
N-srs Rein Nael nr 331

N-srs Lembit Nael nr 332
Kpr Jaanus Taperson nr 333
Kpr Pille Reidla nr 334
Kpr Jaan Völlli nr 335

2.3. Teenetemedali III klassi kavaleride nimekiri

Harju malev
Srs Rando Anni nr 1861
N-srs Rainer Kährik nr 1862
N-maat Helmut Loik nr 1863

3. Avaldada keskjuhatus 25. augusti 2004 otsus nr 12

3.1. Teenetemedali eriklassi kavaleride nimekiri

Kol-ltn Darius Baranauskas nr 208
Mjr Mark Teel nr 209

4. Avaldan tänukirjaga tänu järgmistele kaitseliitlastele:

Alutaguse malev
Kpt Eduard Vinkler
N-vbl Ülo Ahu
Srs Urmas Juuse
Srs Kalev Kilk
N-srs Raimond Simson
Kpr Pjotr Vähk
Kpr Urmas Alaküla
Kpr Karl Vällk
Kpr Mäidu Kesler
Kpr Aivar Järv
Kpr Aivo Saul
Rms Rein Gerassimov
Rms Hurmi Sulg
Rms Benno Anger
Rms Jaan Vinkler
Rms Peeter Vösa
Rms Valdek Talistu
Rms Timo Raudnõmm
Rms Ülo Naur
Rms Enno Vaatsep
Rms Karl-Johannes Kärner
Tiina Raudmäe
Hr Keit Aedla

Jõgeva malev
E-mjr Ants-August Nurk
Lpn Risto Siil
Vbl Rannar Kerge
Vbl Mati Kärmas
V-srs Enno Ottis
Srs Juhan Jerlov
Srs Andu Uus
Srs Aive Soolepp
N-srs Alder Gustke
N-srs Jaan Tuka
N-srs Juhan Voronov
Kpr Aare Jaemaa
Kpr Marika Kallemaa
Kpr Ilo Kaju
Mlv Mati Kepp
Mlv Andres Kruuskand
NKK liige Marge Peets

Lääne malev
Kpr Mare Laide

Pille Porn
Anu Jõeäär

Sakala malev
N-srs Harri Saks

Vastavalt 10. novembri käskkirjale, seoses Kaitseliidu 86. aastapäevaga, kooskõlas Kaitseliidu seaduse 11. paragrahvi 8. lõikega ning Kaitseliidu keskjuhatus 26. oktoobri 2004 otsusega nr 15 avaldada

1.1. Valgeristi II klassi kavaler

Tallinna malev
Mjr Mart Puusepp nr 476

1.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev
Lpn Meelis Tinno nr 472

Pärnumaa malev
Kpt Peeter Zagorski nr 473
N-srs Elmo Endrekson nr 474
Kpr Matu Kivisaar nr 475

Tallinna malev
Kol-ltn Enn Tupp nr 477
N-srs Külli Viherpuu nr 478

Politsei
Robert Antropov nr 479

1.3. Teenetemedali eriklassi kavaleride nimekiri

Valgamaa malev
Ilder Tallo nr 214

Politsei
Priit Männik nr 215
Lauri Tabur nr 216
Kalev Prillop nr 217
Priit Suve nr 218
Anu Adra nr 219
Heete Simm nr 220
Aivar Ridamäe nr 221
Toomas Kaarepere nr 222
Einar Lillo nr 223
Kristjan Jaani nr 224
Kalle Klandorf nr 225
Arno Kelnik nr 226

Ettevõtja
Tiit Mets nr 227

1.4. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev
Vbl Raivo Roosvald nr 336
N-vbl Ats Blok nr 337
N-vbl Einar Juuse nr 338
Kpr Heiki Välimets nr 339
Kpr Ilmar Märtsin nr 340
Kpr Eldur Lipp nr 341
Kpr Vello Müür nr 342
Rms Ralf Nurk nr 343
Rms Uno Säätla nr 344

2 x Katrin Pentjärvi

Kaitseliidu aastapäeva eel kutsuti tulblimad kaitseliitlased ja Kaitseliidu toetajad peastaabi keldrisaali vastuvõtule.

Jõgeva malev

N-srs Ago Vaidla nr 345
Kpr Ivar Vinkmann nr 346

Pärnumaa malev

Lpn Roman Sillastu nr 347
St-vbl Aare Välise nr 348
N-vbl Paul Metsasalu nr 349
N-vbl Martin Talts nr 350
V-srs Ain Pukk nr 351
V-srs Jaak Nessler nr 352
V-srs Robert Kõrnas nr 353
Kpr Väino Leppla nr 354
Kpr Mati Elvet nr 355
Kpr Rene Kask nr 356
Kpr Merike Tagam nr 357
Rms Valdur Pihelpuu nr 358
Rms Ivo Oro nr 359
Rms Ain Metste nr 360
Rms Elmar Laur nr 361
Rms Karl Tõkke nr 362
Rms Arvo Talts nr 363
Rms Juhan Mere nr 364
Mlv Jaan Teinburk nr 365

Tallinna malev

N-vbl Tiidu Sade nr 366
Kpr Jaan Reinhold nr 367
Kpr Tõnu Orav nr 368
Mlv Heikki Kirotar nr 369

Valgamaa malev

Srs Jaanis Veskimets nr 370
Srs Kalmer Kingo nr 371
N-srs Oleg Mihailov nr 372
Kpr Hannes Vanatoa nr 373
Rms Voldemar Tilga nr 374

1.5. Teenetemedali III klassi kaval-
leride nimekiri

Alutaguse malev

V-srs Villu Peetsalu nr 1864
V-srs Raivo Reinbärk nr 1865
Srs Üllar Ahu nr 1866
Srs Rein Pärna nr 1867
Srs Taimo Kaljola nr 1868
Srs Einar Metsküll nr 1869
Srs Arvid Siilak nr 1870
N-srs Vello Mälton nr 1871
N-srs Margus Kuldkepp nr 1872
N-srs Kullar Karja nr 1873
Kpr Valeri Malinovski nr 1874
Kpr Madis Maakaar nr 1875
Kpr Heiki Joesaar nr 1876
Kpr Heinard Kiik nr 1877
Kpr Helmut Larka nr 1878
Kpr Vladimir Kirillov nr 1879
Kpr Aleksei Kolpakov nr 1880
Kpr Tambet Leinbock nr 1881
Kpr Silver Koort nr 1882
Kpr Tarmo Treial nr 1883
Kpr Jaan Vähk nr 1884
Kpr Kert Raja nr 1885
Kpr Ain Rego nr 1886
Kpr Andrea Eiche nr 1887
Rms Paavel Vähk nr 1888
Rms Lembit-Vambola Sirel nr 1889
Rms Jüri Gabriel nr 1890
Rms Toivo Mihhailov nr 1891
Rms Ülo Korjus nr 1892

Pärnumaa malev

Lpn Eduard Kakko nr 1893
Lpn Marko Keeman nr 1894
Lpn Mart Alliku nr 1895
Vbl Valeri Djatsenko nr 1896
N-vbl Pirger Laur nr 1897
N-srs Fred Kaas nr 1898
Kpr Hillar Savi nr 1899

Kpr Hans Saulep nr 1900
Kpr Tiia Juhanson nr 1901
Rms Raivo Pärtel nr 1902
Rms Jaan Markson nr 1903
Rms Mati Juhkam nr 1904
Rms Arvo Raap nr 1905
Rms Erich Krüger nr 1906
Rms Robert Kinnar nr 1907
Rms Urmas Kosenkranius nr 1908
Rms Urmas Antson nr 1909
Rms Ülo Ott nr 1910
Rms Hermann Ilves nr 1911
Rms Ülo Liblik nr 1912
Rms Ants Leemet nr 1913
Rms Aldo Avaste nr 1914
Rms Tarmo Vallist nr 1915
Rms Arvi-Juhan Ree nr 1916
Rms Ahto Kukkk nr 1917
Rms Aarne Tõnismäe nr 1918
Rms Leinhard Miländer nr 1919
Rms Heldur Tinkus nr 1920
Rms Allan Lee nr 1921

Saaremaa malev

V-srs Igor Babenko nr 1922
N-srs Rein Matt nr 1923
N-srs Viktor Vaher nr 1924

Tallinna malev

Lpn Madis Milling nr 1925
Lpn Jan Lukk nr 1926
Lpn Aivar Ridamäe nr 1927
Lpn Oliver Purik nr 1928
N-srs Andres Siim nr 1929
Rms Janno Remmelgas nr 1930
Rms Peep Salukivi nr 1931
Mlv Arvo Pass nr 1932
Mlv Tõnu Vössotski nr 1933
Mlv Toomas Birk nr 1934

Valgamaa malev

Kpr Mati Ukkur nr 1935

2. Avaldada Kaitseliidu keskjua-
tuse 9. november 2004 otsusega nr
16

2.1. Valgeristi III klassi kaval-
leride nimekiri

Kaitsejõudude peastaap

Kol Alar Laneman nr 480

Jõgeva malev

Ltn Janno Rosenberg nr 482

Järva malev

Kpt Arvi Niglas nr 481
Kpr Riho Karu nr 483
Mlv Aleksander Kook nr 484

2.2. Teenetemedali eriklassi kava-
leride nimekiri

Kaitseliidu peastaap

R-lpn Ingvar Allekand nr 228

Kaitsejõudude peastaap

Anne Loik nr 229
Maire Kurvits nr 230

2.3. Teenetemedali II klassi kava-
leride nimekiri

Järva malev

Lpn Heldur Meister nr 377
Mlv Arnold Loorits nr 378
Mlv Adolf Tross nr 379
Mlv Kaljo Taimre nr 380

Kaitseliidu peastaap

Kpt Margus Riive nr 376

**Kaitseliidu ülem major Benno Leesik tänamas Kaitseliidu
peastaabi tagalakeskuse ülemat kapten Margus Riivet.**

Kaitsejõudude peastaap

Kol-ltn Neeme Väli nr 375

2.4. Teenetemedali III klassi kava-
leride nimekiri

Alutaguse malev

Mjr Arno Kodu nr 1936

Järva malev

N-srs Georg Tippi nr 1938
N-srs Algridas

Aleknavitšius nr 1939
Kpr Tommy Orumaa nr 1940
Kpr Reemi Parkonen nr 1941
Mlv Janno Rodendau nr 1942
Mlv Priit Tavino nr 1943
Mlv Aavo Nugis nr 1944
Mlv Ahti Kuusik nr 1945

Kaitseliidu peastaap

R-kpt Andres Mihkels nr 1937

3. Avaldada Kaitseliidu ülema 10.
novembri 2004 otsusega

3.1. Valgeristi III klassi kaval-
leride nimekiri

Kaitseliidu peastaap

Maie Rello nr 485

Avaldan tänukirjaga tänu järgmis-
tele kaitseliitlastele:

Järva malev

Kpt Alfons Jakobson
Lpn Leo Lillemets
Srs Rein Raudkivi
N-srs Rodion Sorokin
Kpr Arvi Saarm
Kpr Riho Raimets
Rms Andres Sulbi
Mlv Anar Selter
Mlv Raido Miller
Mlv Lauri Kabonen
Mlv Rait Murumets
Mlv Rainer Põllu
Mlv Aare Meerits
Mlv Gleb Kanatnikov
Mlv Meelis Välimets

Pärnumaa malev

Ltn Riho Väli
N-ltn Sulev Saarna
Lpn Teet Vaar
V-srs Romek Kosenkranius
Srs Rainer Ristimets
Kpr Evald Pärnits

Rms Vladimir Vilberg
Rms Elmar Kuura
Rms Udo Kosk
Rms Alice Pulk
Rms Hedvika Murd
Rms Mikk Eelsoo
Rms Salmar Saar
Rms Alvar Siitan
Mlv Kristi Hiimäe
Mlv Arne Maalinn

Rapla malev

N-ltn Kalev Kiviste
Srs Ago Kenk

Valgamaa malev

V-srs Rein Tiirmaa
Mlv Aldo Kasemets
Mlv Tõnu Dorch
Mlv Eero Dorch
Mlv Rene Kasemets
Mlv Indrek Riivalt
Mlv Andres Kärema
Mlv Kalle Soovares
Mlv Martti Soovares
Mlv Juhan Liiv
Mlv Janis Briedis
Mlv Katrin Samulin
Mlv Jaak Isakar
Mlv Anti Veski
Mlv Mihkel Saul
Mlv Jaanus Koivastik
Mlv Inno Aariko

Viru malev

N-ltn Villu Jõemets
Lpn Priit Normak
Lpn Kaido Joesaar
Vbl Alger Nurk
Srs Hannes Reinomägi
N-srs Ain Lanno
Kpr Hardi Lepik
Kpr Kalev Lepik
Kpr Jaan Viktor
Rms Toomas Lehtmaa
Rms Jüri Porval
Rms Alar Essi
Rms Alar Konist
Rms Egert Eenmaa
Rms Aare Toome
Helju Eesmaa
Ene Turro
Leili Aleksejev
Marje Väli
NKK liige Annelly Roditelev

TEENISTUS KAITSELIIDUS SAAB VÄÄRILISEMALT TASUSTATUD

Kaitseliidu ülem major Benno Leesik, Kaitseliidu 86. aastapäeva eel on paras aeg tagasi vaadata, milline on olnud organisatsiooni viimase aasta areng?

Kaitseliit on arenenud viimasel ajal stabiilselt ja evolutsiooniliselt. Oleme tänaseks ümber vahetanud oma liikmepiletid, oleme läbi teinud struktuurimuutused ja ümberrelvastumise. Jätkame arengukavas ette nähtud pataljoni ja teiste üksuste ettevalmistamist. Kaitseliidu praegune kõige suurem uudis on ministeeriumis kooskõlastusringil olev Kaitseliidu seaduse uue redaktsiooni eelnõu, mille oleme keskkogus ja vanematekogus selgeks rääkinud. Kui seadus ükskord jõustub, saaksime selle alusel tükk aega rahulikult tööd teha.

See on esimene kord, kui Kaitseliitu puudutava seaduse tegemisel räägiti esmalt ka Kaitseliiduga. Eelmine seadusevariant tuli nii kiiresti ja tähtaeg oli väga lühike, et seda eriti põhjalikult läbi mõelda ei jõudnud. Seekord anti piisavalt aega selle arutamiseks Kaitseliidu sees. Kevadel hakkas pihta, kõik malevad said teha oma ettepanekuid ja ettepanekuid tuli ka.

Ma arvan, et nii saab valmis üks korralik seadus, kus on ka Kaitseliidu soov arvestatud. Eelnõu esimese variandiga polnud vanematekogu rahul, seal polnud sees kaitseliitlastele ette nähtud soodustusi ja vanematekogu saatis selle tagasi. Teisele ringile tuli seaduseelnõu augustis, siis tuli vanematekogu uuesti kokku ja arutas läbi töö, mida suvi otsa oli tehtud.

Milliseid muudatusi uus seadus Kaitseliidule toob?

Kõige suurem muudatus on muidugi see, et seaduseelnõus on Kaitseliit määratletud kui üks avalik-õiguslik isik. Kaitseliit peaks sellest ühtsemaks, tugevamaks ja monoliitsemaks muutuma. Ja siis sobime ka tänasesse Eesti õigusruumi, oleme sarnased teistega juriidiliste isikutega. Üks põhjusi, miks neid juriidilisi isikuid omal ajal nii palju tehti, oli vajadus varasid tagasi saada. Täna on üle poole malevatest oma varad tagasi saanud ja võime öelda, et põhivarad on meil käes.

Töö varade tagastamisel jätkub ka edaspidi. Kaitseministeeriumil on tänavu eraldatud miljon krooni meie varade mõõdistamiseks ja maakatastrisse kandmiseks. See töö polegi nii lihtne kui algul paistab. Nõuab suurt hulka asjaajamist, et saada varad kõik nii korda, et

Kaitseliit saaks nendega toimetama hakata.

Nende maakondade malevad, kus otsused tehti varem ära, on praegu paremas seisus. Nendes maakondades, kus neid otsuseid ei tehtud, tuleb need nüüd teha valitsusel. Muus osas oleme täpselt samas seisus kui teised organisatsioonid. Eks proovige täna notariaega saada.

Kui rääkida neist uuendustest seaduses, mis kaitseliitlast kui organisatsiooni liiget puudutavad, siis need on suunatud püstitatud ülesannete täitmise võimaluste parandamisele. Näiteks on kaitseliitlastele ette nähtud tasuta varustus. Milline see varustus konkreetselt on, see sõltub sellest, millist funktsiooni inimene

Kaitseliidus täidab. Me ei kirjutanud seadusse täpselt sisse seda, kellele mida ja kui palju. Varustuse jaotamise korra kehtestab kaitseminister. Kaitseliidus on erinevad ametikohad, mille täitjad vajavad erinevat varustust. Näiteks on meil hea tava anda Kaitseliidu Koolis rühmapealike kursuse lõpetajaile tavavorm. Iga kaitseliitlasele me seda täna paraku lubada ei saa.

Veel on seaduses kaitseliitlastele hädaolukordade likvideerimisel veedetud päevade eest nähtud ette vabad päevad. Kui mingil põhjusel – olgu kadumäläinud inimese otsimisel, tulekahju likvideerimisel või mõnel muul hädajuhul vajatakse kaitseliitlasi kui organiseeritud jõudu keset töönaulat, siis võimaldatakse kaitseliitlastele selleks puhuks kaks põhitööst vaba päeva. Üks päev erakorralise olukorra likvideerimisel osalemiseks, järgmine päev väljapuhkamiseks. See sunnib töödandjaid arvesta-

ma, et tema kaitseliitlastest töötajat võidakse teenistusse kutsuda ka keset töö-
nädalat.

Ma ei näe siin erilist tööandjate vastuseisu. Nad mõistavad asja olemust, kui tegemist on õnnetustega. Me ei võta mehi väljaõppeks, vaid hädaolukorra likvideerimiseks, ja inimesed saavad sellest aru.

Kaitseliitlaste osatähtsus hädaolukordade likvideerimisel võib veelgi suurenedada, kui päästeametis ajateenistus ära kaotatakse. Siis tekib suurem vajadus meie inimeste järele.

Kui päästekompaniid ära kaotatakse, tekib jälle vajadus vahepeal virelenud vabatahtliku tuletõrje järele, aitamise järele.

Me oleme päästeametiga rääkinud, et võime neid toetada sellise organisatsiooni taastamisel, mis suures iseseisvumistuhinas on peaaegu ära kadunud. Ka enne sõda tegid ju kaitseliitlased ja priitahtlikud pritsimehed palju tööd.

Kui palju mõjutab juriidilise iseseisvuse kaotamine malevat kui institutsiooni?

Praktiliselt ei mõjuta. Eelarvestamise süsteem jääb samaks, ülalt tulevad ülesanded ja ressursid ning alt esitatakse eelarve lahtikirjutused, kuidas püstitatud ülesandeid täita. Eelarvet kinnitab endiselt keskkogu keskjuhatuse ettepanekul. See, et edaspidi on üks pearaamat, teeb asja lihtsalt lihtsamaks. Malevate oma ressursid jäävad malevate endi hallata. Esimesel aastal võib tulla keskjuhatusele rohkem tööd, et kõiki volitusnorme alla anda, aga muidu vaevalt et malevate seisukohalt midagi eriliselt muutub.

Osa Kaitseliidu malevkondi on alarahvastatud ja pataljoni allüksuste moodustamine viib mehed oma piirkondlikest üksustest eemale.

Meeste ümberpaigutamine struktuuris vastavalt nende sõjaaja ülesannetele on seotud meie uute ülesannetega. Me peame need reservüksused tegema. Midagi pole teha, kui ajaloolistes malevkondades pole enam seda inimressursi, selliste oskustega ja selliste füüsiliste võimalustega, et samad mehed sõjaaja üksusesse kokku jääksid. Juhtmaleva

ülesanne on pataljon välja õpetada, mehed vastavalt ametikohale üksustes kokku harjutada ja varustada.

Kui on jõudu, võivad mehed lahinguharjutustest vabal ajal omas vanas malevkonnas edasi tegutseda. Kuid midagi pole parata, me oleme nüüdseks organisatsioonist, kes varem käis aegajalt oma toa taga püssi laskmas, välja kasvanud. Nüüd peame olema oma üksustega samal tasemel nagu kõik kaitseväge üksused, samal tasemel kui NATO üksused, sest kõigil on ühesugused standardid. Ja ega ole kaugel aeg, kui meie standardse väljaõppe saanud üksused hakkavad välismissioonidel käima. Me õpetame inimesi välja ja ühel päeval küsitakse seda investeeringut kasutada.

Kui palju sotsiaalseid tagatise uus seaduseredaktsioon kaitseliitlastele pakub?

Need tagatised on tänagi võrdsed kaitseväelastele antavatega. Täna võib tööandjatega aegsasti läbi rääkida, et mehed ei kaotaks midagi, kui nad peaksid näiteks pool aastat missioonil viibima. Alati saab ju varakult kokku leppida ning oma plaanidest teatada. Ega need koolitused, mida me täna oma meestele anname, õpetades neid meeskonnas töötama ja langetatud otsuseid ellu viima, erinegi palju neist analoogidest, mida firmajuhid kallilt oma meeskondade koolitamiseks sisse ostavad. Missioonil ja õppusel õpib inimene alati midagi juurde.

Mul oli hiljuti jutuajamine kaitseministriiga, kes polnud rahul sellega, et reservõppekogunemisel on sõduri palk kole väike. Oli rõõm kuulda, et initsiatiiv siin midagi ette võtta tuli ministriumi poolt, et inimesed ei peaks reservõppekogunemisele minnes kaotama oma autode või korterite liisingute maksimisel, sest sõduripalk ei kannata liisingumaksimist välja. Selles osas loodan, et järgmisel aastal on positiivne muutus meestel reservõppekogunemisele tulles tunda. Samamoodi puudutab see ka tasustamist otsingutel või hädaolukordade likvideerimisel osalemisel.

Ajateenistusse pääsevate noorte meeste arv väheneb. Kuidas muutub Kaitseliidu osa ajateenistust mitteläbinud meeste riigikaitseoskustega kurssi viimisel?

Seadusse on sisse kirjutatud isikud, kes võivad Kaitseliiduski anda reame-

he ja kaprali auastet. Et oleks võimalik baasväljaõppekursuse läbinuid reservõppekogunemistele kutsuda. Mis ei tähenda siiski seda, et Kaitseliidus oleks võimalik teha läbi alternatiivne ajateenistus. See on siiski võimalus nendele, kes pole mingil põhjusel ajateenistust läbi teinud. Väljaõppesüsteem on samaugune, vahe on vaid see, et väljaõpe käib ajapikku.

Tänavu on palju noori juurde tulnud. Samas mõtleb seadus ka vanemate meeste peale. Seal on kirjas seniorliikme institutsioon, see nimi pole küll hea, aga annab sisu edasi. Seniorliikmel pole ehk nii palju kohustusi, aga tal säilivad kõik õigused, ta saab olla valitavatel kohtadel ja tal säilib relvakandmisõigus.

Me peame varustuse väljastamise korra üle veel mõtlema. Kõik hakkab sõltuma ikkagi sellest, kui intensiivselt mingil ametikohal olev kaitseliitlane mingit varustust kasutab. Näiteks Soomes arvestatakse vormiriiete kandmise iga pesukordade järgi.

Eks vaatame ringi, mida teised on teinud.

Millal uus seadus kehtima hakkab?

Praegu ei oska veel öelda, kunas seadus parlamenti jõuab. Arvan, et seadus hakkab kehtima aastal 2006. Püüame 2005. aasta jooksul viia seaduse sätetega kokku Kaitseliidu kodukorra ja põhikirja, et siis, kui seadus kehtima hakkab, oleksid kõik dokumendid olemas.

Kaitseliidu seaduse uue redaktsiooni juures võiks tähelepanu juhtida sellele, et me vähendasime normatiivaktide hulka, millele see seadus viitab. Kaitseliidu senine seadus kehtib juba viis aastat, aga me teeme täna alles kahte viimast selles ettenähtud valitsuse määrust, mis puudutavad koostööd piirivalvega ja relvade kasutamise korda poliitilises tegevuses.

Uues redaktsioonis on tehtud seadust ennast lihtsamaks, Kaitseliidult on võetud piiranguid vähemaks ja antud otsustamisõigusi juurde. Reakaitseliitlasele ei muutu muud, kui vaid soodustusi tuleb juurde ja sellega koos valmidus õpitut realselt kasutada. Elu läheb konkreetsemaks ja Kaitseliidu kehtivad ametikohad saavad selge sisu. ■

ALUTAGUSE NAISED SIHIVAD ERNA FINIŠIT

Norrast koormusmatka karika toonud Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna naiste salasoov on teha kaasa Erna retk.

Gerli Romanovitš

Naiskodukaitse mulluse koormusmatka võitmise eest Norraste sealsete lottadega jõudu katsuma pääsenud ja sealt rändkarikaga naasnud Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna naisnelik, kellel kamba peale kodus kasvamas üheksa last, pole eneseületamisest veel tüdinunud. Nüüd igatsevad nad jõudu katsuda ka Erna retkel, seda enam, et selle noorem ja külmem vend Utria desant on kavas läbida juba eeloleval talvel.

Tants ümber haruldase kotka pesitsupaiga

Norrast naiskonna kapten, pikaajalise rajakogemusega Virge Kääni tunnistab, et esimene kord, kui tema ja Meila

Paun sellist rännakut proovisid, läks kõik aia taha ning orienteerumissu kadus pikaks ajaks. Toona ei saanud kohaliku tähtsusega rännaku esimesest punktist kaugemale.

Esmalt liiguti stardist kaardil punasega tähistatud alale, kuhu minek oli rangelt keelatud, sest see oli haruldase kotkaliigi pesitsuskoht. Seejärel tampisid esimest korda metsa rännakule läinud naised ümber pesitsusala ega leidnud teed välja ning andsid lõpuks alla. Teise punktini ei jõutudki. "Me ei teadnud sel ajal sedagi, kuidas kaarti ja kompassi käes hoida," meenutab Virge Kääni ebaõnnestumist, mida praegu räägitakse kui head anekdooti.

Järgmiseks retkeks pandi kokku uus naiskond, kus Virgele ja Meilale lisan-

duid Annely Kauril, kelle rajakogemus oli tänu pikemale Kaitseliidu staažile võistluskaaslastest suurem, ja orienteerumisvõistlustel kaasa lööv Kadre Maalma, kelle kanda ongi jäänud kaardilugemine. Annelyst on kujunenud naiskonna parim relvatundja ja osavaim laskja. Virge on see, kellelt oodatakse juhtimise ülevõtmist meditsiinipunktides.

Eelmisel aastal võidetud Naiskodukaitse koormusmatk on selle neliku esimene suurem edu. "Toona saime ülesande olla vähemalt kuue parema hulgas. Kui kohale jõudsim, selgus, et ega naiskondi rohkem olegi ja miinimumülesandega saame kindlasti hakkama," ütleb Virge muigamisi. Saadigi hakka-

ma, ja oodatust mitu korda pareminiginaiskond sai esikoha, mis viis nad võist-

lema nii Soome rahuvalvajate rännaku-
le kui ka Norrasse lottade meistrivõist-
lustele.

Linnuhääled ja kogukad naised

Soome võistlus, kuhu pääsesid Vir-
ge, Meila ja Kadre ning kus Eesti naised
katsusid rammu Soome meestega, jättis
naiskonna kolmandaks. "See polnud
selline retk või rännak, millega meie har-
junud oleme, pigem jalutuskäik mööda
metsa," tunnistavad Virge ja Meila. Oli
küll ka asju, millega varem kokku pol-
nud puutunud. Näiteks tuli teha autode
kontrollimise väravad, nagu need on
piiripunktis. Üheks ülesandeks oli lin-
nuhääle äratundmine. "See oli kõige
hämmastavam punkt, ma ei tundnud
seal ühtegi lindu ära." Virgel on seda
õeldes taas nagu naerul.

Soomes oli kolmandaks jäämine küll
kerge pettumus, kuid naised lohutavad
ennast sellega, et ju seal ei mänginudki
põhirolli nende tase, vaid hoopis see, et
põhjanaanabritest mehed ei tahtnud nais-
te paremust tunnistada.

Norras oli Eesti naiskonna vastas
kümme neljaliikmelist Norra naiskonda.
"Sealsed naised suhtusid sellesse võist-
lusesse hoopis tõsisemalt kui meie. Te-
gid enne rajale minemist soojendust.
Meie, alles ärgeanud, toetasime siis ka
käed puu najale ja tegime naljaga poo-
leks paar kätekõverdust," meenutab Vir-
ge.

Võistkond tunnistab, et võtab Norra
naiste ees mütsi maha. Naised, kellel
kehakaalu kaks korda rohkem kui näap-
sukestel eestlannadel, olid täis tahtmist
ja viitsimist rada läbi teha, olgu tulemus
siis milline ta lõpuks oli. "Nad ei häbe-
nenud seda, et pole kõige paremas vor-
mis ega kõige kiiremad. Tulid, nautisid
päeva ja need, kes joosta ei jaksanud, liht-
salt jalutasid vajalikud kilomeetrit läbi,"
kiidavad eestlannad.

Kaks tundi tugevat jooksu

Kogu Norra lottade meistrivõistlus-
te ülesehitus on väga erinev Eestis kor-
raldatavatest sõjalis-sportlikest mängu-
dest. Kui Eestis minnakse rajale täisva-
rustuses ja läbitakse etteantud aja piires
pikki maid, siis Norra võistlus käis kii-
ruse peale ja varustuskooorma selga upi-
tamise asemel mindi teele, kaks kätt tas-
kus. Kokku läbiti viie kilomeetri ringis,
linnulehult oli trass 4,5 kilomeetrit.

Alutaguse võistkonnal kulus finišis-
se jõudmiseks paar minutit üle kahe
tunni, kusjuures kogu rajal veedetud
aeg lipati nagu jänesed. Karistuspunk-
te lottad oma meistrivõistlustel ei pane,
iga eksimus teeb distantsi pikemaks.
Kui halvasti lasid, tuli karistusringil
pökkadele valu anda – võistlussüsteem
nagu laskesuusatajatel. "Mõneti on
sealne süsteem läbipaistvam ja arusaad-
avam kui meie võistlustel, kus pead
nuputama, kust ja mille eest need ka-

ristuspunktid õieti tulid," arutleb
Kadre.

Jooksmine eestlastele merepinnast
harjumatu kõrgel, kus õhk on hõredam,
oli raske ja esimene mäkketõus võttis
võhmale. Maastik oli raske – lisaks pik-
kadele tõusudele segas kiiret liikumist
kivine pinnas, mille taha saavad taker-
duma kippusid. "Mul oli vahepeal tun-
ne, et ma ei jaks enam jalga põlvest tõs-
ta," tunnistab Annely, kellele Norra
lottade meistrivõistlused ja sellele eelne-

ALUTAGUSE NELIK

Kapral VIRGE KÄÄNI (34)

- 12-, 10- ja 4-aastase lapse ema.
- Avinurme ujula administraator.
- Meeldib laskmine ja paljud muud spordialad.
- Naiskonna parim esmaabitundja.
- Naiskodukaitsesse kuulub 2000. aastast, Avinurme jaoskonna esinaine ja looja.
- Naiskodukaitses Liiliaristi 5. klass Avinurme jaoskon-
na loomise eest.
- Alutaguse maleva eriteenete märk.

Kapral MEILA PAUN (31)

- 8-aastase lapse ema.
- Ida-Viru piirivalvepiirkonna piirivalvur.
- Meeldib suusatamine, rattasõit, ujumine.
- Naiskonna meeleolu hoidja.
- Naiskodukaitses alates 2002. aastast.
- Alutaguse maleva eriteenete märk.

Kapral ANNELY KAURIL (27)

- 5- ja 4-aastase ning 5-kuuse lapse ema.
- Enne lapsepuhkusele jäämist töötas Falck Ida-Eestis turvamehena.
- Kogub münte ja talle meeldib laskmine.
- Naiskonna parim relvatundja ja laskja.
- Kaitseliitu kuulub aastast 1997.
- Alutaguse maleva eriteenete märk.
- 2. järgu laskuri märk.

KADRE MAALMA (35)

- 7- ja 4-aastase lapse ema.
- Kohtla-Järve Järve gümnaasiumi kehalise kasvatuses
õpetaja.
- Meeldib orienteerumine ja paljud muud spordialad.
- Naiskonna parim orienteeruja ja kaardilugeja.
- Naiskodukaitses 2002. aastast alates.
- Alutaguse maleva eriteenete märk.

nud Naiskodukaitse koormusmatk olid esimesed füüsilise koormusega võistlused pärast tütre sündi maikuus ja sellele eelnenud kuudepikkust pausi.

Keelebarjäär päästis karistusringist

Laskmine ja relvade tundmine oli naistele ka kodumaistelt võistlustelt tuttav, kuid esimeses punktis tuli neil hoopis rammumeeste kombel kive täis traktorikummi vedada.

ABK-ülesandes, kus laste mäluviktoriinile sarnaselt tuli asju meelde jätta, et need siis pärast üles loetleda, jäi naiskond häтта. "Me ei tea siiani, mis oli üks nendest asjadest, mida meelde pidime jätma. Et me inglise keelt ei osanud, püüdsime kätega näidata, mis asi see oli, ja kui nad pakkusid meile norrakeelse variandi, noogutasime heaksikiitvalt pead," meenutab Annely. Nii päästis keelebarjäär ühest karistusringist.

Meditsiinipunktis enam nii hästi ei läinud. Eestlased ei suutnud tükk aega aru saada, et nad üldse esmaabi andma peavad. Kui selles lõpuks selgusele jõuti, et tegemist tõesti meditsiinipunktiga, said naised aru, et abi tuleb anda kaheksa-aastasele pimedale lapsele. Pärast selgus, et tegemist hoopis täiskasvanu ja luumurruga. "Sealt saime kaks karistuspunkti. Aga siiani ei saa täpselt aru, mille eest," on nüüd Annely kord naerusui võistlusraja viperusi tutvustada.

Kõige kehvemini läks naistel laskmine – kümnest taldrikust, mida lasti sellistest relvadest, milliseid Eesti naised esimest korda nägid ja käes hoidsid, jäi seitse üles. See tähendas sama palju karistusringe.

Laskmises komistuskiviks saanud relvad tuli võistluse käigus ka lahti võtta ja kokku panna, aga sellega läks libedamalt kui laskmispunktis ja ülesanne lahendati karistuspunkte saamata.

Küll aga läks aia taha teine täpsusala, kus paela otsa seotud rauatükk tuli autokummi lennutada. Tabas vaid Kadre vise, teised pidid oma altmineku taas jooksmisega heastama.

"Paar ülesannet olid meie rännakute kontrollpunktides tehtavatele katsetele sarnased, suurem osa täiesti võõrad," räägib Annely. Nii näiteks tuli pool kilomeetrit vedada laskemoona täislaotud kandraami. "Pärast tutvustasime korraldajatele, kuidas on üles ehitatud

meie koormusmatkad ja millised ülesanded on meil kontrollpunktides. Nad sattusid sellest vaimustusse ja lubasid hakata oma meistrivõistluste korraldamisel meie koormusmatka eeskujuks võttes ümberkorraldusi tegema," räägib Annely.

Kui esimese päevas katsumused läbi, tuli korraldaja eestlastel kätt suruma – meie naised olid võistluse parimad. "Aga ta ütles kohe, et üldvõitu me ei saa, sest järgmise päeva viktoriini küsimused käivad suuremalt jaolt Norra kohta ja vaevalt me edu hoida suudame. Küsimustik oli valmis tehtud tükk aega enne seda, kui saadi teada, et meistrivõistlustele tuleb ka välisvõistkond," meenutavad naised.

Ent seekord tuli Alutaguse naistele õnn appi: ehkki 40 küsimusest teati vaid paarile kindlat vastust, pandi variante pakkudes täppi 17 korral. Sama paljudele küsimustele suutis õigesti vastata ka üks Norra naiskonnadest. See tulemus tähendas aga lottade meistrivõistluste võitu ja koju toodud rändkarikas kaunistab praegu Alutaguse maleva pealiku kabinetti.

Kipuvad meeste mängumaale

Virge, kes pärast naiskodukaitsega liitumist aitas luua Avinurme jaoskonda ja on praegu selle juht, tunnustab, et vaatas omal ajal kaitseliitlastest elukaaslase tegemisi kadedusega ja juurdles naiskodukaitsest midagi teadmata, miks naistele midagi analoogset ei tehta. Hiljem tuli välja, et tehakse küll. Liitus siis ise Naiskodukaitsega ja kutsus sõbrannadki kaasa. Tuttavate kutsumise peale on sinna sattunud ka teised.

Annely on naiskonna ainus liige, kes Naiskodukaitse ei kuulu. Kui ta 1997. aastal Kaitseliiduga liitus, Naiskodukaitsele Alutaguse ringkonda veel polnud ja nii ta kaitseliitlaseks on jäänudki. "Pole olnud ka vajadust Naiskodukaitsega liituda. Nagunii teeme ühesuguseid asju ja käime koos võistlustel. Võib-olla kunagi edaspidi," arutleb ta.

Aga Kaitseliitu sattus Annely samuti sõprade kutsel. Toona pidid nad äsja punkari-välimusest loobunud Annelyd tükk aega veenma, et ta maleva naiskonda tuleks, sest Puurmanis peetud Kaitseliidu päeval oli vaja võistkond välja panna. Lõpuks andis ta alla ja lubas,

et teeb pealegi selle ühe võistluse kaasa. Aga juhtus vastupidi. Toona rajale läinud naistest on Annely praegu ainus, kes senimaani aktiivselt tegutseb.

"Aastate jooksul on suhtumine meisse tunduvalt muutunud," tõdeb Annely. Kui esimestel aastatel võtsid mehed naisi kui naljanumbreid, kes nende mängumaale kipuvad, siis nüüd tunnustatakse ja aidatakse. "Praeguseks ollakse naistega ka rohkem harjunud."

Suureks sihiks on Erna

Loobumismõtteid ei hellita neljast veel ükski. "Ma vahel küll mõtlen, et äkki peaks lõpetama – mis need vanad naised enam metsas lehvivad –, aga siis ütleb Kadre, et ei loobu sa midagi, ja ma mõtlengi ringi," ütleb Virge taas naljaga pooleks.

Loobumise asemel seatakse kõrgemaid sihte. Aga mis võiks olla veel magusam, kui teha läbi maailma üheks keerulisemaks sõjalis-sportlikuks mänguks peetav Erna retk. Seal ei käiks mäng mõistagi mitte võidu, vaid läbitegemise peale. "See on piisavalt pikk ja raske rada ning kui suudame selle läbi teha, oleme oma eesmärgi saavutanud," tunnustab Annely.

Esialgu saab järgmiseks proovikiviks aga hoopis Erna retke talvine variant, siinsamas Ida-Virumaal peetav Utria dessant, mida ka eelmisel aastal prooviti, kuid mis siis pooleli jäi. "Meil oli liiga palju varustust kaasas ja õlad väsisid ära," selgitab Kadre. Mitu kontrollpunkti käidi aga 30-kraadises pakases siiski läbi.

"Üks asi on käia teekond läbi, teine asi on teha seda suuskadel," ütlevad naised, kes tahavad ennast uuesti proovile panna. "Õppisime eelmisest aastast palju ja sel korral teame paljusid vigu vältida. Näiteks seda, et joogivesi teekonna ajal jäässe läheb," räägib Kadre.

Selleks, et vigu rajal vältida, tuleb võimalikult palju retki koos läbi teha. Just harjutamise pärast käidi oktoobri teisel nädalavahetusel Lintsis öisel retkel, kus tulemus paraku tagasihoidlikuks jäi. "Seal sõelusime välja oma vead seda tüüpi liikumisel," ütleb Annely osalemise eesmärki rõhutades ega pea tagantpoolt teist kohta läbikukkumiseks. Ja kui malevatel on retki, mis neile katsetamiseks sobivad, on nelik praegugi väljakutseteks valmis. ■

KAITSELIIT KÄIB ALU MÕISAHOONES KOOLIS

Mihkel Loide

Kaitseliidule ja tema eriorganisatsioonidele erineva taseme pealikut ja erialaspetsialiste koolitav Kaitseliidu Kool Alu mõisas on oma normaalse tööhoo sisse saanud. Kuid selleks on valatud ka palju higi ning nähtud ränka vaeva. Vestlesin Kaitseliidu ülema nõunikku, Taani Kodukaitse kaptenleitnandi Jens Koefoediga, keda võiks nimetada Kaitseliidu Kooli vaimseks isaks ja kes seetõttu on kooli saamislooga kõige paremini kursis.

Kaptenleitnant Koefoedi sõnul tuli idee luua oma kool Kaitseliidu ülevalt. Malli võeti Taani, Rootsi ja Norra Kodukaitse, seal on sellised õppeasutused töötanud juba pikka aega. Formaalselt alustas Kaitseliidu Kool tegevust 2001. aastal. Toona algas koolitöö Vana-Võidus, kus renditi ruume Viljandi Ühendatud Kutsesekskoolilt, sest Alu mõisahoone ei olnud veel valmis õppureid vastu võtma. Väljaõpet oli varem antud ka mujal. Kursusi on viidud läbi näiteks Läänemaal Roostas, samuti Haapsalus, Tartus ja veel mitmes kohas.

Õppetööga alustati tükk aega enne oma koolimaja remondi lõppu seetõttu, et oli vaja anda kiiresti väljaõpet kooli tulevastele töötajatele. Vana-Võidus alustamise kasuks otsustati seetõttu, et sealt tuli kõige soodsam pakkumine ja see oli Alule lähim sobiv õppeasutus, mille katuse all sai midagi realselt tegema hakata.

Vana-Võidus toetati Kaitseliidu Kooli ettevõtmisi igati.

“Vana-Võidut tuleb meenutada hea sõnaga, sest sealt saadi alati just need klassiruumid, instruktorite ruumid ja rühmatööruumid, mida parajasti vajati. Ruumid olid sobiva suurusega, sest tavaliselt koolitati rühmasuurust seltskonda ehk lihtsamalt öeldes: ühes ruumis oli korraga 30 inimest. Kui oli vaja töötada väiksemates gruppides, vajasime rohkem ruume, sest grupid olid enamasti 5–6-liikmelised. Ruumivajadus olenes sellest, mitu kursust parajasti sees oli,” räägib Koefoed. Ühe 30-liikmelise rüh-

ma väljaõpetamiseks on vaja kokku 5–10 instruktorit, korraga toimetas õpilaste kallal 2–3 instruktorit. Vana-Võidus oli võimalik teha ka väliharjutusi koolist lõunasse jäävas riigimetsas. Seda võimalust kasutati jaopealike kursustel. Ainus takistus oli rahas, mis kulus ruumide rentimiseks.”

Raske renoveerimine

Alu mõisahoone restaureerimine võttis algselt kavandatust üksjagu rohkem aega, sest kunagi küll kohaliku kooli kasutada olnud, et viimased kümme aastat tühjana seisnud maja ei olnud enam õppetöoks sobilikus seisundis. Täielikku väljavahetamist vajas maja katus. Vesi jooksis hoonest sõna otseses mõttes läbi, kuni keldrini välja. Keldri kuivakssaamine võttis väga palju aega ja energiat: keldriseinad on kahe ja poole meetri paksused, soojapuhur kuivatab sellist seina kiirusega üks sentimeeter kuus. Kelder pidi aga enne põhjalikumaid remonditöid kuiv olema, vastasel juhul tekkinuks majas hiljem sisekliima ühtlasena hoidmisega palju probleeme.

Osalt poliitilistel kaalutlustel alustati Alus õppetööga 2001. aasta jaanuaris. Tegelikult käisid sel ajal veel remonditööd, kuid personal sai juba sisse kolida

ning kevadel esimesed kursused ja kogunemised läbi viia.

Algas oli mõistagi raske, tingimused olid äärmiselt ebameeldivad. Kõikjal valitses segadus: tolm siseruumides ja pori väljas. Instruktorid ja teised maja töötajad olid pidevalt närvis, sest töötingimused olid üsna talumatud. Õpilased aga tundsid end hästi ja võtsid asja rahulikult. Praeguseks on kool end mõisahoones korralikult sisse seadnud ja seda võib ka ülejäänud maailmale kuulutada. Seda enam, et remondiks tuli raha osalt kaitseministeeriumilt ja osalt välisriikide abina. Nüüd on aeg ka abilis-tele näidata, milleks nende investeerin- gut on kulutatud.

Koolimaja nagu kindlus

Koefoed meenutab, kuidas Kaitseliidu Kool Alu mõisamaja oma kasutusse sai. 1997.–1998. aastal sõitis ta koos Kaitseliidu ülemaaga mööda Eestimaad. Nad otsisid paika, kuhu oma kool teha. Muu hulgas külastati ka Raplat, kus maavanem neid vastu võttis ja praktiliselt eimillegi eest Alu mõisahoonet pakkus. Maja oli seisnud tühjana juba ligi kümme aastat ja ühtki teist kasutajat polnud silmapiiril. Kohalik võim oli huvitatud ajaloolise hoonekordegemisest, mingit kasu selle pealt teenida püüda oleks olnud mõttetu.

Kaptenleitnant Jens Koefoed õnnitlemas 11. novembril 2002, Kaitseliidu Kooli hoone avamisel kooli ülema major Teet Kivissoni.

Tõsiasi, et sõjanduslikku haridust andva Kaitseliidu Kooli kasutada olev Alu uusgooti stiilis mõisahäärber väliselt keskaegset kindlust meenutab, on pigem juhuslik kokkusattumus, peamiseks kriteeriumiks maja valikul oli siiski soodus pakkumine. Muidugi on silmas peetud ka asukoha ajaloolist väärtust.

Probleemiks oli ka see, et kuigi maja ei olnud kuulutatud seaduse järgi kaitsealuseks, nägid mõned seadusepunktid ette, et maja taastataks algsel kujul. Samas taheti teha sellesse majja kooli, mitte muuseumi. Räägiti arhitektide ja kaitseministeeriumi inimestega, et koolile sobivad heledates toonides seinad, arhitektid aga tahtsid tumedaid värve, nii, nagu nad varem olid olnud. Sel teemal oli üksjagu erimeelsusi. Kuid lõpuks jõuti kompromissile ning kooliruumide seinad on üldiselt heledad, kenade tumedate ääroramentidega. Kogu remont läks maksma üle kümne miljoni krooni.

Kõige suurem kulutus lisaks remondile oli inventari soetamine. Varem oli kokku lepitud, et kõik majasisesed kommunkatsioonid ja infrastruktuuri tagavad Eesti valitsus ja kaitseministeerium ning mööbli ja muud vahendid soetab Taani valitsus. Taani seaduste järgi ei saanud taanlased remonditöödest osa võtta.

Veel Vana-Võidus olles seati eesmärgiks soetada enne Alusse kolimist kogu koolis vajaminev tehnika, et midagi poleks vaja otsima ja hankima hakata. Siis oli aega mõelda, mida on vaja ja kuidas seda saada. Seega, Alusse jõudes oli koolil kogu vajalik õppeinventar olemas. Alates videokaamerate, teleritest ja arvutitest ning lõpetades "Taktikatreeneri" ja muu spetsiifilise varustusega. Kohe algusest peale hangiti tööks kõige moodsamad vahendid ega valitud vanu ja odavaid. Selle koha pealt on Alus tegutseva kooli riistvara oluliselt tänapäevasem kui tema analoogidel Taanis või mujal. Alu kool on oma ajast kümme-kakskümmend aastat ees, ütleb Koefoed. Eks eestlased ole ju oma innovaatilisuse ja uudsusehulluse poolest tuntud ka kaugemal, mis seal salata.

Koefoed räägib, et Taani poolelt on abina saadud investeeringuid kokku seitsme kuni kümne miljoni krooni ulatuses. Seda siis Taani kroonides, Eesti rahasse ümberarvestatuna teeb see umbes poole rohkem.

Kool õpib ajapikku

Praegu käib Alus kõva töö selle nimel, et saata seal lõpetanud instrukto-

rid oma malevatesse õpetust edasi andma. See ei tähenda aga, et Alu kool tööta jääks. Pidevalt tulevad peale uued jaaja rühmapealikute kursused ning juhtimiskursused. Edaspidi loodetakse läbi viia ka pataljonipealikute kursusi. Kuid see on alles tulevikumuusika.

Veel tahetakse hakata välja õpetama ka välismissioonile minevaid üksusi. Plaani kohaselt peaks Kaitseliit olema valmis järgmisel aastal ühe jao välisriiki missioonile saatmiseks, järgnevatel aastatel ka rohkem. Kindlasti tehakse selles asjas koostööd Paldiski Rahuvalveoperatsioonide keskusega.

Kaitseliidu Kooli võib Koefoedi arvates võrrelda väikese lapsega. Rääkima ja kõndima õppimine võtab aega, kõike ei saa korraga tööle. Tulevikus tahetakse minna ka malevatesse kursusi läbi viima, praegu on aga koolil veel iseenesedagagi piisavalt tegemist. Paari aasta pärast hakatakse endast ehk laiemalt märku andma. Taanis ei ole selline tasane tegutsemine tänapäeval just harjumuspärane, sealsetele inimestele on arusaamatu, miks siin kõik samamoodi ei toimi kui Taanis. Kuid tuleb arvestada, et seal on tegutsetud juba viiskümmend aastat ja kõik on sisse töötatud. Siin on kõik alles uus ja vajab harjutamist. Näiteks tuleb ka kooli ülemal õppida kooli juhtimist, rääkimata teistest kooli töötajatest. Olukord on uus ning kohanemine võtab aega. Samas ei tohi asjaga ka kiirustada. Tähtis on kvaliteet, mitte aeg, mille jooksul midagi tehtud saab.

Üheks suurimaks erinevuseks Taani Kodukaitse ja Eesti Kaitseliidu koolide vahel on ajakasutuse rütmilisus. Taanis võivad kursused toimuda nädala sees, sest õpingute ajal makstakse vabatahtlikele töölt eemal olemise tõttu saamata jäänud töötasu kinni. Eestis seda veel teha ei saa. Selline olukord aga ei saa ka siin lõputult jätkuda, sest kannatavad nii õpilased, kellel lähevad nädalavahetustel koolis käimise tõttu raisku puhkepäevad, kui ka kool, kus ei ole tööpäevadel piisavalt koormust. Kaitseliidu Koolis plaanitakse rakendada senisest enam lisaks palgalistele töötajatele instruktoritena ka vabatahtlikke. Selleks aga tuleb välja selgitada, kui palju tuleb neile sellise töö eest maksta.

Kaitseliidu juhtmalevatesse on kavas rajada väiksemad väljaõppekeskused, et seal siis kohapeal jaopealikute väljaõpet

anda. Need ei oleks nii suured kui Alus, kuid peaksid sobima kolmekümne inimese õpetamiseks. Samuti on pideva arutluse all malevate treeninguplatside ja lasketiirude olukord ning nende uuendamise.

Kaitseliidu Koolis on põhimõtteliselt kaht liiki õpilasi. Ühed on palgalised, teised need, kes osalevad riigikaitse vabatahtlikult. Palgalisi võiks võib-olla õpetada teistes militaarväljaõppekeskustes, kuid paraku on kaitseväes ja Kaitseliidus ülesanded erinevad. Kuid kõige suuremad probleemid olid seni just vabatahtlikega. "Mõtlesime, et kas oleks võimalik neid kuidagi teistes väljaõppekeskustes õpetada. Vastus oli eitav. Ainus lahendus oligi asutada oma kool, mis saaks õpetada nii, nagu seda on kaitseliitlastele vaja, eeskätt vabatahtlikke silmas pidades," toob Jens Koefoed välja kooli asutamise põhjused. Samuti saab Alus õpetada Kaitseliidu erioorganisatsioonide Naiskodukaitse, Noorkotkaste ja Kodutütarde erineva astme juhte.

Kool kui kaitseliitliku karjääri selgroog

Parimaks olemise püüdel jääb meil kõige rohkem puudu ehk kogemusest. Kindlasti tuleb rõhku pöörata ka järjepidevale teenistusele. Tihti on nii, et inimene saab küll väljaõppe, kuid läheb siis hoopis mingi muu ala peale, seega pole temast riigikaitsele suurt kasu. Tuleb inimestele selgeks teha, et nende tulevik ei ole tume ja karjääri poolelijätmine on mõttetu.

Eesti Kaitseliidul tuleb Koefoedi sõnul õppida paremini planeerima. "Kui küsida Kaitseliidu ohvitserilt, mida ta teeb viie aasta pärast, siis ta enamasti ei tea. Ta ei tea, milline haridus tal saab olema. See peab lähiaastatel muutuma."

Eesti peamine müügiartikkel on Koefoedi sõnul haritud tööjõud. Ehk teisisõnu, me võiksime pakkuda teiste riikide kaitseorganisatsioonidele neidsamu kursusi või lähetada sinna omi instruktooreid. Juba on räägitud Gruusia vastavate organitega, võib-olla õnnestub neile varsti oma vabatahtlikkuse põhineva riigikaitse alast oskusteavet müüa. Samuti võib neid kursusi müüa teistele riigisestele korrakaitseüksustele, näiteks politseile või vanglaametile. "Osavalt asju ajades võime selle pealt ka korralikult teenida," on Koefoed optimistlik. ■

KAS RIIGIKAITSE VAJAB ERALDI NAISORGANISATSIOONI?

Kaitseliidu ülema nõuniku sõjalistes küsimustes, Taani Kodukaitse kaptenleitnandi Jens Koefoedi kõne Naiskodukaitse konverentsil

Meil Taanis on küsimus, kas eraldiseisvad naisorganisatsioonid, kes tegelevad naiste probleemidega, on vajalikud tänapäeva kaitsejõududes või ühiskonnas üldse, olnud aastaid päevakorras. Seda küsimust on poliitikut, kaitsejõudude ülemad ning lihtsalt mehed-naised esitanud tuhandeid kordi ja vastus pole kunagi olnud kindel jah ega kindel ei. Antud teemat käsitledes ei esinda ma ühtegi riiki ega organisatsiooni, vaid ennast kui inimest, kes paljude aastate jooksul on olnud kaasmängijaks õiguste, kultuuripärandi, võrdõiguslikkuse ja vabanemise ning lõpuks ka rahaga seotud "mängus".

Taani kogemus

Tahan tutvustada, mida oleme teinud Taani Kodukaitstes, miks me nii tegime ja mis me oma tolleaegsete otsuste tulemusena oleme saavutanud. Saan rääkida ka oma Eesti-kogemustest, mille olen saanud töötades Kaitseliidu ülema nõunikuna organisatsioonis, mis mitmeti sarnaneb organisatsiooniga, kus ma tegutsesin Taanis.

See lugu algab 1980. aastate Taanist, mil meil oli Kodukaitse, mis koosnes kuuest iseseisvast allorganisatsioonist: kolm naiste- ja kolm meesteorganisatsiooni. Need kuus organisatsiooni elasid kenasti üksteisega arvestades, ülesanded olid väga hoolikalt omavahel ära jaotatud, nii et kõik paistis olevat kõige paremas korras. Kuid kas ta seda nüüd tegelikult ka oli?

Taanis oli juba kaua kehtinud võrdõiguslikkuse seadus, mis määratles, et nii naistel kui ka meestel peavad olema võrdsed võimalused töökoha ja palga suhtes, haridusele ja karjäärile, muu hulgas ka kaitsejõududes. Seadus ja poliitikute tahe selle taga oli selge ning otsene. Kuid selline ei olnud ja ei ole tegelikult, hoopiski mitte kaitsejõududes,

mis on traditsiooniliselt konservatiivne ja kus domineerivad mehed. On ju sõdimine ja kodu kaitsmine olnud ikka meeste töö, samal ajal, kui naised on kodu hoidnud. Nii see oli ning paljud soovisid, et nii see ka jääks. Miks seda ümber teha?

Esimesena hakkasid ennast "liigutama" audiitorid, kes tahtsid näha, kuhu läheb raha, ning takistada topeltdministrereerimist. Kahjuks tuli tõdeda, et just topeltdministrereerimine, puudulik väljaõpe ja puudulik sõjaline kogemus oli kolmes naisorganisatsioonis läbivaks probleemiks. See andis alust nõuda kiireid struktuurimuudatusi.

Samal ajal hakkasid naisorganisatsioonid nõudma suuremat iseotsustamisõigust ja ka suuremaid võimalusi peaorganisatsioonis. Seda vaatamata teadmisele, et neil ei ole meestega võrdseid eeldusi pääseda aastaid meeste täidetud töökohtadele. Need asjaolud said viia vaid organisatsioonisisese "sõjani".

Organisatsioonisisene "sõda"

Ja "sõja" me ka saime. Perioodi, mil see sõda käis, pean ma isiklikult väga tumedaks peatükiks meie Kodukaitse muidu nii hiilgavas ajaloos. Poliitikut andsid Kodukaitsele käsu muuta organisatsiooni struktuuri nii, et ta vastaks võrdõiguslikkuse seadusele ning samal ajal pidi organisatsioon ka n-ö kaalus alla võtma. Operatsioon algas väga asjalikult, kuid meile sai väga ruttu selgeks, et sel probleemil ei ole lihtsaid lahendusi ning keegi ei taha (eriti mehed) loobuda oma positsioonist, oseäranis võimupositsioonist.

Pärast pikki ja raskeid läbirääkimisi pidime tunnistama, et ise me liikuma ei saa ning ilmselt ei ole me ise nii targad, et saaksime oma probleemi lahendatud. Ning enamasti kippusime kogu aeg unustama organisatsiooni vabatahtlik-

ke liikmeid, kuigi just nemad on kõige tähtsamad, kes oleksid pidanud saama palju rohkem otsustamisõigust lõpptulemuse suhtes, kui nad tegelikult said.

Kui asjalikkus lõppes, algas "pikkade nugade öö", mil kõik palgalised tegeled organisatsioonis kulutasid suurema osa töö- ja ka vabast ajast üksteise kohta kuulujuttude levitamisele, eesmärgiga mustata teisi võimalikult palju.

Naisorganisatsioonide sulgemise õppetund

Vabatahtlikud vaatasid imestusega pealt ning meie, selle süsteemi palgalised ja kaotasime nende usalduse. Ja kuidas saaksidki nad kunagi veel meisse uskuda! Meie, palgalised, kaevasime üksteisele nii sügavaid auke, et neid ei saa enam kunagi kinni katta, ning omavahelist umbusaldust ei ole enam kunagi võimalik heastada. Miski polnud püha ning üks inetu käik teise järel ülevallt alla kogu organisatsioonis tingis selle, et paljud korjasid oma kodinad kokku ja läksid. Eriti tugevalt kannatasid naised, kes pidid pealt vaatama, kuidas maailm, mille nad olid kolmekümne aasta jooksul üles ehitanud, kukkus kokku nagu kaardimaja. Lõpuks tegid poliitikut läbilöögi - naisorganisatsioonid suleti. Et aga sõna *sulgema* ei meeldinud, siis leitudati sobivam ning "söödavam" väljend *integratsioon*, mis tegelikkuses on üks ja sama asi.

"Sõja" lõppedes ei tundnud organisatsioon ennast hästi ning meeste oodatud võidupidu ei tulnud. Mehed võitsid lahingu, kuid "sõda" ei võitnud keegi.

Antud juhtumi puhul on ehk sobilik vaadata tulemusi lähemalt. Kas me saavutasime soovitud eesmärgid? Me saime organisatsiooni "kaalu" alla. Me saime administratsiooni osaliselt kontrolli alla ja vähendasime topelttööd. Me löi-

me võimaluse viia ennast vastavusse võrdõiguslikkuse seadusega nii, et Kodukaitse naised said, sõltumata sellest, kas nad olid vabatahtlikud või palgalised, organisatsioonis meestega võrdsed võimalused, ning "positiivne eelistuspoliitika" naiste suhtes (väljend, mis mulle kunagi meeldinud ei ole) juuriti peaaegu täielikult välja.

Siiani näis asi täitsa hea. Paljud naised tundsid, et nüüd on maailm neile lahti, kuid tegelikult läksid paljud asjad Kodukaitse karjääri teha otsustanud naistele raskemaks. Selgus, et ümbritsev keskkond ei olnud muutunud samas tempos kui Kodukaitse organisatsioonilised muudatused. Ka ei olnud Taani perekonna struktuur muutunud samasuguse kiirusega. Paljudel naiskolleegidel oli raske olla üheaegselt meestega võrdsetel alustel sõdur ja sobituda samal ajal kodus traditsioonilisse perekonnamudelisse.

Tagajärg on nüüd selline, et üha vähem naisi soovib olla juht vabatahtlikus kaitseüsteemis või töötada palgalise ohvitserina Kodukaitse. Viimase viie aasta jooksul ei ole ükski naine Kodukaitsest taotlenud võimalust minna õppima ohvitseride kooli. See on tendents, mis perspektiivis võib viia organisatsiooni mitmeid aastaid tagasi. Samas tuleb tunnistada, et ka võrdõiguslikkuse seaduse taga seisvaid ideid ei ole mingil viisil võimalik saavutada.

Küsimus, kas kaitsejõududes on vaja eraldiseisvat naisorganisatsiooni, ei ole minult täna - 20 aastat hiljem - saanud ikkagi veel kindlat jah- või kindlat ei-vastust.

Eesti kogemus

Mul on tänu koostööle Baltimaadega ning töötamisele Kaitseväe ülemajal nõunikuna olnud võimalus alates 1993. aastast õppida tundma Eesti samalaadseid organisatsioone.

Eestis oleme üles ehitanud kodukaitse - Kaitseväe -, lähtudes Vene okupatsioonile eelnenud traditsioonidest. See tähendab organisatsiooni, mis koosneb nii vabatahtlikest kui ka palgalistest töötajatest ning meeste, naiste ja laste erioorganisatsioonidest. Kuid naised saavad olla ka meeste organisatsiooni liikmed meestega võrdsetel alustel. Kui vaadata ülesannete jaotust, on näha, et nad on jaotatud väga traditsiooniliselt, samuti nagu nad olid 85 aastat tagasi, kuigi mõningate väheste muudatustega.

Kui peaksin kirjeldama organisatsioonide ülesandeid, oleks mul seda kõige kergem teha, kasutades võrdkujuna ühte tavalist Eesti taluperekonda, mis koosneb isast, emast, tütrest ja pojast. Sellises perekonnas on ülesanded jaotatud nii, et igaüks teab täpselt, mida ta tegema peab, ning selleks, et perekonda koos hoida, on traditsiooniks seda mudelit mitte kuigi palju muuta. Naised teevad üht ja mehed teist - nii peabki see olema.

Kaitseväe oleme ka organiseerinud nagu üks väike perekond: naisorganisatsioon lahendab traditsioonilisi nais-ülesandeid ega peagi meeste üldise arvamuse kohaselt midagi muud tegema. See on arvamus, mis tänapäevases ühiskonnas vajaks ehk väikest revideerimist, ning samas võiks üle vaadata ka organisatsiooni struktuuri omblused.

Küsimusele, kas eraldi naisorganisatsioonid on tänapäeva kaitsejõududes vajalikud, on võib-olla kergem vastata praeguses Eestis kui oli meil Taanis 20 aastat tagasi. Minu arvates on vastuseks kindel jah. Kuid pean kohe ütlema, et vajadus muutub samas tempos ühiskonna kultuurilise arenemisega.

Paljudel meestel on väga selge pilt sellest, mida üks naine tegema peab ja saab teha perekonna ja ühiskonna heaks tervikuna. Samas teab mees üldjoontes, mida mees peab tegema: kõiki neid häid asju, mida - naljakas küll - on mehele õpetanud tema ema...

Kui seltskonnas on nii mehi kui ka naisi, siis on meeste poolt jätkuvalt tavaks tervitada naisi teistmoodi kui mehi. Kui sõjaväes peetakse koosolekut ning tekib soov kohvi juua, vaatavad kõik mehed naisohvitseri poole, kes muidu osaleb koosolekul meeskolleegidega võrdsetel alustel, ja imestavad, miks ta ei tõuse ja seda kohvi ei too. Nimetatud olukordi ei tule ette üksnes Eestis, vaid ka paljudes muudes kohtades, mis nimetavad ennast tänapäevaseks ja tsiviliseerituks.

Antud probleemi kultuuriline külg ei lahene üleöö, vaid muutub samas tempos riigi ja rahva arenguga uues Euroopas, kus õpitakse aeglaselt ümbritsevalt inimestelt.

Eestis oldud aastate jooksul olen näinud, kuidas on püütud õppida. Ja tihti on mul olnud eestlastest kahju, kui nad on pidanud viisakalt ära kuulama kõik need toredad ettepanekuid selle kohta, kuidas nad siin riigis oma asju peaksid

korraldama. Kogu maailm on üksteise seljas trügides "müünud" oma häid ideid. Kuid tegelikult on siin kümne aastaga saavutatud areng, mille saavutamiseks on meil läinud 50 aastat. Seega tuleb enne asjale hinnangu andmist teinekord esmalt üks lisahingetõmme teha.

Eesti seadused ja Kaitseväe

Eesti seadustes on hoolitsenud selle eest, et Eesti Kaitseväe saab olla naisorganisatsioon - sel moel on ju formaalsed n-õ paigas. Kui hakkame aga vaatama, missuguseid ülesandeid see organisatsioon peab lahendama, kipub võrdõiguslikkus natuke nadiks jääma.

Organisatsioon on tsiviilorganisatsioon, mis minu arvates tekitab probleeme ülesannete lahendamisel koos sõjalise organisatsiooniga. Seetõttu räägitakse organisatsioonist ainult rahuaja struktuurides. Millest me siis üldse räägime? Praktiliselt räägime me organisatsioonist, mis vastavalt seadusele ja kultuurilisele arvamusele lahendab vastavalt vajadusele ainult tugiülesandeid, kuid ei osale reaalses Kaitseväe sõjaliste ülesannete täitmisel.

Kerkib küsimus, kas tulevikus soovitakse niimoodi jätkata ja kui, siis kas tulevikus saab naisei selliste ülesannetega lippude alla tuua ehk naisi liikmeks astuma meelitada. Isiklikult arvan, et see osutub raskeks.

Eestis on naised paremini haritud kui mehed. See võib tähendada, et naisorganisatsioonide liikmetele ei hakka meeldima seadusega määratletud piirangud organisatsiooni rakendamise kohta ja nad proovivad neid tingimusi muuta või astuvad organisatsioonist välja. Kui seadusandlikke ja kultuurilisi suhteid muudetakse liiga kiiresti, võib eelkirjeldatud "sõda" õitsele puhkeda. Ja see on olukord, mida keegi ei ole ära teeninud ning kus keegi ei tule võitjaks.

Kui uusi liikmeid ei õnnestu värvata ja vanad astuvad välja, sureb organisatsioon aeglaselt, kuid kindlalt välja. Nii et tegelikult seisame vägagi komplitseeritud olukorra ees, kus naisorganisatsioonil on minu arvates väga oluline roll.

Naisorganisatsiooni roll

Seda rolli võib võrrelda köietantsimisega. Kõrgel põranda kohal, turvavõrguta maneežis liigub köietantsija sammhaaval mööda pingul köit. Pealtvaata-

jad, kes istuvad täielikus pimeduses, hoiavad hinge kinni. Kuulda on vaid trummipöörinat ning vaid prožektorite teravas valguses on tõeliselt näha olukorra tõsidus: kas ta suudab jõuda kõie teise otsa? Võimalus kukkuda ühele või teisele poole on ebameeldivalt lähedal.

Niisugune on minu arvates ka naisorganisatsiooni tulevik Eestis. Kui see muutub meesteorganisatsioonidega võrreldes liiga tubliks ja tegusaks, saab ta palju vaenlasi, kellega ta võib-olla peab tulevikus koostööd tegema, mis aga iialgi ei õnnestu, s.t köietantsija kukub põrandale. Kui ta annab liiga palju järele ja läheb vooluga kaasa, ei muutu olukord vabatahtlikus organisatsioonis kunagi naiste ja meeste võrdõiguslikku-

se suunas, s.t jällegi kukub köietantsija maha.

Minu järelendus on järgmine: Taanis muutsime me organisatsiooni ajal, mil kõike mõõdeti rahas ja efektiivsuses. Astusime sammu õiges suunas, mis puudutab võrdõiguslikkust, ja lihtsustasime administreerimist, kuid me kaotasime motivatsiooni, mis paneks naisi soovima saada organisatsiooni osaks. Tagajärjeks on see, et me ei saavuta valitsuse eesmärki, mis määratles naiste arvu organisatsioonis juhtivatel kohtadel. Nii et minu vastus sissejuhatavale küsimusele peaks olema: jah, õige oli organisatsiooni muuta. Kuid viis, kuidas me seda tegime, ja tegutsemise ajahetk olid valitud valesti.

Eestis on olukord natuke teine. Siin on jätkuvalt vaja iseseisvat naisorganisatsiooni aktiivse kaasamängijana tulevases kultuurilises ja organisatsioonilises arendustöös tänapäevase ühiskonna, Euroopa Liidu ja NATO liikmesmaa Eesti suunas. Usun, et Eesti naised on võimelised terve nahaga üle kõie saama ning jõudma sinna ajahetke, mil ülesanded on lahendatud ja ollakse valmis organisatsiooni muutma tänasest erinevas suunas. Seega vastus sissejuhatavale küsimusele on jätkuvalt: jah, meil on vaja eraldi naisorganisatsiooni kaitsejõududes nii kaua, kuni võimalused meestele ja naistele võrdseks saavad. Võimalused ei tule iseenesest, seetõttu kehtib vana ütlus "kõige taga on naine" jätkuvalt ka siin ja praegu. ■

KAITSELIIDU LASKEVÕISTLUS

Hannes Reinomägi

Tallinna servale Männiku lasketiiru kogunesid 9. oktoobril Kaitseliidu malevate laskesportlased, selgitamaks parimaid individuaallas-kureid ja malevate võistkondi *cal* 22 spordirelvade harjutustes. Võistkonda kuulusid meeste kõrval ka Naiskodukaitse, Kodutütarde ja Noorte Kotkaste liikmed.

Viimase nelja aasta protokollid näitavad, et tipplaskureid kaasa haaranud ja noorte treeningurühmadega tihedalt suhtlevad malevad saavutavad stabiilselt häid tulemusi. Paljudel malevatel sõltub võistkondlik tulemus naiste ja noorte resultaatidest.

Ootuspärane pingerida

Ootuspäraselt võitis Kaitseliidu meistrivõistlused Kaitseliidu Tallinna maleva võistkond 2245 silmaga. Tallinn ongi olnud viimastel aastatel tugeva edumaaga liider. Vaatamata sellele justkui ettemääratud tulemusele kujunes ka edasine järjestus pingeliseks, nii et mõõduvõtmisest sai elamuslik ja kaasakiskuv võistkonnavõistlus. Tasavägiselt kulges heitlus Rapla ja Põlva maleva vahel. Võrdselt 2213 silmaga sai teise koha Rapla ja kolmandaks jäi Põlva malev. Tänavu teise koha saavutanud Kait-

seliidu Rapla maleva võistkonnale oli see rõõmustav edasiminekuks, sest eelnevatel aastatel on nad olnud kolmandandneljandad. Tänavune kohaparandus annab silmanähtavat tunnistust Kaiu laskurklubi ja Rapla maleva tihedatest sidemetest.

Pidev teise koha omanik Põlva pidi aga leppima võistkondade võrdse punktisumma juures väga napi kaotuse ja kolmanda kohaga. Pärnu ja Tartu võistkonnad olid kindlad järgnevatele kohtadele pretendeerijad.

Tabeli keskosas on kogu aeg käinud rebimine Viru, Sakala, Lääne ja Võru maleva võistkondade vahel. Selle rühma liidriks saab vaadeldud aastate järgi otustades üle kahe tuhande silma koguv võistkond ning vahe järgmisega kipub käriseks saja silma suuruseks.

Meeldivalt üllatas Alutaguse malev, kus on leitud sobiv koostöö tippspordist lahkunud, kuid laskesportlaseks jäänud inimestega. Järva ja Valga malevas on olukord vastupidine – senine koostöö paistab olevat millegipärast kaotsi läinud. Loodetavasti mitte lõplikult.

Tahaksin julgustada Jõgeva ja Harju maleva kaitseliitlasi kasutama kõiki võimalusi Kaitseliidu võistlustest osavõtuks. See on parim moodus laskesporti propageerimiseks. Tabeli viimaste sek-

ka jääda on mõistagi ebamugav, kuid see pole asi, mida häbeneda. Esialgu saab eeskujuks võtta oma võistkonna parimate individuaaltulemuste saavutajad.

Loodetavad uuendused

Kaitseliidus on hakatud pidama arvestust laskur- ja kütinormid täitnud liikmete üle. Paraku on seni tulnud malevatel üsna vähe tagasisidet selle toimimise kohta. Täiesti kindlalt toimib see Tallinna ja Viru malevas, kus kaitseliitlaste mundreid ehivad juba väljateenitud klassimärgid.

Ka selle võistluse raames oleks aeg kaaluda võimalust jagada võistlejad taseme järgi ehk laskur- ja kütimärgi väljateenimise järgi. Sellisel puhul toimiks autasustamine ehk stimuleerimine palju efektiivsemalt just nõrgema rühma laskuritele. Eeldan, et medalite või karikate arvu suurendamine ei jää rahanappuse taha.

Kaitseliidu ridade hüppelise kasvutamise suunda silmas pidades meenu-tan, et sportimisvõimaluste avardamine on üks selle eesmärgi täitmise võimalusi.

Ajakohaseks ja mugavaks muutuv Männiku lasketiir lausa kutsub sealseid võimalusi ka värbamistöös kasutama. ■

Hannes Reinomägi on Viru maleva propagandapealik.

KOMMENTAARE KAITSELIIDU JA POLITSEIAMETI UUE KOOSTÖÖLEPINGU JUURDE

27. oktoobril allkirjastasid politseiameti peadirektor Robert Antropov ja Kaitseliidu ülem major Benno Leesik Tallinnas Männiku lasketiirus kahe jõustruktuuri koostöölepingu riigi sisejulgeoleku tagamiseks ning elanike turvatunde tugevdamiseks.

Andres Mihkels

Seni kehtinud koostööleping oli sõlmitud 1998. aasta detsembris, see tähendab ajal, mil ei olnud veel Kaitseliidu seadust – see jõustus alles 1999. aastal. Koostööd oli aga vaja teha. Selleks sõlmitigi tookord leping, mis reguleeris kaitseliitlastest abipolitseinike tegevust.

Miks oli vaja uut lepingut?

Lepingus oligi sõnastatud ainult üks eesmärk – kaasata Kaitseliidu korrakaitseformeeringu liikmed organiseeritult avaliku korra tagamiseks. 1994. aastal jõustunud ja mitmel korral muudetud abipolitseiniku seaduse järgi aga abipolitseinik:

- 1) abistab politseid avaliku korra tagamisel;
- 2) osaleb liiklusturvalisuse tagamisel ning liiklusjärelvalves;
- 3) jälgib heakorra- ja keskkonnanõuete täitmist;
- 4) jälgib tarbijakaitse nõuetest kinnipidamist;
- 5) abistab politseid kuritegude ennetamisel, tõkestamisel ja avastamisel;
- 6) osaleb õiguserikkumiste ennetamises;
- 7) osutab abi isikule, kes on saanud kannatada kuriteo või õnnetusjuhtumi tagajärjel või kes on abitus seisundis;
- 8) võtab osa inimeste ja vara päästmisest loodusõnnetuse või muu erakorralise sündmuse korral.

Siit on näha, et abipolitseinikud ei tegele ainult korrakaitsega, vaid nende töövaldkond on laiem. See oli üks põhjusi, miks oli vaja lepingut muuta. Uues, allkirjastatud lepingus ongi sõna “korrakaitseformeerung” kui eksitav asendatud mõistega “abipolitseiüksus”, milleks võib olla jagu, rühm või isegi kompanii, olenedes konkreetsetest vajadustest ja võimalustest.

Kaitseliidu ülem major Benno Leesik (vasakult esimene) ja Politseiameti peadirektor Robert Antropov (paremalt teine) tutvumas Männiku lasketiiru uute laskepaikadega.

Abipolitseinike tegevust reguleerivad praegu nii paljud üksikasjalikud õigusaktid, et lepingus ainult nende tegevusele keskendumine ei olnud enam põhjendatud ega vajalik.

Lepingu muutmise üks põhjusi oli ka vana lepingu punktis 1.6, mis ütles: “Kui seadusandja võtab vastu uusi seadusandlikke akte, mis algatavad, muudavad või lõpetavad politsei või Kaitseliidu struktuuri ja ülesandeid avaliku korra kaitseks, tuleb lepingut täiendada või see lõpetada. Sama nõue laieneb ka selle lepingu alusel sõlmitud lepingutele.” Teatavasti muudeti käesoleva aasta algusest politsei struktuuri – prefektuuride arv vähenes viieteistkümnelt neljale. Seega oli vaja leping läbi vaadata. Läbivaatamisel jõudis ühine töörühm aga järeldusele, et lepingut ei ole mõtet “remontida”, vaid tuleb koostada täiesti uus leping.

Kaudseks lepingu muutmise põhjuseks on nii Kaitseliidu tublisti paranenud võimalused politsei abistamiseks kui ka politsei sagenenud vajadus Kaitseliidu abi järele.

Teatavasti sätestab Kaitseliidu seaduse § 16 lõige 1, et Kaitseliidu liige võib osaleda politseitegevuses abipolitseiniku seaduse alusel. Sellise kitsenduse kehtestamine oli omal ajal mõistetav. Ent see säte oli nüüdseks hakanud takistama politsei ja Kaitseliidu koostööd. On ju selge, et kaitseliitlastel, kes aitavad politseil metsa eksinud inimest otsida, vajaduse korral otsijaid sündmuskohta sõidutada, meditsiinilist esmaabi anda, otsijaid toitlustada, aidata otsijatel sidet pidada jne, ei pea tingimata olema abipolitseiniku ettevalmistust.

Mis on uues lepingus uut?

Probleemi lahendamiseks on nüüd lepingusse lisaks seaduses nimetatud mõistele “politseitegevuses osalemine” toodud uus mõiste ja valdkond – “politseitegevuse toetamine”. Lepingus mõeldaksegi politseitegevuse toetamise all politseiseaduses politsei kohustustena loetletud tegevuse toetamist. Toetamine võib seisneda kadunud inimese otsimises maastikul, politseioperatsioonis osa-

lejate tootlustamises, transportimises (inimeste ja muu vajaliku vedu), meditsiinilise esmaabi ja psühholoogilise abi andmises, side tagamises ja muus. Lepingu järgi saab nüüdsest politseitegevuse toetamisele kaasata ka kaitsepolitseilane, kes ei ole saanud abipolitseiniku ettevalmistust. Nendest võib malevates rahuajaks moodustada ka eraldi (sh eks-territoriaalseid) üksusi ja korraldada neile vajalikku koolitust.

Selline lahendus võimaldab kaasata politsei abistamisse senisest tunduvalt rohkem kaitsepolitseilasi ja annab võimaluse mitmekesistada politseile antavat abi. Et seadusest kinni pidada, saavad edaspidigi politseitegevuses (NB! mitte toetamises) osaleda ainult abipolitseinikud. Olgu siinkohal lisatud, et Kaitsepolitsei on teinud ettepaneku Kaitsepolitsei seaduses oleva piirangu kaotamiseks.

Kui eelmine leping sõnastas ainult ühe koostööeesmärgi (korraaitse reformeringud), siis uues lepingus on neid üheksa, kõik ühtmoodi olulised.

Uudsenä on lepingus sõnastatud poolte ühishuvid. Kui need on täpselt teada, on kindlasti kergem koostööd kavandada ja ellu viia.

Lepinguga on nüüd paika pandud ka koostöövormid ja põhimõtted, sealhulgas poolte üldised kohustused.

Erinevalt vanast lepingust on uues loetletud ka koostöövaldkonnad, milleks on:

- 1) politseitegevuses osalemine;
- 2) politseitegevuse toetamine;
- 3) ennetustöö;
- 4) koolitus ja õppused;
- 5) avalikud suhted;
- 6) poolte ühist huvi pakkuv õigusloome;
- 7) tegevuse planeerimine.

Esimesest kahest valdkonnast oli juba juttu. Ühine ennetustöö suunatakse eelkõige lastele ja noortele ning selle vormideks on laste- ja noortelaagrid, teabepäevad poolte tegevuse, eesmärkide, varustuse ja tehnika tutvustamiseks, mitmesugused võistlused ja õppused lastele ja noortele vajalike teadmiste ning oskuste omandamiseks ja muud ühishuvid. Ennetustöö on kavas suunata n-õ korralikele lastele ja noortele, kes pole veel seadustega pahuksisse sattunud. Teame ju, et just neile kipub tähelepanust vajaka jääma, sest rohkem tegeldakse tagajärgede likvideerimisega, s.t juba probleemsete laste ja noortega.

Koolitamise ja õppuste valdkond

Nagu seni, tagab politsei ka edaspidi asjast huvitatud ja selleks sobivatele kaitsepolitseilastele abipolitseiniku väljaõppe. Kaitsepolitsei omalt poolt korraldab politseinikele riigikaitset ja Kaitsepolitsei tegevust tutvustavaid kursusi. Oluline on, et väliskoolituse korraldamisel võimaldavad mõlemad pooled vajadusel ja võimalusel osaleda ka teise poole esindajatel. See võib pakkuda nii politseinikele kui ka kaitsepolitseilastele uusi ja huvitavaid õppimisvõimalusi.

Avalike suhete valdkonnas on kokku lepitud avalikkuse ühise teavitamise põhimõtted, samuti keeld kaitsepolitseilastele avalikustada teavet, mis võib kahjustada politsei tegevust. Keeld puudutab sellist teavet, mille ilmsikstulek võib näiteks seada ohtu õiguserikkumise ennetamise või õiguserikkujate tabamise.

Edaspidi hakkavad politsei ja Kaitsepolitsei koostööd tegema ka selliste õigusaktide kallal, mis puudutavad mõlemat poolt, näiteks koostööd. Vajaduse korral algatatakse ka uue õigusakti koostamine või kehtiva muutmine.

Et koostöö kulgeks ladusalt, on selle ühe valdkonnana nimetatud ka tegevuse ühist planeerimist, mis peaks hõlmama toimima kõikidel tasanditel.

Vähemoluline pole lepingu peatükk, mis puudutab vastastikust lugupidamist. Iga kaitsepolitseilase kohus on olla seaduskuulekas kodanik ja politseid igati abistada. Iga politseiametniku kohus on abistada lepingu- või koostöökokkuleppealases tegevuses Kaitsepolitseilast. Iga politseiametniku aukohuseks on olla Kaitsepolitsei liige. Vastastikune lugupidamine puudutab ka teineteise meelepidamist tähtpäevadel hea koostöö eest ning vastastikust lippude heiskamist.

Kuidas edasi?

Lepingu järgi moodustatakse lepingu eesmärkide saavutamiseks, paremaks teabevahetuseks juhtkondade tasemel koostöö planeerimiseks ja koordineerimiseks ning võimalike probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks Politseiameti ja Kaitsepolitsei koostöönõukogu, millesse kumbki pool määrab võrdse hulga liikmeid. Koostöönõukogu koosolekuid peetakse poolte kokkuleppel, kuid mitte harvemini kui kord poolaastas. Selle punkti alusel allkirjastatigi koos lepinguga kokkulepe, mille kohaselt kuuluvad koostöö-

nõukogusse politsei poolt politseiameti peadirektor Robert Antropov, tema asetäitja Julgestuspolitseis Raivo Aeg ja Põhja Politseiprefektuuri politseiprefekt Raivo Küüt. Kaitsepolitsei poolt kuuluvad nõukogusse Kaitsepolitsei ülem major Benno Leesik, Kaitsepolitsei vanematekogu liige Tiit Matsulevitš ja Kaitsepolitsei ülema nõunik Andres Mihkels.

Nõukogu peab ette valmistama poolte kokkuleppe 2005. aasta tegevuse kohta. Eesmärgiks on kokku leppida konkreetse tegevuses, mis on vajalik koostöö käivitamiseks lepingus ettenähtud kõikides koostöövaldkondades ja kõikidel tasanditel. Põhitähelepanu tuleb pöörata ennetustööle, milles koostöö toimub lastele ja noortele suunatud projektide kavandamisel ja elluviimisel, samuti koolitusele. 2005. aasta tegevuskava kirjutatakse alla veel enne käesoleva aasta lõppu.

Senine leping kehtestas, et lepingu lõppedes lõppevad ka selle alusel sõlmitud lepingud. See tähendab, et malevate ja politsei vahel sõlmitud lepingud on kaotanud kehtivuse. See ei takista muidugi vastastikusel suulisel nõusolekul senise koostöö jätkamist, nüüd aga enam mitte seni kehtinud kirjaliku kokkuleppe alusel. Kohe tuleb aga asuda uute lepete ettevalmistamisele.

Alustada võiks kehtivate koostöölepete läbivaatamisest kriitilise pilguga, lähtudes nüüd juba uuest lepingust. Nii näiteks näeb uus leping ette, et Kaitsepolitsei juhtmalevad ja malevad sõlmivad selle alusel oma vastutuspiirkonnas asuva politseiprefektuuriga üksikasjaliku koostöökokkuleppe, arvestades kohalikke olusid, poolte vajadusi ja ressursse. Selle koostöökokkuleppe lepingupooleks võib kutsuda ka maa-, linna- või vallavalitsuse. Koostöökokkuleppes nähakse ette koostöö eest vastutavate isikute määramist politseiosakondades või -jaoskondades ja malevates. Politseiprefektuuride ja malevate koostöökokkulepetega moodustatakse malevates territoriaalsuse põhimõttel abipolitseiüksused (jagu, rühm või kompanii), mida on lubatud rakendada ka eksterritoriaalselt. Politseiprefektuurid ja malevad määravad lepingus nimetatud koostöövaldkondadele kontaktisikud, kes kohtuvad vähemalt kord kvartalis. Kontaktisiku vahetumisest tuleb teada teada. ■

Andres Mihkels on Kaitsepolitsei ülema nõunik.

KAITSELIIDU VALVERÜHMAD

Hannes Reinomägi

Uue etapi algust Kaitseliidu valverühmade tagutsemise ajaloos märgib 20. oktoober 2004. Sellel päeval anti Lahingutoetusüksuste Tapa Väljaõppekeskuse sõdurikodus pidulikult kätte kaitseväe valveobjektivalvuri erialakursuse instruktorige tunnistused kahekümnele üheksast malevast pärit kaitseliitlasele.

Tunnistusi kätte andnud Lahingutoetusüksuste Tapa Väljaõppekeskuse (VÕK) väljaõppe- ja koordineerimise sektsiooni ülem kapten Aivar Voronov soovis kursuslastele edu teenistuses ja õpitud oskuste rakendamisel. Kapten Voronov lisas, et Tapa VÕK ongi loodud mitmekülgse väljaõppe andmiseks kaitseväelastele. Struktuur ja materiaalne baas võimaldavad anda väljaõpet mitme eriala ajateenijatele, korraldada kaitseväele vajalikke erialakursusi ja täiendõpet ning viia läbi reservväelaste õppekogunemisi. Osalejad on kindlustatud nüüdisaegsete majutustingimuste, vajaliku materiaal-tehnilise varustuse, spordi- ja jõusaali ning lasketiiru kasutamise võimalusega. Kõige selle toel suudavad oma ala spetsialistidest ohvitserid ja allohvitserid anda kursuslastele edasi kõik vajalikud teadmised ja oskused.

Kursus õnnestus

Kursuse läbiviija, kaitsejõudude peastaabi sõjaväepolitseiinstruktor nooremleitnant Rain Leisi tunnistas esimese valveobjektivalvuri erialakursuse instruktorige kursuse õnnestunuks. Lõpliku hinnangu otsustas juhendaja anda valverühmade liikmete tegevuse tõhususe alusel hiljem, sest tegelikud oskused tekkivad aastatepikkuse praktikaga ning tähtis on saavutada erinevate üksuste suutlikkus tegutseda erinevates olukordades ühtemoodi.

Kursuse ülesehituse aluseks on sõjaväepolitsei erialakursuse kava. Selle eripäraks on õpetada politsei turvaktika alusel kaitseväe objekti turvalisuse tagamist rahuaja tingimustes. Valvurite tegutsemise eesmärk on objekti vastu

Kaitseliidu valveobjektivalvuri erialakursuse instruktorige kursusest osavõtjad Tapa sõjaväelinnakus.

suunatud rünnakute ennetamine ning oskus rünnaku tõrjumisel ise ellu jääda ja ka "vaenlane" ellu jätta. Viimane asjaolu ongi oluline erinevus kaitseväe tegutsemisest, kus "vaenlase" tervise peale eriti ei mõelda.

Kaitseliitlastest valvurite staatusele on antud Kaitseliidu seadusest tulenevate kohustustega ette piiranguid. Kaitseliitlase kohustuste võtmine on vabatahtlik, nende täitmine aga kohustuslik. Kaitseliitlane esindab riiki ning tema käitumise järgi antakse hinnang riigile ja kaitseväele. Iga inimene, kes rikub seadust, väärrib inimlikku kohtlemist. Kaitseliitlastest valvurid peavad omaks võtma korrektse käitumise reeglid ning tihti peab paljud asjad n-ö alla neelama. Õige käitumine erinevates olukordades on edu alus, iseloomustas nooremleitnant Leisi oma esimese kursuse sisu.

Kogu õppematerjal oli ette valmistatud ja kursuslastele jagatud. Kasutati ka videomaterjale ja võimalust täiendada neid selle kursuse õppetegevuse alusel. Tulevikus on instruktorigel kavas edastada kogu õppematerjal õppuritele video kui kõige näitlikuma õppevahendi abil.

Kursuslaste hinnangud

Viru malevast pärit kursuslaste, nende seas valverühma pealiku lipnik Kaido Jõesaare hinnang omandatud teadmiste ja oskustele oli kiitev. Valveüksuste tegutsemise ühesuguste reeglite ja tegevuspõhimõtete loomine on tulevikus üksuste koostöö edu alus. Kõrgelt hinnati turvataktikaoskuste vajalikkust kogu valveüksuse töö tõhususe tagamiseks. Tagasihoidlikult hinnati aga oma oskuste potentsiaali saadud teadmiste edasiandmiseks alluvatele, eriti enesekaitse ja turvataktika valdkondades. Tulevases õpetamisprotsessis loodetakse võimalusele kasutada nendes valdkondades kogunud instruktorige abi.

Kursus on lõppenud ning õppeplaanid täidetud. Tugev positiivne laeng on jõudnud värskete lõpetanute vahendusel nüüdseks Kaitseliidu igapäevaelu ühte tahku. See on jätkuvalt garantiiks kaitseliitlaste tegevuse tõhususele isamaa hüvanguks. Tuletame siinkohal meelde, et alates uuest aastast on kõikide kaitseväe objektide välisvalve antud üle Kaitseliidu valveüksustele. ■

Tagavaravägi

Nr 8

Eesti Reservohvitseride Kogu väljaanne

november 2004

Head kaaslased!

On rõõmustavaid märke reservohvitseride täiendõppe korraldamist ja nende riigikaitse rolli määratlemist katva jää sulamisest.

Novemrikuu teisel poolel korraldab kaitseministeerium EROK-le koolitusseminari "Reservi tulevik, reservohvitseri roll riigikaitstes ja ühiskonnas laiemalt". Koolitusseminari eesmärgiks on reservohvitseride kui osa meie kaitsejõudude reservi, sh EROK osa sõnastamine Eesti riigikaitstes. Ühtlasi annab seminar võimaluse täpsustada ka meil endil oma tegevuse eesmärgid, selgitada oma nägemust ja arusaamu Eesti riigikaitsest ning selle hetkeolukorrast nn kahekordse kodaniku seisukohalt. Rõõmu tegi reservohvitse-

ride kogu liikmete aktiivne registreerumine üritusele – kõik osavõtjatele määratud 30 kohta täideti peaaegu kohe pärast seminaari väljakuulutamist. Loodan meie liikmete aktiivset kaasatõttamist ka kohapeal, sest seminaari tulemustel on oluline mõju meie tegevuse tulevikku silmas pidades.

Juba mitmendat kuud oleme kaitsejõudude peastaabi ohvitseride ja Kaitseväe Lahingukooli juhtkonnaga käsitlenud reservväelaste koolitamise eesmärgid ja võimalusi. Praegu on arutelud võtmas konkreetse ülesande kuju kaitseväe juhataja järgmise aasta väljaõppe direktiivis, mis võib tähendada seda, et senine õppekogunemistel osalemise võimaluste otsimise võib ühtäkki asnduda

aastast aastasse postkasti saabuvate regulaarsete kutsetega kohustuslikuks osalemiseks reservõppekogunemisel

Olgem siis selleks valmis!

HENNO PIIRSALU,
leitnant,
EROK juhatuse esimees

Baltic Talks 2004

Tiit LING, leitnant, EROK delegatsiooni liige

Seminar "Baltic Talks 2004" peeti 9.–12. septembrini Soomes Tuusulas. Võõrustajaks oli seekord Soome Reservohvitseride Liit (<http://www.rul.fi>).

Balti mere regiooni riikide reservohvitseride koostöö arendamisel on „Baltic Talks“ juba kindlakskujunenud ja traditsiooniline üritus. Algselt Põhjamaade initsiatiivil käivitunud diskussioonide foorumit on saatnud suur edu. Kohtuma olid kutsutud kõik Balti mere maade reservohvitserid. Seminaril „Baltic Talks“ vaadeldakse turvapoliitika teemasid reservohvitseride vaatevinklist. Sellele ühisele silmaringi avardava ürituse sarja eesmärk on parandada vastastikust mõistmist ja koostööd.

Oma avasõnas tõdes kindral Kari Rimp, et seekord osaleb kokku üle viiekümne reservohvitseri Balti mere äärest riikidest ja esimest korda on Soome Reservohvitseride Liidul au seda olulist seminaari võõrustada.

Juba seitsmendat korda peetud semina-

ri keskselt teemadeks olid reservväelaste roll, koolitus ja ülesanded eri maades. Teine oluline kaupunkt oli Soome kaitsejõudude ja kaitsepõhimõtete tutvustamine külalistele. Seminaari esimese päeva programmi kuulusid ka kindralmajor Hannu Herrase Soome kaitsekonseptsiooni esitus ja Helsingi Õhujõudude ühendamise külastamine.

Põhjamaadest alguse saanud seminar on laienenud kogu Balti mere regioonile. Seekord osalesid kaheteistkümne riigi ohvitserid. Lisaks Balti merega piirnevatele riikidele osalesid vaatlejatenä Norra, Belgia

Seminaril "Baltic Talks 2004" osalenud Eesti delegatsioon. Vasakult ltn Olavi Tammemäe, kpt Kaido Pihlakas, ltn Heino Piirsalu, ltn Tiit Kivikas, ltn Tiit Ling.

ja Itaalia reservohvitserid. Kohal olid Venemaa Kaliningradi oblasti esindajad.

Balti merd ümbritsevate riikide reservohvitseride seminariga samalaadset diskussioonifoorumit kavandavad ka Vahemere maad.

SVEROFi seminar Tallinnas

Margus HERGAUK, reservnooremleitnant

Tallinnas Saku Suurhelli konverentsiruumis peeti 23. oktoobril järjekordne Rootsi reservohvitseride organisatsiooni SVEROFi korraldatud seminar Eesti reservohvitseridele. Seekordse ürituse teemaks oli "Intercultural communication from military and civilian leadership perspectives" ("Kultuuridevaheline suhtlemine militaar- ja tsiviiljuhtide vaatenurgast"). Et etteteatamise aeg jäi suhteliselt lühikeseks, oli Eestist osalisi oodatust veidi vähem. Lektoriteks olid Rootsi armee reserv-

ohvitserid Jan Sjölin ja Rafael Vilen, mõlemad suurte kogemustega mehed rahvusvahelise ja rahvustevahelise suhtluse alal.

Seminar oli jätkuks möödunud suvel Rootsis korraldatud BALTJOLDSi seminarile. Põhiteemaks oli juhtimine erinevates kultuurikeskkondades ja kultuuride üldised erinevused. Et Rootsi armee on osalenud pikka aega rahuvalveoperatsioonidel, on neil hulgaliselt kogemusi, mida jagada. Vahe märkusena olgu öeldud, et erinevalt Eestist

kasutab Rootsi sõjavägi rahuvalveoperatsioonidel ka reservohvitseride.

Seminar oli korraldatud tuntud headuses, õhkkond oli tõine, kuulajad osalesid aruteludes aktiivselt. Eriti huvitav oli teada saada, millistena näevad eestlasi teiste rahvuste esindajad. Seminarilt saadud teadmised kuluvad marjaks ära nii sõjaväes kui ka igapäevaelus. Järgmine SVEROFi korraldatav seminar leiab aset 2005. aasta suvel Riias, sinna oodatakse ka Eesti esindust.

Reservohvitseride mõõduvõtmine laskevõistlusel

Kaido RUUL, nooremleitnant

Männiku lasketiirus peeti 18.–19. septembril 2004 7. Eesti Reservohvitseride Kogu (EROK) laskevõistlus. Laskevõistlusest võtsid peale EROK liikmete osa külalised Soome, Sloveenia, Läti ja Leedu reservohvitseride kogust, osales kaitsejõudude peastaabi ohvitseride võistkond. Kokku osales laskevõistlusel 62 osavõtjat, sh 22 väliskülast Soomest, Sloveeniast, Lätist ja Leedust.

Laskevõistlusel oli kavas 9 mm püstoli tiirulaskmine 25 m distantsilt, 9 mm püstoli *practical*-laskmine, automaadi AK 4 *practical*-laskmine, automaadi tiirulaskmine distantsilt 100 m lamedas, põlvelt ja püsti ning Galil Snaiperi laskmine distantsilt 300 m. Tiirulaskmistel selgitati paremusjärjestus vastavalt 10 lasu (automaadis 3 x 10 lasu) punktisummale, püstoli *practical*-laskmises punktide ja aja suhtele,

Avatseremoonia Männiku lasketiirus.

automaadi *practical*-laskmises ajale ning Galil Snaiperi puhul viiest lasust kahe kõige kaugema tabamuse vahele millimeetrites.

Traditsiooniliselt on EROK laskevõistlusaladeks olnud püstoli ja automaadi tiirulaskmised. Traditsiooniliste alade võrdluses 2003. aastaga peab tunnistama, et laskevõistlusel osalejate oskuste tase on paranenud. Kui püstoli tiirulaskmises saavutas 2003. aastal esikoha 95 punktiga Heino Piirsalu, teise koha 92 punktiga Kalvi Abel ja kolmanda koha sama punktisummaga Steve Kümnik, siis 2004. aastal tuli esikolmikusse pääsemiseks lasta 96 punkti. Automaadi tiirulaskmises saavutas 2003. aastal 268 punktiga esikoha Lasse Koskela Soomest, teise koha 260 punktiga Heino Piirsalu ja kolmanda koha 259 punktiga Kai Willadsen Taanist, siis 2004. aastal tuli esikolmikusse pääsemiseks lasta vähemalt 265 punkti.

Võistlejad tulejoonel.

EROK 7. LASKEVÕISTLUSE PARIMAD

Püstoli *practical*-laskmine

1. Oliver Purik; 76 punkti; 14,64 sekundit; 5,19 punkti sekundis
2. Tanel Järvet; 76 punkti; 14,70 sekundit; 4,55 punkti sekundis
3. Raul Hindov; 72 punkti; 17,80 sekundit; 4,04 punkti sekundis

Püstoli 25 m tiirulaskmine

1. Oliver Purik; 96 punkti
- 2-4. Heino Piirsalu; 96 punkti
- 2-4. Teet Vaar; 96 punkti
- 2-4. Raul Hindov; 96 punkti

Automaadi *practical*-laskmine

1. Veljo Volt; aeg 85,22 sekundit
2. Rein Künnap; 91,02 sekundit
3. Kardo Merivald; 91,58 sekundit

Automaadi 100 m tiirulaskmine

1. Teet Vaar; 267 punkti
2. Kaido Ruul; 267 punkti
3. Oliver Purik 265 punkti

Galil Snaiper 300 m

1. Olavi Tammemäe; kahe tabamuse kõige kaugem vahe 74 mm
2. Viktoras Mirosnicenko (Leedu); 97 mm
3. Jüri Puust; 109 mm

Individaalarvestuses parimad

1. Oliver Purik
2. Raul Hindov
3. Veljo Volt

Meeskonnaarvestuses parimad

1. Relvavennad – Indrek Reismann, Veljo Volt, Heino Piirsalu
2. Mäger 1 – Olavi Tammemäe, Tiit Ling, Kaido Ruul
3. Kohtunikud – Raul Hindov, Tanel Järvet, Kalvi Abel

Laskevõistlused Poznanis

Kardo MERIVALD, lipnik

Poola reservistide klubi LOK Sniperi korraldatavad ja käesoleval aastal juba 7. rahvusvahelised karikavõistlused peeti 24.–26. septembrini 2004 Lääne-Poolas Poznanis. Seekordsel võistlusel võtsid mõõtu 51 neljaliikmelist võistkonda 11-st NATO riigist.

EROK võistkond osales koosseisus Ipn Hannes Kaljuvee, Com. Marek Krotowicz (Poola), Ipn Aleksander Ljubajev ja Ipn Kardo Merivald.

Võistlus paistis silma eelkõige oma suurejoonelisuse ja ladusa korralduse poolest. Avapäeva õhtul oli korraldatud pidulik avatseremoonia, kus võistlejad auvahtkonna ja puhkpilliorkestri saatel, ent kahjuks küll vihma all läbi Poznani kesklinna marssisid, et osaleda seejärel pidulikult õhtusöögil. Avamisel osalesid Poola presidendi eriesindaja ja arvukalt Poola kindralstaabi ohvitseri.

Võistluspäeva hommikul sõidutati meid bussidega linnalähedasele polügoonile, kus toimus avarivistus ja instrueerimine, mille järel võis võistlus alata.

Võisteldi seitsmel alal, kusjuures igal alal saavutatud skoor liideti võistkonna tulemuseks: püstol P83, 25 m; püstolkuulipilduja Glauberty, 25 m; spordipüss 5,6 mm, 50 m; õhupüss 10 m; automaat kbk AK, 100 m; kuulipilduja PK, 100–300 m; granaadivise täpsusele.

Püstoliharjutuse eripäraks oli see, et lasti viis lasku parema ja seejärel viis lasku vasaku käega. Püstolkuulipilduja harjutuses lasti 25 m distantsilt kahte erisugust *practical*-märklehte. Kuulipildujaharjutuses lasi võistkond neljast kuulipildujast samaaegselt, tulemuseks loeti tabamuste hulka.

Et kasutada olnud laskeväli oli Poolale omaselt hiigelmõõtmetega, võisteldi mitmel alal samaaegselt. Võistlus oli põhjalikult kavandatud ja ettevalmistatud, mis võimaldas selle vaatamata suurele võitlejate hulgale viia läbi napi viie tunniga.

EROK võistkond Poznanis "saaki" uurimas.

Ootuspäraselt läksid parimad kohad Poola võistkondadele, edukaimaks välisvõistkonnaks osutunud Norra reservohvitseride tiim saavutades absoluutarvestuses 6. koha. Meie võistkonna saagiks jäi seekord absoluutarvestuse 8. ja välisvõistkondade arvestuses 4. koht.

Autasustamistseremoonial jagati karikaid esimesele kümnele ja anti lohutusaubhind kõige viimasele võistkonnale, kelleks seekord oli jäänud Suurbritannia.

Harkivõtmine 2004

Kaido RUUL, nooremleitnant

Võrumaal Haanjas peeti 25. septembril 2004 suurtükiväeline mitmevõistlus lahingupaaridele "Harkivõtmine 2004". Esimest korda osales võistlusel küllaline Soomest – lipnik Timo Siivonen. Kokku osales võistlusel seitse lahingupaari.

Enne võistluse algust peeti võistlejatele seminar teemal "Kauguste hindamine", mida juhatas Taani major Kai Willadsen. Seminaris raames said kõik praktikas proovida kauguste hindamist looduses – Lõuna-Eesti maastik pakub selleks häid võimalusi.

Kauguste hindamisel on hea abiline joonlaud, mille võib leida näiteks kõige tavalisemalt kompassilt. Meeles peab pidama reeglit, et meetrine objekt looduses on joonlaua, mida hoitakse 50 sentimeetri kaugusel silmast, kõigest ühe millimeetri pikkune. Kui näiteks kahemeetrine objekt on silmast 50 cm kaugusel oleval joonlaua 4 mm, siis järelikult on objekt hindajast 250 meetri kaugusel. Joonlaurahoidmiseks silmast õigel kaugusel saab kasutada kompassinööri. Alati peab kontrollima, kas joonlaurahoidmise abil saadud tulemus tundub mõistlik, sest eksida võidakse ka objekti mõõtmete hindamisel.

Võistlusest endast

Võistluse nimi on tulnud suurtükiväe kasutusel olevast terminist harkivõtmine, mis on tuleülesande täitmisel sisselaskmise või

pihtamise meetod, mille puhul tuli korrigeeritakse vaatlusjoonele ja saades vaatlustulemuseks puudu- ja ülelennu, võetakse sihtmärk kaugusharki, mis kujutab endast kahe laskekauguse vahet. Poolitades hargi, minnakse üle selle keskkohale vastaval kaugusel pihtamistulele. Kasutusel on ka terminid *kahvlisse võtmine* ja *kahvlisse haaramine*. Eelmisel aastal peeti samasugune võistlus Tallinna lähedal Väänas.

Võistlus koosnes kaardiharjutusest, kauguste hindamisest, orienteerumisest ja granaadiviskest. Kaardiharjutus tehti Suure Munamäe tornis, mille tipus pidid lahingupaarid märkima stardist saadud kaardile nõelatorkega kümme objekti. Objektide osutamise looduses toimus foto ja sellele lisatud kommentaari abiga. Objektid olid erinevatel kaugustel poolest kilomeetrist kuni kolme kilomeetrit. Kõige enam eksiti just kaugel asunud objektide kaardile kandmisel. Kauguste hindamine toimus Suure Munamäe jalamil. Lahingupaarid pidid hindama kaugusi viie objektini, mis olid 30–500 meetri kaugusel. Orienteerumisstart anti pärast kauguste hindamist.

Orienteerumisrajal kauguste mõõtmise oskusega

Orienteerumisdistsants oli ligikaudu kaheksa kilomeetrit. Stardis said võistlejad

kaardi mõõtkavas 1:20 000, millele olid märgitud esimesed kolm kontrollpunkti. Kolmandas kontrollpunktis tuli lahingupaarilistel võtta punktist uus orienteerumiskaart mõõtkavas 1:10 000, määrata sellel oma asukoht ja läbida uuele kaardile märgitud seitse kontrollpunkti. Viimases kontrollpunktis toimus granaadivise kaevikusse. Kummalgi lahingupaarilisel tuli visata neli granaati. Kõikide alade tulemused taandati aega ja võitjaks osutus paar, kes oli tulnud toime uues arvestuses nn kõige kiiremini.

Võistluse peakorraldaja oli leitnant Raul Hindov. Võistluse idee on pärit Liitlasriikide Reservohvitseride Konföderatsiooni militaarse viievõistluse sees toimuvast orienteerumisvõistlusest, mis sisaldab kõiki neid alasid. Lisaks on orienteerumise sees alati ka vas üks üllatusülesanne.

Eesti reservohvitserid on sellel võistlusel osalenud leitnant Raul Hindovi juhtimisel juba neljal korral. Käesoleval aastal osalesid eestlased võistlusel esimest korda NATO täieõiguslike liikmetena ja saavutasid võistkondlikult üldarvestuses 11., noviitside klassis 1. koha.

Harkivõtmine 2004 esikolmik:

1. Timo Siivonen, Kaido Ruul
2. Alar Nigul, Tiit Riisalo
3. Külli Keel, Kadri Tamme

Isad ja pojad Naissaarel

Kaido RUUL, nooremleitnant

Eesti Reservohvitseride Kogu ja Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna reservohvitseride rühma eestvedamisel korraldati 8.–10. oktoobrini Naissaare maastikuõppus. Õppusel osalesid rühmad, mille koosseisus oli kokku 21 meest ja naist.

Õppuseks koguneti 8. oktoobri õhtul Mereväebaasi. Pärast õhtusööki andis rühma ülem lipnik Tanel Järvet rännakukäsu ja seejärel algasid rännakuettevalmistused: tehti tööd kaardiga, planeeriti (varu)kogunemiskohti, sisestati kontrollpunkti GPSi, kavandati (varu)ööbimiskohti ning jagati ülesanded hommikuks, kontrolliti varustust.

Laupäeva hommik algas sõduritele kohaselt varakult. Et õhtul oli kõik hoolikalt ette valmistatud ja ülesanded jagatud, hommikul mingit viivitust ei tekkinud. Vajalik varustus transporditi patrull-laevale Ristna. Laev väljus sadamast 9. oktoobril kell 6.30 (NATO märgistuses, nagu ka edaspidi ajad antud, 090630 OKT 2004). Tuul puhus põhjast Ristnale otse vastu. Kui olime jõudnud Naissaarega kohakuti, võttis Ristna suuna läände ja sattus külglainetusse. Kuna külglaine oli üsna tugev, otsustas komandör võtta kursi tagasi Miinisadamasse ja proovida uuesti pärast tuule vaibumist.

Et ootamatult oli ilma tõttu paus tekkinud, pidas Ristna komandör vanemleitnant Toivo Arumäe kasarmuhoone õppeklassis Eesti mereväge, miinilaeve ja Eesti mereteede kaitsmise meetodeid tutvustava ettekande. Kuulajad said teada ka huvitavaid fakte Eesti vetest leitud objektidest.

Laupäeval 091145 OKT 2004 väljus laev sadamast uuele katsele. Tuul oli andnud mõnevõrra järele ja patrull-laev pääses Naissaare sadamasse ilusti

sisse. Suunduti Naissaare põhjaossa ja sooritati jalgsirännak matkajatele tuntud põhja- ehk militaarrajal. Harjutati orienteerumist, koordinaatide märkimist kaardile, GPSiga töötamist ja võrreldi erinevaid GPSe. Isad õpetasid poegadele sõduri- ja orienteerumistarkusi. Peab märkima, et hästi hästi oli valitud laupäevase rännakumarsruudi pikkus – 10–12 kilomeetrit. See oli parasjagu jõukohane nii noorematele poistele kui ka paras koormus vanematele meestele. Õhtul külastati Naissaare piirivalvekoronit. Tutvuti piirivalvurite eluolu ja töövahenditega (radarid, raadiosideaparaadid jms). Ööbiti telkides.

Pühapäeval sooritati vaatlus Naissaare tuletornist. Järgnes rännak marsruudil Miinilaod, Kalmistu koos Inglise meremeeste hauakiviga, Lõunaküla, Männiku küla, Naissaare sadam. Pühapäevase tormihoiatuse tõttu Tallinna lähel viibis väljasõit, kuid 101530 OKT 2004 lahkus Ristna Naissaare sadamast. Sõjalaevaga merel liikumine avaldas muljet eelkõige noorematele osalejatele.

Miinisadamasse laaditi varustus maha ja tagastati Mereväebaasi. Järgnes kokkuvõtte õppusest. Rühmaülemal sõnul oli tal hea meel, et nooremad osalejad (kõige noorem üheksa-aastane) pidasid kahepäevasele rännakule hästi vastu ja sulandusid meeskonda.

Suur tänu õppuse korraldanud ltn Tanel Järvetile ja n-ltn Priit Heinsalule, jaoulematele ltn Heino Piirsalule ja ltn Kalvi Abelile.

Esimese maailmasõja aegse paterei nr 10b komandopunkt koos juurdeehitise, kus paiknesid elektrijaam ja laoruumid.

avab kaitseminister Margus Hanson. Esinema on kutsutud riigikaitse spetsialistid kaitseministeeriumist, kaitsejõudude peastaabist, Kaitseliidust ja Eesti Reservohvitseride Kogust.

■ EROK juhatuse liige ltn Raul Hindov siirdus neljaks aastaks tööle Brüsselisse. Kuni korralduste EROK juhatuse valimiseni on tema kohusetäitjaks ltn Tanel Järvet. Järveti ülesanneteks on väljaõppe- ja personalitoimikonna töös osalemine ning militaar-sportlike võistluste korraldamine.

Tähtpäevajumalateenistus Tori kirikus

Toris asuva Eesti Sõjameeste Mälestuskiriku pidulik jumalateenistus, mis oli pühendatud kirikuhoone ja koguduse auväärsetele tähtpäevadele, peeti 23. oktoobril. Nimelt möödus käesoleval aastal 150 aastat praeguse kivist kiriku valmimisest ja 460 aastat Tori koguduse esmamainimist.

Vaevast oskasid 1854. aastal valminud kiriku pühitsemisel osalenud arvata, et 90 aasta pärast hävib nende hoole ja väevaga rajatud pühakoda sõjatules ning jääb pooleks sajandiks varemetesse. Veel uskumatu tundub aga see, et vahepeal lasketiiruna kasutatud müüride vahele, kus juba puudki sees kasvadis, kunagi jälle kirik võib kerki. Eestlaste jonn ja visadus on aga tuntud. 1989. aasta sügisel seisis Tori kihelkonna Muinsuskaitse Seltsi esimees Jüri Kask võsastunud varemete vahel ja alustas esimeste vabatahtlike talgulistega nende korrastamist. Nüüd, 2004. aasta vihmasel sügisel saame viibida ilusa hoone tugeva katuse all ja tähistada oma rahva viibimist sellel maal samamoodi nagu 150 aastat tagasi. Eesti Reservohvitseride Kogu liikmed õnnitlevad Tori kiriku taastajate ühenduse esimeest ja reservohvitseride kogu Pärnu osakonna juhatajat Jüri Kaske ning soovivad jätkuvat meelegilust võetud eesmärkide elluviimisel. Ükskõik kui uskumatud need ka ei tundu.

EESTI RESERVOHVITSERIDE KOGU JUHATUS

Valitud EROK üldkoosolekul 13. veebruaril 2003

Juhatuses esimees

leitnant **Heino Piirsalu**
(heino.piirsalu@baltflex.ee, tel 502 6797)

Üld- ja finantstoimikond
kapten **Andre Lilleht**
(andre@falck.ee, tel 501 6178)

Personali- ja väljaõppetöimikond
leitnant **Olavi Tammemäe**
(Olavi.Tammamae@ekm.envir.ee, tel 501 1675)

Personali- ja väljaõppetöimikond
leitnant **Raul Hindov**
(raul.hindov@rk.ee, tel 693 5778)

Välisloimikond
leitnant **Tiit Meren**
(meren.est@neti.ee, tel 502 4084)

Teabe- ja tavanditoimikond
leitnant **Lauri Kurvits**
(lauri.kurvits@eelk.ee)

EROK postiaadress:
Narva mnt 8, 10117 Tallinn

Eesti Reservohvitseride Kogu infoleht
Tagavaravägi ilmub ajakirja *Kaitse Kodu!* vahelehelena.

Toimetaja leitnant Lauri Kurvits
(lauri.kurvits@eelk.ee, tel 508 6355)

Uudised

■ Itaalias, Veronas peetud patrullvõistlusel Veneto 2004 saavutas Eestit esindanud EROK võistkond III koha. Võistkonda kuulusid ltn Ralf Neemlaid ja ltn Tanel Järvet. Patrullvõistlusel osales 28 võistkonda Itaaliast, Prantsusmaalt, Saksamaalt, Ungarist, Horvaatiast ja Suurbritanniast.

■ Kaitseministeerium ja Eesti Reservohvitseride Kogu korraldavad 19.–20. novembril 2004 riigikaitse erikursuse teemal "Reservi tulevik, reservohvitseri roll riigikaitstes ja ühiskonnas laiemalt". Kursuse

KUIDAS TALLINNA MALEVA NOORED LEEDUS KÄISID

Juba mitu aastat on Kaitseliidu Tallinna maleval sõprus-suhted Leedu Küttide Liidu Panevežyse piirkonnaga. Suheldakse nii Kaitseliidu kui ka noorteorganisatsioonide tasandil. Selle aasta juuniku alguses korraldasid Panevežise piirkonna noored kütid oma iga-aastast suvelaagri, kuhu olid kutsutud ka eestlased.

Laagripäevik

1. päev

Pikk sõit, sõbralik vastuvõtt, telkide püstitamine, põgus tutvus laagrilistega, üllatus pesemiskohta nähes (pikas rivis tilaga pesemiskoht), vihm.

2. päev

Sõit kohalikku vabaõhumuuseumi laadale, pulgakommi-de ja meenete ostmine, kaasaelamine köieveovõistlusele (võistlesid noored kütid kogu Leedust), laagri avamine sõjaväelaskliku paraadiga, Miku jalg kipsis (väänas korvpalli mängides hüppeliigest), disko, jälle vihm.

3. päev

Võistlus sõjaväelaste takistusribal – muda, kivid, põlvini vesi, torkivad oksad, jõe läbimine (vesi üle pea), pime autokummitun-nel, märkide jagamine parimatele takistusriba läbijatele (Kristofer ja Priidu saavad ka märgi), saun, disko ja ikka veel vihm.

4. päev

Võistlused laskejooksus, laskmises, meditsiinis, NATO standardile vastava takistusriba läbimises, ekskursioonid pataljonis (et tegemist oli õhujõudude väeosaga, näidatakse ka helikoptereid), eesti tüdrukud õpivad selgeks leedukeelse rahvalaulu, disko, vihm ei näi lõppu tulevat.

5. päev

Oo, päike! Tüdrukud seelikutes, ekskursioon Panevežise loodusparki, jälle vihm, autasustamine, laagri lõpetamine pa-raadiga, disko.

6. päev

Mikk loobub kipsjalast, ärasõit Panevežisest, Trakai lossi külastamine, saabumine Leedu Küttide Liidu V spordimän-gudele Alytuses, sisseseadmine telklinnaks, spordimängu-de avamine (rivis nelisada laigulises vormis noort kütiti), vihma üksnes tibutab.

7. päev

Missa Alytuse kirikus, rongkäik läbi linna, võistlused orienteerumises, laskejooksus, takistusriba läbimises, korvpal-lis, köieveos, eesti tüdrukud esinevad leedukeelse rahvalau-luga, disko. Terve päev vihmata!

8. päev

Võistlused laskejooksus, laskmises (Meeri ja Ott saavuta-vad esimese koha), meditsiinis, rivi-harjutustes, jälle vihm, uhke autasustamiseremoonia, võistluste lõpetamine, koju.

Nüüd ootame noori kütte külla Tallinna maleva laagrisse.

Laagrilised: Meeri Lembinen, Kristina Kutser, Miina Mälgand, Stela Kilk, Siret Seisonen, Priidu Lepp, Kristofer Soop, Ott Aarma, Vilmar Viik, Mikk Laos, Angelika Naris, Andreas Leimann. ■

Leedu noored kütid.

Tallinna maleva noored koos oma Panevežise sõpradega.

Laagrilised kuulsate Leedu lendurite mälestusmärgi juures.

TALLINNA MALEVA PARIM NOORKOTKAS JA KODUTÜTAR

Miina Mälgand

Üheksa aastat Noorte Kotkaste organisatsioonis olnud Kristofer Soop on tah-tejõuline ja paljudele alles organisat-siooni tulnutele eeskujuks.

Kristofer on 17-aastane noormees, kes astus Noorte Kotkaste organisat-siooni juba siis, kui oli kõigest kaheksa-aastane. Kui küsida temalt, miks ta on Noor Kotkas ja mida see organisatsioon talle annab, tuleb tal lõigepealt üle huulte lause: "See organisatsioon on tükk minu elust."

Noorekotklus on tema maailma ül-latavalt palju avardanud ja kasvatanud temast selle, kes ta nüüdseks on. Orga-nisatsioon on toonud Kristoferi laskmi-se, orienteerumise ja muu huvitava juur-de, milles ta nüüd ka väljaspool seda kõva konkurentsi pakub.

"Kotkas olla on osa patriootlikust puhtuse ja õilsuse saavutamise eesmär-gist!" ütleb Kristofer keerukalt sõnasta-tud lause. Ta nendib, et kuigi tema noor-kotkapõlv hakkab täisea lähenemise töt-

Kristofer Soop.

tu lõpule jõudma, tahab ta teistele eeskujuks olla ja toetada, et Noorte Kotkaste organisatsioonis saab olla pikka aega, ilma et sellest tüdineks.

Üritustest on talle kõige suuremat muljet avaldanud Noorte Kotkaste endise peastaabi ülema Rudolf Mür-gi korraldatud Mini-Erna, eriti just 2002. aasta oma, sest sellest retkest võttis ta ka ise osa. Selle ürituse väl-jatoomist põhjendab Kristofer asja-oluga, et kolmeks päevaks tuleb en-nast n-ö unustada ning kannatada välja vihm ja magamatus. Tuleb ar-vestada mitte ainult endaga, vaid ka kolme ülejäänud võistkonnaliikmega ning see arendab meeskonnatöö os-kust. Oma endist rühmapealikut Ru-dolf Mürki peab Kristofer eeskujuks ja tunnistab, et see mees ta Noorte Kotkaste organisatsiooni tõi.

"Võta kõigest osa ja otsi uusi ko-gemusi. Isegi kui sulle mõni kogemus ei meeldi, on sellest ikkagi kasu, sest seegi avardab mõtteringi," ütleb Kristofer lootusega, et veel palju noo-ri poisse kõnnib tema jälgedes läbi samasuguse toreda tee.

Heili Johanson on olnud kodutütar alates teisest klassist. Nüüd hakkab ta juba gümnaasiumi lõpetama ning temast on saanud Kodutütarde juht. Päevi kodutütrena meenutab ta suure rõõmu ja heameelega.

"Kui ma esimest korda Kodutütarde organisatsioonist kuulsin, tundus see väga huvitav, sest räägiti, et kodutütrena saab tegelda paljude asja-dega, mitte ainult ühega," räägib Heili. Tegemiste mitmekesisus teki-taski Heilis huvi organisatsiooni vas-tu ja see huvi kestab siiani – isegi nüüd, kui ta juba tütre seisusest juhi seisusesse on tõusnud.

Parimaks ürituseks peab Heili esi-mest Ernakest, mis korraldati 2003. aastal. Ehk sellepärast, et sellise üri-tuse korraldamise mõtte käisid välja

Heili Johanson.

just need, kelle hulka temagi kuulub – Tallinna Kodutütred, kes selleks üritu-seks ka aasta otsa kõvasti treenisid. Et teistegi malevate tüdrukutele meeldis oma patrullivõistluse idee, sündiski tüd-rukute oma võistlus Ernake. Heilile oli võistlusest osavõtt tähtis ja ta tunneb suurt heameelt, et tulevikus saavad ka teised samasugused sitked spordihuvi-dega selliseid retki läbi teha.

Kui küsida Heililt, miks tasub haka-ta kodutütred, on ta kiire vastama: "Kodutütarde tegevusvaldkond on väga avar, kus peale vaimsete annete saab ka füüsilisi võimeid proovile panna. Kodu-tütred on üle-eestiline organisatsioon ja see annab võimaluse leida sõpru mitte ainult kodukandist, vaid kogu riigist." ■

Miina Mälgand on Tallinna ringkonna kodutütar.

VALVE-REGINA LIIVAR ON KODUTÄRTARDE ORGANISATSIOONI TAASTAJALIIGE AASTAST 1991 JA KAUAEGNE NÕMME KODUTÄRTARDE RÜHMAMANEM

Kodutätar Evelini meenutused:

Valve-Regina Liiver on ise pikaegne kodutätar, kelles on üüralt kohusetunnet ja isamaa-armastust. Ta on mõistev ja õiglane, ta kuulab enne ära kõik osapooled, kui endas lõpliku arvamise kujundab, s.t ta ei süüdistata ega karista kedagi alusetult.

Meiegi oleme juba üsna pikka aega kodutütred. Valve-Regina Liiver, keda meie lihtsalt Valveks kutsume, hoiab meid väga, vahel helistab ja küsib, kuidas läheb. Ta mureseb meie pärast, sest peab meid ilmselt teatud mõttes oma lasteks. Tore on mõelda, et kellegi elutööks ja kutsumuseks on tegelda vabatahtlikuna noortega, jagada neile teadmisi, käia laagrites, korraldada väljasõite jms. Ta on inimene, kes teeb seda siirast tahtest ja vajadusest, ilma et ta selle eest tasu saaks. Aga Valve on võtnud oma kohustuseks anda edasi oma teadmisi ja kogemusi.

Kodutätar Tiina meenutused:

Valve-Regina Liivar on imetlusväärse pühendumusega naine. Kodutärtarde organisatsioonil on vedanud, et on saanud oma ridadesse sellise inimese. Liivar on teinud alati kõik, et tema juhendatavaid kodutütred igale poole kaasataks, ja võidelnud nende õiguste

eest. Eredalt on meelde jäänud oma sussid ja tassid, mis meid koondustel ootasid. Sussid selleks, et midagi sooja varvaste otsa tõmmata ja ka oma tass, kust sooja teed juua, sest soe tee ootas meid alati, Lisaks küpsised või puuviljad. Rühmanem Valve-Regina Liivar tuli alati varem kohale, küttis ruumid soojaks ja keetis kuuma teed.

Koondused, mida ta läbi viis, olid alati ette valmistatud. Ja koonduste alustamine käis alati kodutärtarde traditsioonide kohaselt: iga nädal alustas ja lõpetas koonduse eri tüdruk. Mõnedki kartsid seda korda, mil tuleb teiste ette astuda, sest koonduse alustamine on omaette kunst: mõned laused on vaja meelde jätta ja ise laul üles võtta.

Kui inimene asja hingega võtab, siis jääb paratamatult ka teistele sellest midagi külge. Liivar on alati muretsenud meie elukäigu pärast ja uurinud, kuidas koolis ja muidu elus läheb.

Aga ta oskas ka range, kui asi puudutas kodutärtarde teadmiste omandamist. Järgukatsed olid aeg-ajalt hullemadki kui praegused ülikoolieksamid. Eesti ajalugu õppisin vist koondustel rohkem kui koolis. Aga seda uhkem oli pärast kõrgema järgu täppe plussile ömmelda.

John Wiseman

ELLUJÄÄMISE KÄSIRAAMAT

Kuidas jääda ellu metsikus looduses, erinevates kliimavööndites, merel ja maa peal

- Esmaabi andmine, söödavate taimede ja mürgiste taimede loetelu, juhised, kuidas orienteeruda võõras ümbruses, kuidas kaitsta end palavuse ja külma eest.
- Raamatu autor John Wiseman teenis 26 aastat briti armee eliitüksuses (SAS – Lennuväe Eriteenistus) ning tema ülimenukas raamat põhinebki selle eliitüksuse väljaõppemeetoditel.
- 576 lk.

Müügil raamatukauplustes üle Eesti.

Lisainfo ja asutustele tellimine:

kirjastus Varrak, tel. 6461 116

e-post varrak@varrak.ee

KAITSELIIT – EESTI INIMESE FÜÜSISE JA VAIMU HARIJA

Uuringufirma Saar Poll viis septembris läbi elanikkonna küsitluse, milles uuriti Eesti elanike Kaitseliiduga seotud arvamusi. Vastajateks oli 1200 inimest vanuses 15–74 aastat. Vastajate valim oli proportsionaalselt esinduslik kõigi peamiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, s.t vastustest peegeldub Eesti elanike üldine arvamus.

Mats Leis

Kaitseliit kui kodumaa kaitsmise õpetaja

Vastajatele esitati positiivseid ja negatiivseid väiteid Kaitseliidu kohta. 62% kõikidest vastajatest ja koguni ¾ eestlastest nõustus, et *Kaitseliit on Eestile oluline kui kodumaa-armastuse ja kodumaa kaitsmise õpetaja*. Võib vaielda, kas kodumaa-armastus on meie globaliseerivas maailmas vajalik. Kuid kui meile on oluline vabadus, keel ja kultuur ning sealtkaudu ka majanduslikud ja eneseteostuse võimalused, siis on oluline kaitsta kodumaad. Vabadust, usaldust ja armastust võib olla raske ära teenida, kuid need on asendamatud väärtused.

Totaalkaitse võib olla küll osale inimestest tunduda Eesti seisukohalt mõõdanik ega pruugi olla piisavalt tõhus, kui näiteks idanaaber peaks ründama. Samas võivad anda piisava vastulöögi jõud, milles on ühendatud Balti riikide, parimal juhul aga Balti riikide ja Põhja-maade totaalkaitse.

Lisaks ülaltoodule leidsid ligi pooled vastajad, et *Kaitseliit korraldab põnevaid ja huvitavaid üritusi ning ettevõtmisi*, s.t, et lisaks sellele, et Kaitseliit pakub inimesele võimaluse teostada end kodumaa hüvanguks, annab see ka võimaluse võtta osa põnevatest tegemistest. Millest täpsemalt, sellest on juttu allpool. Nimetatud väitega ei nõustunud vaid 18% vastajatest.

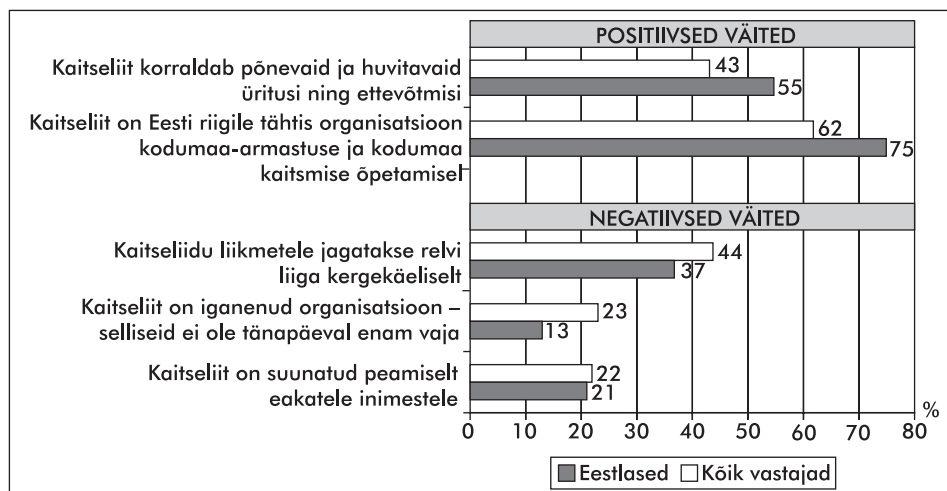
Kinnitust ei leidnud esitatud negatiivsed väited. Vanemad inimesed mäletavad veel relvaskandaaliga seotut, mistõttu 44% vastajatest leiab, et Kaitseliidu liikmetele jagatakse liiga kergekäeliselt relvi. Samas nõustub antud väitega vaid 33% noortest, 15–19-aastastest.

Kindlasti pole Kaitseliit vastajate meelest *iganenud ja eakatele inimestele suunatud* organisatsioon.

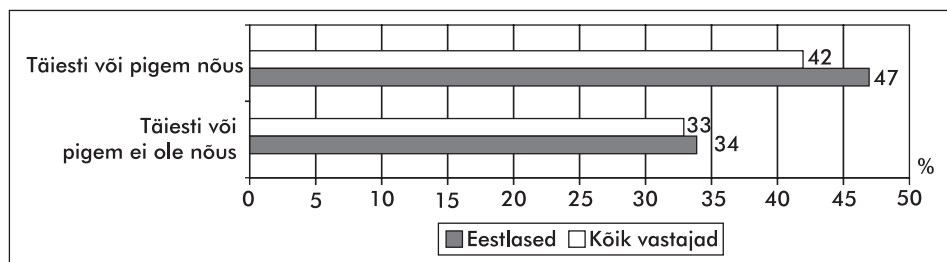
Rohkem teavet Kaitseliidu kohta!

Uuringust selgus, et inimesed soovivad rohkem teavet Kaitseliidu kohta. 42% kõikidest vastajatest ja 47% 15–39-aastastest tahab Kaitseliidust rohkem teada.

Positiivsed ja negatiivsed väited Kaitseliidu kohta

Tahaksin Kaitseliidu kohta rohkem teada

Kaitseliit – igapäevasele oma

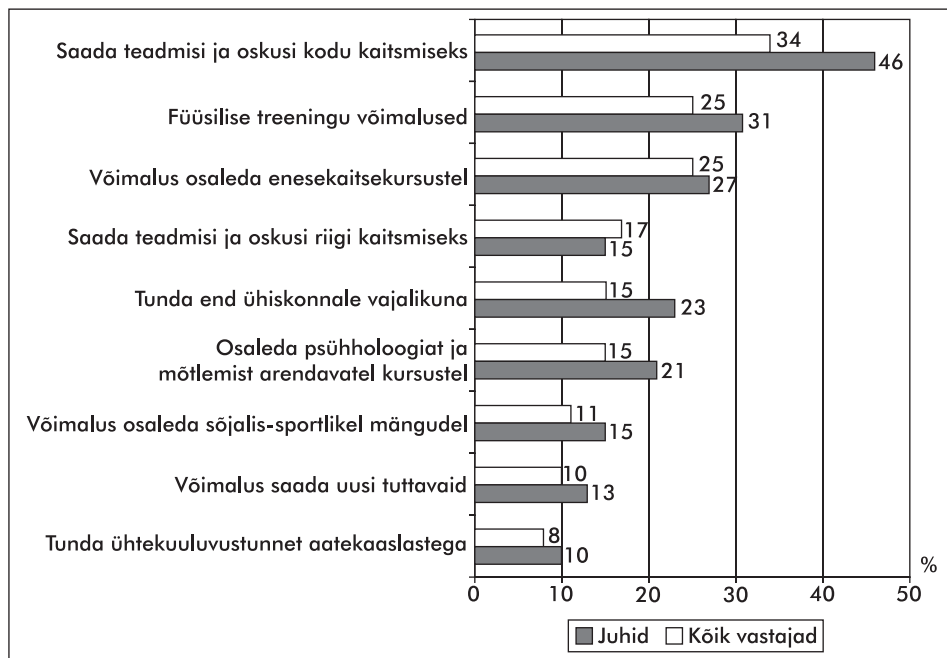
Vaadates uuringu tulemusi vastajate tegevusalade lõikes, näeme, et erinevatel erialadel või positsioonidel olevate inimeste ootused Kaitseliidule on erinevad.

Nii soovivad juhid teistest rohkem Kaitseliidu kaudu võimalust saada teadmisi ja oskusi kodu ja riigi kaitseks, füüsiliseks treeninguks ja enesekaitseks, aga ka selleks, et tunda end ühiskonnale vajalikuna. Spetsialistid seevastu soovivad teistest rohkem võimalust osaleda psühholoogiat ja mõtlemist arendavatel kursustel ning tahaksid nad kuuluda samasse rühma oma eriala inimestega.

Teenindustöötajad-ametnikud soovivad Kaitseliidu kaudu teistest rohkem tunda ühtekuuluvustunnet aatekaaslastega. Reatöötajad soovivad teistest rohkem võimalust leida uusi tutvavaid.

Õpilased-üliõpilased soovivad teistest rohkem saada Kaitseliidu kaudu füüsilise treeningu võimalusi, sh võimalust osaleda enesekaitsekursustel, aga ka võt-

**Millised Kaitseliidu liikmetele pakutavad võimalused
Teile isklikult kõige rohkem huvi pakuksid?**

ta osa sõjalis-sportlikest mängudest ning psühholoogiat ja mõtlemist arendavatest kursustest. Samuti leiavad nad, et Kaitseliit on hea uute tutvavate leidmiseks.

Niisiis saab välja tuua Kaitseliidu funktsioonid teatud elanikkonnarühma seisukohalt. Samas peaks Kaitseliit säilitama ka oma põhifunktsioonid, sealhulgas patriotismi ja ühtekuuluvustunde kasvatamise, väljaõppe totaalkaitseks jne. Kõike seda võiks aga teha mänguliselt, pakkudes igale sihtrühmale lisaks temale kui Kaitseliidu liikmele vajalikele teadmistele ka meelelahutust ja enesearendusvõimalusi.

Sisuliselt ütleb uuring, et ligi pooltele juhtidele ja ettevõtjatele pakub huvi see, kui Kaitseliit annab neile teadmisi ja oskusi kodu kaitseks. Ligi pooled õpilastest-üliõpilastest on huvitatud, et Kaitseliit pakuks enesekaitsekursusi. Kui neid arve vaadata, siis ei peaks Kaitseliidu liikmete arv olema mitte 10 000, vaid on tublisti suurem.

Vaadates uuringu tulemusi sissetulekute järgi, näeme, et keskmisest rohkem ootavad Kaitseliidult mitmesuguseid võimalusi väikese sissetulekuga inimesed (sissetulek kuni 1500 krooni kuus pereliikme kohta). Nii soovivad nad teistest rohkem saada teadmisi ja oskusi kodu kaitseks, osaleda enesekaitsekursustel ning psühholoogiat ja mõtlemist arendavatel kursustel. Seega võiks Kaitseliidul olla ka sotsiaalne funktsioon – kasvatada, arendada ja aidata nn kaotajaid.

Teiselt poolt võiks Kaitseliit võita nn võitjate poolehoiu ja liikmelisuse. Kõrgema sissetulekuga inimesed (sissetulek pereliikme kohta suurem kui 2500 krooni kuus) ootavad Kaitseliidult füüsilise treeningu ja sõjalis-sportlikel mängudel osalemise võimalusi ning tahavad tunda ühtekuuluvustunnet aatekaaslastega.

Kaitseliitu tunnustavad juhid ja ettevõtjad

Uuringust selgub, et Kaitseliitu peavad oluliseks ja sellelt ootavad teistest rohkem otsustajad – juhid ja ettevõtjad. Veerand juhtidest-ettevõtjatest, aga ka spetsialistidest peab Kaitseliitu oma pere ja kodu parimaks kaitseks juhul, kui Eestit rünnatakse sõjaliselt. Samuti arvab 41% juhtidest-ettevõtjatest, et Kaitseliidul on suur roll Eesti kaitsmisel.

73% juhtidest-ettevõtjatest leiab, et Kaitseliit on kodumaa kaitse õpetamisel oluline organisatsioon ja 60% neist leiab, et Kaitseliit korraldab põnevaid üritusi ja ettevõtmisi. Üle poolte juhtidest tahaks Kaitseliidu kohta rohkem teavet.

Mida saaks Kaitseliit juhtidele pakuda? Ligi pooled Eesti juhtidest sooviksid saada Kaitseliidu raames teadmisi ja oskusi kodu kaitsmiseks, 31% sooviks end Kaitseliiduga seoses füüsiliselt treenida ja 27% võimalust osaleda enesekaitsekursustel. Keskmisest Eesti elanikust rohkem sooviksid juhid tunda end ühiskonnale vajalikuna.

Kaitseliit – totaalkaitse, enesearendus ja meelelahutus käsikäes?

Ehk tasub arendada mõtet, et Kaitseliit korraldaks üritusi, kus on omavahel seotud füüsiline ja vaimne treening ning kõik see on korraldatud mänguliselt.

Kaitseliitlane saab võimaluse end füüsiliselt treenida, osaleda enesekaitsekursustel. Teiselt poolt õpetatakse teda vaimselt: ta saab osaleda psühholoogiakursustel, talle õpetatakse ühtekuuluvustunnet. Viimane on vajalik nii naabrivalves kui ka totaalkaitseks. Ehk aitab see aja jooksul murda eestlasele kohast tammsaarelikku endassepööratust ja enesekesksust?

Et kõike eelmainitud veelgi kasulikumaks ja huvitavamaks teha, võiks kursustele lisada sõjalis-sportlike mängude alates paintball'ist kuni strateegiamängudeni välja.

Maapiirkondades võiks Kaitseliidu rühmi moodustada piirkondlikult. Suuremates linnades võiks soovi korral koguda rühma sama ala töötajad. Näiteks arstidele või juristidele võiks olla lisaväärtus see, kui pärast õppust istutakse laagrilõkke ääres, grillitakse liha, arutletakse erialateemadel ja õpitakse tundma oma töö- ja võitluskaaslasi.

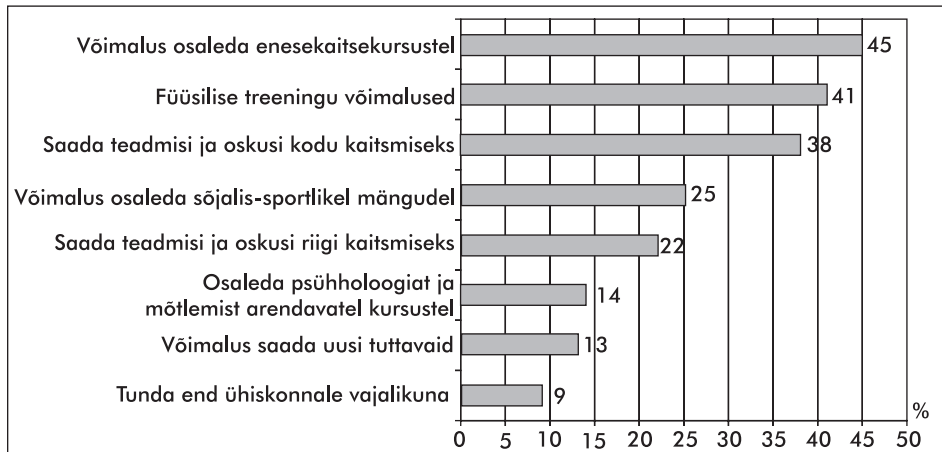
Terves kehas terve vaim. Ja vastupidi.

Kaitseliidu suur potentsiaal

24% vastajatest ütleb, et Kaitseliitu astumine pole tema puhul välistatud. See tähendab ligi veerand miljonit potentsiaalset kaitseliitlast. Kes on Kaitseliidu põhilised potentsiaalsed sihtrühmad? Noored, keskmisest suurema sissetulekuga inimesed, juhid-ettevõtjad, maainimesed.

Tublisti üle kolmandiku juhtidest (37%) ei välista Kaitseliitu astumist. Kui oletada, et juhid on teatud mõttes otsustajad ja arvamusiidrid, võib tulemuslik töö nendega tuua kaasa suurema Kaitseliitu kaasatuse, mis omakorda suurendab Kaitseliidu populaarsust nii juhti-

Kaitseliidu pakutavad võimalused oma liikmetele, mis pakuvad huvi kõige rohkem 15–19-aastastele

de kui ka ülejäänud elanikkonna seas. Ehk kasvab sellisest positiivsest spiraalist ükskord välja totaalkaitse?

Kaitseliidu potentsiaalne liikmeskond on ka 29% maainimestest. Maapiirkondades on inimestel vähem ajaviitevõimalusi. Miks ei võiks seda kompenseerida Kaitseliidu ürituste korraldamisega, kus kasulik ja meeldiv on ühendatud?

Lisaks ei välista 30% suurema sissetulekuga inimestest (sissetulek pereliikme kohta üle 2500 krooni kuus) Kaitseliitu astumist.

Kas Kaitseliidu tulevik on pealekasvav põlvkond?

Kui 35% kõikidest vastajatest peab Kaitseliidu rolli Eesti kaitsmisel suureks, siis 15–29-aastastest peab Kaitseliidu rolli riigi kaitsmisel suureks 42%. Olulisem on aga see, et kolmandik (34%) 15–19-aastastest ja 32% 20–29-aastastest ei välista Kaitseliitu astumist (vs 24% kõikidest vastajatest).

Pooled noortest leiavad, et Kaitseliit korraldab põnevaid ja huvitavaid üritusi ning ettevõtmisi ja 47% neist sooviks Kaitseliidu tegevusest rohkem teada. See on märksa rohkem kui vastavad näitajad kogu elanikkonna kohta. Vastupidiselt levinud arvamusele, et Kaitseliit on iganenud organisatsioon, on noorsugu positiivselt meelestatud,

Ka ei sega noorte arvamust kunagised relvaskandaalid, ainult 33% noortest arvab, et Kaitseliidu liikmetele jagatakse relvi liiga kergekäeliselt (vs 44% kõikidest küsitletutest).

Mida siis noored Kaitseliidult ootavad? Loomulikult kuulub ootuste hulka füüsiline treening ja enesearendamine – osalemine enesekaitsekursustel, üldine füüsiline treening, sõjalis-sportlikud mängud ning psühholoogiat ja mõtlemist arendavad kursused. Samas peab pealekasvav põlvkond oluliseks ka teadmisi oma kodu ja riigi kaitsmisest ning võimalust tunda end ühiskonnale vajalikuna. Kõik see võiks olla seotud võimalusega leida uusi tutvavaid ja sõpru, leiavad nad.

Miks ei võiks just Kaitseliit olla see organisatsioon, kes kasvatab Eesti noori nii füüsiliselt kui ka vaimselt – valmistab neid eluks ette? Potentsiaal on olemas.

Usaldusväärsus

Usaldusväärsus tähendab legitiimsust, s.t. mida suurem on rahva usaldus organisatsiooni vastu, seda tugevam alus on antud organisatsioonil otsuste vastuvõtmiseks. Teoorias kasvavad õiged otsused usaldusväärst, mis omakorda muudab otsuste langetamise pinnase laiemaks.

Kaitseliidu usaldusväärsus oli käesoleva aasta septembris 51%, mis on keskpärane tulemus.

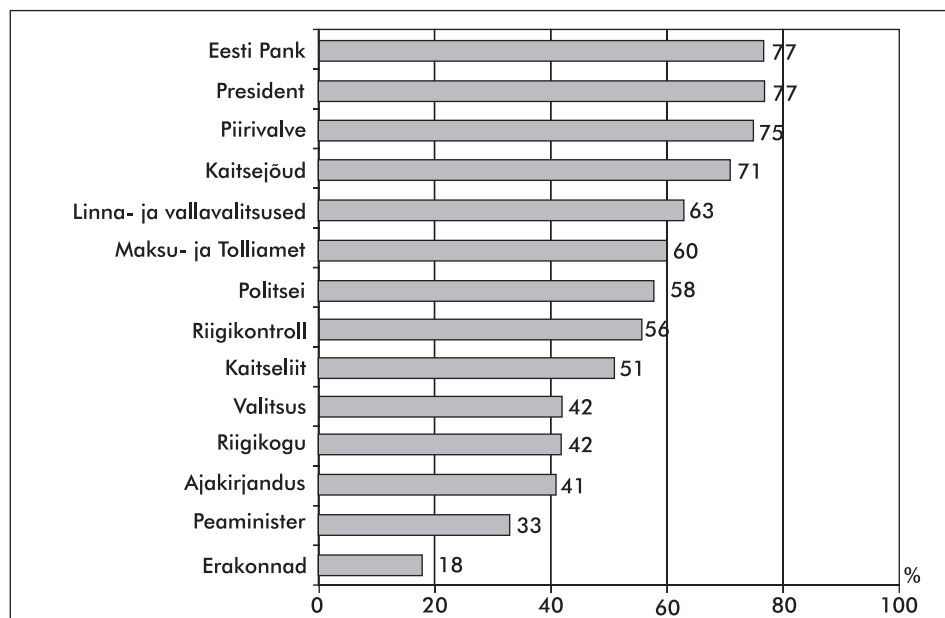
Kui minna täpsemaks ja vaadata, kes Kaitseliitu rohkem usaldavad, selgub, et selleks vanuserühmaks on 15–19-aastased, kellest tervelt 60% usaldab ja vaid 20% ei usalda Kaitseliitu.

Ettearvatult usaldavad Kaitseliitu rohkem eestlased (63%). Tugev usaldusväärsus on Kaitseliidul maapiirkondades, mille elanikest usaldab Kaitseliitu kogunisti 65%. Keskmisest suurem usaldusväärsus on ka otsustajate hulgas – 58% juhtidest-ettevõtjatest ja 54% spetsialistidest usaldab Kaitseliitu.

Kokkuvõttes võib öelda, et Kaitseliidu hetkeseis on keskpärane, kuid palju-tõttav. Kaks olulist elanikkonnarühma – arvamusiidrid laiemalt ehk juhid ja spetsialistid ning teiselt poolt pealekasvav põlvkond ehk noored – on Kaitseliidu suhtes positiivselt meelestatud ja kalduvad seda keskmisest rohkem usaldama. ■

Mats Leis töötab uuringufirmas Saar Poll.

Eesti riigi institutsioonide usaldusväärsus

Kaitseliidu Tallinna malev kutsub Kaitseliidu tegevliikmeid tööle

valvetöötajatena sõjaliste objektide valvamisel

Nõuded valvetöötajatele:

Vanus 18–60 aastat

Keskharidus

Füüsilise testi sooritamine vähemalt 180 punktile

Läbitud ajateenistus kaitseväes või Kaitseliidu baasväljaõppekursus

Sooritatud relvaeksam

Töö on graafikujärgne, sobib lisatööks ja võimaldab töötada õppimise kõrvalt.

Lisainfo ja avalduste vastuvõtt:

n-srn Külli Viherpuu, tel 513 3330, e-post: kylli.papson.OO1@mail.ee

Kaitseliidu Tartu malev kutsub Kaitseliidu tegevliikmeid tööle

valvetöötajatena Tartus asuvate sõjaliste objektide
valvamisel

Nõuded valvetöötajatele:

Vanus 18–60 aastat

Keskharidus

Füüsilise testi sooritamine vähemalt 180 punktile

Läbitud ajateenistus kaitseväes või Kaitseliidu baasväljaõppekursus

Sooritatud relvaeksam

Töö on graafikujärgne, sobib lisatööks ja võimaldab töötada õppimise kõrvalt.

Lisainfo ja avalduste vastuvõtt:

vbl Marek Sakson, tel 731 4052, e-post: tartu@kaitseliit.ee

ORKESTRITEENISTUSEST KAITSELIIDUS

ET ARENGUKAVAS KIRJAPANDU SAAKS TÄIDETUD PARIMAL VIISIL

Mati Põdra

Viimane Kaitseliidu arengukava on puhtmilitaarsete eesmärkide sõnastamise kõrvalt leidnud võimaluse käsitleda ka mainekujundusse puutuvat. Muu hulgas on selgelt, et mitte öelda käsuna vormistatud soov näha aastaks 2007 igas Kaitseliidu malevas oma koosseisulist orkestrit.

Oma järgneva looga ei soovi siinkirjutaja muidugi arengukavas kirjapandut kahtluse alla seada ega kritiseerida. Seda enam, et kui jätta kõrvale õigusliku järjepidevuse alusel taastatud Tallinna maleva orkester, täitsid pärnakad käsu esimesena. Et aga – olgem ausad – enamikule kogenud militaarhüntidest on pasunapuhumine ja sellega seonduv tume maa, pean tolle ala eksperdina oma kohustuseks peatuda mõningatel olulistel asjaoludel, mis lõppkokkuvõttes otsustavad, kuidas paberil kirjapandu praktiliselt välja nägema hakkab.

Peastaabile

Kõige valusamad probleemid arengukavas kirjeldatud täitma asudes seonduvad “riistvaraga” (pillid, vormiriitus).

Aastal 1991, kui taastati iseseisev Eesti Vabariik, visati paljud puhkpilli-orkestrid lihtsalt tänavale. Pillid, mis olid tavaliselt soetatud “kommunismi kooli”, s.t ametiühingute raha eest, tassisid mängijad koju või jätsid niisama vedelema.

Selle tulemusel vaevas paljusid kollektiive, kes otsustasid muutunud väärtushinnangute tingimustes ikkagi edasi tegutseda, pillide puudus. Kohati vaevab praegugi. Isegi parimates puhkpilli-orkestrites on senini kasutusel nõukogude aja lõpul muretsetud instrumente, nende kasutusreserv (hea hoolduse korral 20 aastat) on aga otsakorral.

Uued pillid on paraku kallid, kohati üle mõistuse kallid. Seda kallimad, mida vajalikum pill puhkpilli-orkestris on. Kui

trompeti või klarneti (hinnad alates 6000 kroonist) suudab pillimees endale ehk ka ise soetada, siis näiteks 60 000-kroonine tuuba paneb küll mõtlema. Tuubata aga orkestrit lihtsalt ei tee. Ja pilli ostmiseks ei paku eraisikule liisinguvõimalust ükski pank.

Et orkestrid esinedes korrektselt välja näeksid ja vajadusel oleks võimalik moodustada ka koondorkestreid, on vaja rahasüsti vormirõivaste tarbeks. Praegused kompensatsioonid kaitseliitlastele on arvestatud välivormi kulumise alusel, paraku nõuavad vormikandmise eeskirjad orkestrandilt tavavormi akselbandiga. Kahtlustan, et igasugune patriotism pillimeestes lahjeneb tunduvalt, kui seada nad fakti ette, et sissejuhatuseks tuleb teha umbes 4000-kroonine väljaminek. Lohutuseks saan aga öelda, et pasunapuhumine on võrdlemisi “puhas töö”, nii et vormiriitus peaks ikka seitse-kaheksa aastat vastu pidama.

Üks erilisus veel: mundrisse tuleb panna ka need pillimehed, kes mis tahes põhjusel ei saa või ei soovi Kaitseliidu liikmeks astuda.

Keskpäraseidki muusikuid pole mõnel pool jalaga segada, headest rääkimata.

Kui aga tööpoolest õnnestub iga maleva juurde orkester moodustada, on pillimehi kokku umbes 500, seega paras malevatäis rahvast, ja sellise väe tegevuse koordineerimiseks oleks mõistlik moodustada eraldi orkestriteenistus. Teoreetiliselt peaks piisama kahest-kolmest asjalikust vabatahtlikust ja häda korral ajab ehk ühegagi läbi – ainult et siis on töömaht parasjagu nii suur, et ametikoht peab olema palgaline. Kuid kõigest mõtegi kuulda Kaitseliidu koondorkestrit esinemas 2009. aasta laulupeol peaks selle investeeringu kenasti kompenseerima.

Malevapealikule

Kas hakata looma täiesti uut orkestrit või proovida mõnd juba tegutsevat kollektiivi tsiviilist “üle meelitada”?

Mõlemal variandil on plussid ja miinused. Täiesti uue orkestri saab luua “oma näo järgi”. Samas on käivituskulud palju suuremad ja teiste piirkonnas

Kaitseliidu Pärnu maleva orkestri pealik Mati Põdra oma orkestrantide keskel.

KAITSELIIDU MALEVA ORKESTRI STANDARDKOOSSEIS

Instrument	Ametikoht	Ametikoha auaste	16	21	26	31
Orkestri pealik	Dirigent	kapten	1	1	1	1
Orkestripealiku abi	Dirigendi assistent	veebel			1	1
Sekretär	Kantselai juhataja	kapral	1	1	1	1
Flööt 1	Vanemorkestrant	kapral	1	1	1	1
Flööt 2	Orkestrant	reamees			1	1
Oboe	Orkestrant	reamees				1
Klarnet 1A	Kontsertmeister	vanemseersant	1	1	1	1
Klarnet 1B	Orkestrant	reamees				1
Klarnet 2	Vanemorkestrant	kapral	1	1	1	1
Klarnet 3	Orkestrant	reamees		1	1	1
Altsax 1	Solist	seersant	1	1	1	1
Altsax 2	Orkestrant	reamees		1	1	1
Tenorsax	Orkestrant	reamees	1	1	1	1
Baritonsax	Orkestrant	reamees			1	1
Kornet/trompet 1	Solist	seersant	1	1	1	1
Kornet/trompet 2	Vanemorkestrant	kapral	1	1	1	1
Kornet/trompet 3	Orkestrant	reamees	1	1	1	1
Kornet/trompet 4	Orkestrant	reamees			1	1
Kornet/trompet 5	Orkestrant	reamees				1
Metsasarv/althorn 1	Solist	seersant	1	1	1	1
Metsasarv/althorn 2	Orkestrant	reamees	1	1	1	1
Metsasarv/althorn 3	Orkestrant	reamees				1
Tromboon 1	Vanemorkestrant	kapral	1	1	1	1
Tromboon 2	Orkestrant	reamees		1	1	1
Tromboon 3	Vanemorkestrant	kapral			1	1
Eufoonium	Vanemorkestrant	kapral	1	1	1	1
Tuuba 1	Orkestrant	reamees		1	1	1
Tuuba 2	Solist	seersant	1	1	1	1
Löökpill 1	Solist	seersant	1	1	1	1
Löökpill 2	Orkestrant	reamees		1	1	1
Kontrabass/basskitarr	Vanemorkestrant	kapral				1

tegutsevate muusikakollektiivide reaktsioon võib olla ettearvatu.

Kui kutsuda juba toimiv orkester militaarstruktuuridesse, võib neile teenistusülesanded kas või hommepäev kätte jagada (eeldusel, et mehed ikka ilusasti vormi jõuab panna). Samas pole välisatunud, et juba toimiva orkestri koosseisust võib leida mõne muidu täitsa mõnusa kambajõmmi, kelle ainukeseks puuduseks on see, et tema elupõhimõtted ei taha hästi kokku käia Kaitseliidu nõudmistega.

Igal juhul tasub aga välja selgitada, kas orkestri pillimehed on rivikõlblikud ja kas tegeldakse ka noorte väljaõpetamisega.

Et mitte vaevata oma pead organisatsiooni struktuuri väljamõtlemisega, võib kasutada kõrvalolevat standardkoosseisude tabelit.

Nimetatud standardkoosseisud on optimaalvariandid ("tehniline miinimum"), millega saab esitada eriilmelist muusikat ja mille olemasolul kõlab kõik partituuridesse kirjutandu juba korrektselt. Mõistagi pole keelatud võtta orkestrisse rohkem mängijaid.

Orkester peaks olema eksterritoriaalne üksus, nii saab selle koosseisus kasutada ka neid pillimehi, kes õpivad või töötavad väljaspool maleva territooriumi. Tuletan meelde: hea muusik on suur defitsiit.

Pealegi ei pruugi piirkonna sobivaim orkester alati asuda samas linnas, kus kohaliku maleva staap. Viljandis asuv Sakal malev võib huvi tunda näiteks hoopis Mõisaküla või Suure-Jaani pa-sunapuhujate vastu.

(Tulevasele) orkestripealikule

Maleva orkestri teenistusülesannete hulka kuulub mitmesuguste tseremooni-ate teenindamine. Seega tuleb lisaks kontsertrepertuaarile täiendada oma noodiko-gu ja repertuaari rivirepertuaariga.

Kohustuslikud teosed rivirepertuaaris: F. Paciuse "Mu isamaa, mu õnn ja rõõm" (Eesti hümn), E. Liives-Lineffi "Kotkamarss" (Kaitseliidu ametlik tervitusmarss), E. Liives-Lineffi "Pidulik marss" (Eesti Vabariigi presidendi ametlik tervitusmarss), C. Fr. Kressi "Porilaste marss" (Kaitseväge juhataja ametlik tervitusmarss), E. Tamme "Eesti pidulik marss" (tervitusmarss kõikideks ülejäänud juhtumiteks), A. Miido "Lipu-

marss" (rahvuslipu tervitusmarss), J. Aaviku "Langenud kangelastele" (pürgade asetamise muusika), J. Aaviku "Hoia, Jumal, Eestit" (kui tseremoonia juurde kuulub jumalasõna), E. Võrgu "Eesti lipp" ja F. A. Schultzi "Eestimaa, mu isamaa".

Kõiki neid noote on võimalik küsida Kaitseväge orkestrilt või selle kirjatüki autorilt. Ilus oleks kinni pidada ka põhimõttest, et Eesti orkestrid mängigu rivis eesti marsse. Rivist veel niipalju, et kindlasti peab orkestri tööplaani mahtuma üksjagu riviõppusi. Omad "püssivõtted" on olemas ka pillimeestel!

Arvatavasti on tark ennast militaar-eluga paremini kurssi viia. Et maleva orkestri pealik on võrdsustatud kompaniipealikuga (ametikohale vastav auaste kapten), kuluks marjaks ära käia reservohvitseride kursustel, milliseid aegajalt ikka välja pakutakse.

Mis puhtspetsiifilistesse küsimustesse puutub, siis selle saab ehk lahendada koostöös Kaitseväge orkestriga. Tegelikult nõuaks nii laialdane orkestrite militariseerimine aga tõepoolest ka dirigentide (suve)kursuse korraldamist.

Lõpuks tahaksin kogu sellest paberite-vormiriite-pillide-nootide kadalipust edukalt läbinärinuna öelda: tegelikult pole minu juhatajava kollektiivi elus kunstilises mõttes midagi muutunud. Ainult pillimehed näevad paremad välja. Ja ka nende hoiak on väarikam kui varem. Vorm kohustab!

Ja kes veel midagi (puhkpillimängude teemal mida iganes) küsida tahab, otsigu üles selle kirjatüki autor. Väheste kogemuste taha tohi ükski hea mõte seisma jääda. ■

Mati Põdra on Kaitseliidu Pärnumaa maleva orkestri pealik.

LASKEPÄEVIKUTE DIGITALISEERIMINE

Seoses Kaitseliidule pandud ülesannetega tekib olukordi, mil läbiviidud väljaõppe tulemustest tuleb aru anda ehk esitada väljaõppeinfo numbrilistes suurustes, mis oleksid nii endale kui ka kõrgematele staapidele edasise planeerimise aluseks.

Kuido Külm, lipnik

Seni välja pakutud lahendusi proovinuna tean kogemuste põhjal öelda, et nende rakendamine nõuab meeletut kontoritööd – seega on need praktikas kõlbmatud. Kui selline dokumentipatakas väljaõppeohvitserile esitada, ei oska ka tema sellega midagi mõistlikku peale hakata. Sadade paberite lappamine ja sealt info kogumine eeldab kontorinäitsikute armee olemasolu.

Käesolevas artiklis näidatakse, milline on üks infotehnoloogilisi võimalusi läheneda allüksuse laskeväljaõppele. Praegu on Kaitseliidus kasutusel personaalsete laskepäevikute süsteem, mille praktiline rakendamine lõpeb aruandluses resultaadiga: “Perioodil sooritati XXX laskeharjutust.” Seegi tulemus saadakse protokollide kokkulumgemisel, mitte nende sisu analüüsid.

Infotöötuse aluseks on meil lasketulemuste protokoll, teadma peab ka laskeharjutuste kirjeldusi. Lasketulemuste protokoll on algdokument, millele tuleb kindlasti korrektselt märkida osalejate nimed, allüksus, kuupäev ja sooritatud laskeharjutuse number. Infotöötuseks piisaks ka ainult märklehe märkest, mis näitab, kas harjutus sooritati edukalt või mitte. Aga asja tuum on see, et lasketulemuste töötlemine toimub protokollide põhjal tsentraliseeritud ja pealikuteni jõuab ainult kokkuvõtete informatsioon. Tulemusena peaksime aga saama ülevaatliku pildi allüksuse laskeoskusest: kui paljudel on teatud laskeharjutus sooritatud, kui paljudel see ebaõnnestus ja kes pole üldse laskma tulnud.

MS Excel – käepärane abimees

Kaitseliitlasele kättesaadavaim vahend on kahtlema MS Office'i tabelarvutusprogramm Excel. Nagunii on tulemuste märkimiseks olemas mingi tabel,

mida muidu peab täitma käsitsi. Kes korraks on Exceli lahti teinud ja sinna midagi sisse toksinud, võib-olla isegi tabelis värve muutnud, saab suurepäraselt valmis järgneva tabeli.

Tuleb mees pidada, et kuigi oleme harjunud nägema kokkuvõtteid reeglina tabeli alla summeerituna, on seekord otstarbekas jätta selleks ruumi tabeli ülalossa. Seda juhaks, kui on vaja ainult kokkuvõtteid näha ja nende alusel mingeid otsuseid teha, sest siis ei pea kogu faili välja trükkima. Lisaks võib liikmete nimekirja pikaks minna ja siis on ebamugav, kui laskeharjutuse nimi on üleval ja kokkuvõtte all. Seega alustame mitte kõrgemalt kui seitsmendast reast.

A	B	C	D	E
	Minu rühma laskeoskuse tabel			
=COUNTA(B8:A10)	Lh A.1	Lh A.2	Lh A.3	Lh A.4
	Susi Siim			
	Võsa Villem			
	Metsa Kusti			

MS Excel kasutab oma sisu ehk pesade (väljade) kirjeldamiseks ridade ja veergude (tulpage) süsteemi, kus tähed A, B, C jne tähistavad veerge ja numbrid 1, 2, 3 ridu. Kõigepealt loetakse veerg ja siis rida, s.t pesa A8 sisaldab Susi Siimu nime.

MS Excel sisaldab ka võimalust tabel arvutama panna. Selleks kasutatakse valemeid, mille tunneb ära sellest, et nad algavad võrdusmärgiga (=). Nüüd hoiame kursorit kastis A7 ja kirjutame sisestusreale =COUNTA(A8:A10). Valemis tuleb kasutada koolonit (:) tabeli pesade vahemiku määramiseks.

Exceli funktsioon COUNTA loeb kokku kõik nn mittetühjad read ette antud pesadevahemikus ehk meie näite puhul A8 kuni A10. Saame teada, mitu inimest nimekirjas on.

Funktsioon SUM() liidab kokku kõik numbrilised suurused etteantud vahemikus. Kasutatakse analoogselt, näiteks =SUM(D3:D6) liidab kokku numbrilised väärtused veerus D alates 3. reast kuni 6. reani.

COUNTA vastandfunktsioon on COUNTBLANK(). Sellega loetakse kokku kõik tühjad pesad etteantud vahemikus. Kui nüüd hakata pidama arvestust kõige lihtsamal viisil, kus malevlase kohta on märgitud ainult edukalt sooritatud tulemused, saame lihtsa, kuid üsna informatiivse tabeli, mis annab ülevaate nendest, kellel on harjutus sooritatud, kui pesasse A5 kirjutame näiteks “Sooritatud” ja pesa B5, kuhu me kirjutame COUNTA(B8:B10) hakkab kokku lugema neid mittetühje pesasid, mis on veeru B ridades 8 kuni 10.

Iseasi on muidugi see, mis infot seal tabeli pesades (väljades) hoida. See peaks kindlasti olema midagi kasulikku, kuid samas tuleb silmas pidada, et selline, mille tabelisse kandmine poleks liiga töömahukas. Mõttekas oleks kõige-

pealt läbi lugeda laskeharjutuste juhisi. Lihtsaim viis on panna kirja kuupäev, millal mingi harjutus edukalt sooritati. Näiteks kui 26. aprillil toimus laskeharjutus A.1 ning Siim ja Kusti sooritasid selle edukalt, kuid Villem mitte, seetõttu jätame Villemi pesa B9 tühjaks, aga pesadesse B8 ja B10 kirjutame 26. aprill 2003 (26. punkt, tühik, aprill, tühik, 2003).

	A	B	C	D
1		Minu rühma laskeeskuse tabel		
2				
3				
4	Sooritamata	1		
5	Sooritanud	2		
6				
7	3	Lh A.1	Lh A.2	Lh A.3
8	Siim Siim	26 apr 03		
9	Võsa Villem			
10	Metsa Kusti	26 apr 03		

Excel hoiab kuupäevi tabelis teatud numbrilisel kujul, mida ta siis vastavalt oma arusaamale näitamiseks teisendab. Seetõttu jälgivad kõik tabelisse kantud kuupäevad ühtset formaati ja on tavaliselt joondatud paremale äärelle. Samas võib juhtuda, et saame tulemuseks mingi arusaamatu numbrijada. Siis tuleb kiigata Windowsi juhtpaneeli (*Control Panel*) osa *Regional Settings*. Seal on ilmselt kuupäeva lühikuju (*Short Date Style*) all ka midagi eestipärast, näiteks dd.MM.yy, sest Excel kasutab numbrite ja kuupäevade näitamiseks piirkondlike seadete (*Regional Settings*) määranguid.

Pöörake seal tähelepanu kindlasti komadele (,) ja punktidele (.). Kui need on meile arusaadavalt paigas, võib hiire kursoriga ebaselget numbrijada näitava tabeli vastavas pesas olles hiire paremale klahvile klõpsates valida tekkinud menüü *Format Cells* sirvikust *Number > Category > (Custom või Date)* tekkinud valikutest sobiv tüüp (*Type*) dd.mm.yy.

Kuupäevi võib kasutada ka lühemal kujul, näiteks 26.04.03, aga tuleb jälgida, et tabel neid tunnistaks ja segi ei läheks.

Pange nüüd tähele, mis ilmub pesasse B5. Sinna peaks kõigi eelduste kohaselt ilmuma number 2. Kui Villem näiteks 17. mail 2003 ka harjutuse A.1 sooritatud saab ja te tema pesasse B9 vasta-va kuupäeva kirjutate, rehkendatakse kogu tabel automaatselt ümber (pesa B5 ilmub siis number 3).

Funktsioon COUNTBLANK on veel kasutamata. Kirjutame nüüd pesasse A4

“Sooritamata” ja B4 saab oma sisuks =COUNTBLANK(B8:B10).

Mugav ülevaade

Kui on vaja ülevaadet, paljudel on harjutus sooritatud ja kellel sooritamata, on tulemus alati kohe võtta ja et üksuse protokolle võib sisestada üks inimene, saab tabeli teha kogu malevkonna kohta ning rühmaapealikul on sellest kirjatööst priid. Kui mees laseb sama harjutust teist korda – seda võib ikka juhtuda, näiteks uue relva saamisel –, siis võib tabelis meeles pidada tema viimast edukat sooritust.

Et digifotograafia on juba üsnagi levinud, võib pärast laskeharjutusi teha märklahtedest digifotosid ja neid Interneti üles riputada. Üks pilt aga on teatavasti lehekülje teksti eest.

Midagi oleks nagu veel mõistlik teha. Võib kaaluda, kuidas ära märkida need malevlased, kes laskeharjutusel osalesid, aga ei suutnud seda sooritada. Kui harjutuse A.1 edutu sooritamise kohta panna näiteks kirja “Ebaõnnestus 26. aprill 2003, ltn Tiitsa, hajumine 13 cm”, on see tekst kahtlemata informatiivne, kuid arvutisse on seda sisestada tülikas. Info väärtuse seisukohalt on hinnatumad muidugi igasugused altminekud.

COUNTBLANK loeb üle need tabeli pesad, mis on tühjad, Seega, kui mees pole laskma tulnud, pole tema kohta ka midagi märkida ja võime “Sooritamata” asemel kirjutada “Pole lasknud”.

Tähelepanuks veel nii palju, et kui kursoriga pesas olles vajutada kogemata tühikuklahvi, siis Exceli arusaamist mööda sisestati midagi, mida ekraanil ega väljatrükiil näha pole. Kuid COUNTBLANK saab aru, et seal siiski midagi on, ja hakkab valesti arvutama. Sellise “tühja” pesa kohal tuleb lihtsalt korraks klaviatuuri *Delete*-nuppu vajutada, et see ka Excelile tühi tunduks..

Funktsiooni COUNTA kõrval on veel funktsioon COUNTIF (vahemik; tingimus), mis loeb üle ainult need pesad, mis vastavad teatud tingimusele. Et need salakavalad kogemata sisestatud tühikud ajavad sassi nii funktsiooni COUNTBLANK kui ka COUNTA, siis võime COUNTA asemel kasutada pesas B5 (“Sooritanud”) funktsiooni COUNTIF (B8:B10;”>0”) ehk loeme üle nullist suuremad väärtused – kuupäevad on ju tegelikult numbrid. NB! Pöörake valemite tähelepanu koolonitele (:) ja semikoolonitele (;).

Funktsiooni COUNTBLANK asemel saab kasutada raketiteadust ja kirjutada pesa B4 =SUMPRODUCT((TRIM(B8:B10)="") * 1) ehk summerida kokku tööpoolest tühjad pesad.

Et info seisukohalt on vajalik märkida ära igasugune ebaõnnestumine, siis üks võimalus on jätta nii, et ainult kuupäev märgib laskeharjutuse edukat sooritust, kui aga sooritus ebaõnnestus, siis kirjutame kuupäeva ette mingi identifitseeriva märke, näiteks sõna EI. NB! Igaks juhuks oluline, et see mäрге ei sisalduks mõne kuu nimes. Kui kasutada sõna NO, siis on oht selles, et Excel võib näidata kuupäevi niimoodi, et kuu nimi on kirjutatud sõnalisel kujul (Nov või November) ja siis võib arvuti omadega segi minna.

Excel hakkab andmetöötluse mõttes edutest sooritustest nüüd nii aru saama, et kuupäeva (numbri) asemel hoiame tabeli väljas (pesas) tekstilist väärtust.

Märgime näiteks pesa B8 vastavalt EI 26. apr 03. Et mitterahuldava soorituse ette on kirjutatud EI, võime pesa B3 valemiks sisestada =COUNTIF(B8:B10; “*EI*”), ehk otsime, kas “EI” leidub tabeli pesa kirjutatud väärtuses. Seda teeb tähistus “*EI*” ja =COUNTIF(B8:B10; “*EI*”) loeb meile kokku need, kellel antud laskeharjutus on ebaõnnestunud sooritatud. Asja lihtsustab, et sõna EI võib kirjutada nii Ei, ei, kui ka eI – igal

RELVASTATUD RAHVAS

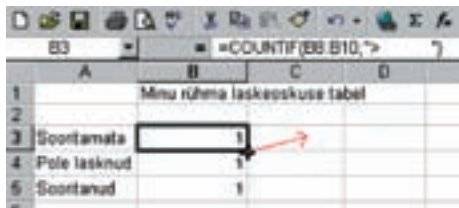
juhul on tulemus korrektne. Teadmiseks veel, et =COUNTIF(B8:B10;"EI") loeb üle need pesad, kuhu on ainult EI kirjutatud ning =COUNTIF(B8:B10;"*EI*") loeb need, mis algavad EI sõnaga. Samas on nende lühendite kasutamisel alati oht, et teeme vea ja satume mõnekuu nimetuse sisse. Et loeme kokku ka edutuid sooritusi, siis kirjutame pesasse A3 "Sooritamata".

Kui aga tahame lihtsa EI asemel kasutada erinevaid märkeid: LAMmades sooritamata, PÖLlvelt sooritamata, PÜSti (NB! informatiivne on negatiivne info), siis tuleb B3 asendada funktsiooniga =COUNTIF(B8:B10;"_____") ehk lugeda üle need väljad, kuhu meil kuupäevade asemel on kirjutatud tekst. "Tühikuvigade" elimineerimiseks pange neid > märki taha kas või kuni 10 tükki. Lollikindlam on muidugi kasutada pikemat ja keerulisemat valemit (kõigest, kus midagi on, lahutada maha numbreid sisaldavad väljad): =SUMPRODUCT((TRIM(B8:B10)<>"")*1)-SUMPRODUCT(ISNUMBER(B8:B10)*1).

Valemeid saab kopeerida

Valemeid saab kopeerida ühest kohast teise, selleks tuleb viia kursor hiirega näiteks pesa B3 paremal allnurgas olevale kastikesele nii, et kursor muutuks mustaks ristiks, vajutada hiire vasak nupp alla ja liigutada hiir paremal kõrval asuvale pesale ning nupp lahti lasta.

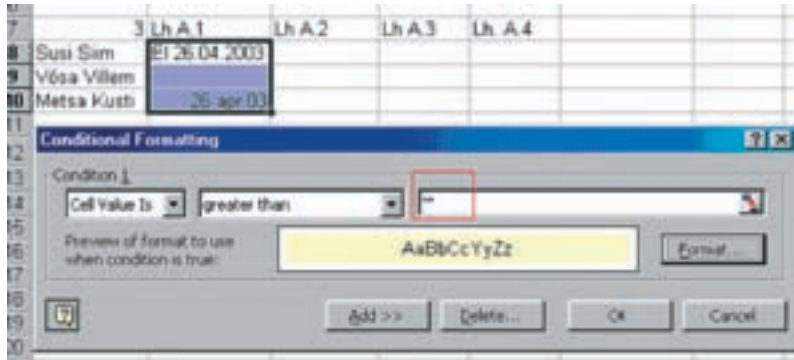
Küigakem nüüd pesa C3 valemi sisu. Seal on =COUNTIF(C8:C10;"> _____") ehk pesast B3 kopeeritud valem. Tehes analoogse nihutamise B4 > C4, toimub samasugune valemi kohandumine.

Lisagem värvi

Võib muidugi veel värvi lisada. Kes laskmas pole käinud, nende pesad on tühjad. Kellel on laskmised läinud edukalt, sellel on kirjas ainult kuupäev. Meid aga huvitab seltskond, kellele on

vaja anda lisaõpet. Võtame need tulemuste pesad B8:B10 blokki (klõpsame hiirega pesas B8 ja lohistame kursori hiirega vasakut nuppu all hoides alla pesani B10 ning laseme nupu lahti). Seejärel valime peamenüüst *Format > Conditional Formatting*.

Hüpinkmenüüsid ja klaviatuuri kaudu sisestamist kasutades üritame saada ekraanil oleva pildi, kus näites punase nelinurgaga tähistatud kasti kirjutame "" (jutumärgid). Maakeeli seletatuna tähendab see, et kui pesa väärtus ("Cell Value Is") on suurem kui "", (korrektsem oleks muidugi "_____", aga tühiku taustavärv ei näe me niikuinii), siis kasuta pesa näitamiseks Format-nupu alt seatavat vormingut. Näites on võetud selleks kollane taustavärv (*Pattern*).

Pärast nupule OK vajutamist peaks nüüd Susi Siimu B8 olema kollane. Abi on asjast aga siis, kui kogu edutute soorituste kokkuvõtte rida (3) kollaseks värvida. Selleks liigume hiire kursoriga reanumbri 3 peale ja vajutame kõigepealt hiire vasakut klahvi nii, et terve rida oleks blokki võetud ja seejärel paremat (kursor peab jääma reanumbri 3 peale) ning valime tekkinud menüüst *Format Cells* sirviku *Patterns* ja sealt kollase värvi. Värvide valikul on kasulik kontrollida, kuidas need must-valge printeriga väljatrükituna välja näevad.

Kui on vaja tabelisse uusi nimesid lisada, on seda kõige parem teha tühje ridu vahele pannes, sest siis kohanduvad automaatselt ka valemid. Näiteks klõpsame hiire vasaku klahviga reanumbri 9 peal, ja hoides kursorit 9 kohal, valime paremat klahvi vajutades tekkivast rippmenüüst *Insert*. Tekib tühi rida. Kontrollime üle pesa B5 valemi (kas B10 asemele on tekkinud B11).

Rida tabeli lõppu lisades tuleb valemite muuta B10 B11ks. Pärast äsjast li-

samist on tabeli B7 pesas kirjas endiselt number 3, sest COUNTA loeb kokku mittetühje ridu, aga pärast nime sisestamist muutub number juba neljaks. Soovitav on, et inimesed oleksid tabelis järjestatud tähestikuliselt perekonnanime järgi.

Filtreerimine

Jääb kasutusele võtta veel üks oskus - filtreerimine - ehk näidata nimekirjast ainult neid ridu, mida näha soovime. Kõigepealt tuletame meelde, et tabeli pesades hoiame Exceli arusaamist mööda kolme tüüpi väärtusi:

tühi (*blank*) - need, kes pole üldse antud harjutust lasknud;

tekst (EI 26.04 2003) - edutud laskmiskatsed (04. asemel võib Excel näidata ka apr.);

kuupäev (26. apr 2003, Exceli mõistes tegelikult number) - laskeharjutuse edukalt läsooritanud.

Filtreerimist saab edukalt rakendada ka siis, kui peame lihtsaimat, sooritatud-sooritamata tabelit.

Klõpsame hiirega reanumbri 7 peal, nii, et terve rida oleks blokki võetud, ja valime seejärel peamenüüst *Data > Filter > Auto Filter*. Laskeharjutuste nimede tahad ilmuvad väiksed hallid allapoole suunatud noolega kastikesed.

	B7	=	Lh A.1
	A	B	
3	Sooritanud		
4	Pole lasknud	1	
5	Sooritamata	1	
6			
7			
8	Susi Siim	(All)	
9	Võsa Villem	(Top 10...)	
10	Metsa Kusti	(Custom...)	
		26.apr.03	
		EI 26.04.2003	
		(Blanks)	
		(NonBlanks)	

Nüüd saab rippmenüüst teha sobiva valiku ja seejärel näeb ekraanil ainult vastavaid ridu:

All - kogu nimekiri ehk filtrit ei kasutata;

Blanks – tühjad ehk need, kes pole harjutust A.1 laskma tulnud;

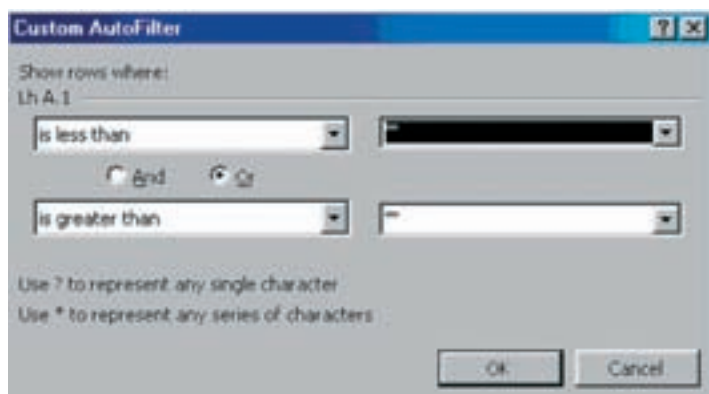
NonBlanks – mittetühjad, s.t need, kes on laskmas käinud, tulemus ei arvestata.

26.apr.03 – need, kes laskeharjutuse 26. aprillil edukalt sooritasid;

El 26.04.2003 – need kes 26. aprillil ebaõnnestunult lasksid.

Lisavõimalusi saame, kui valime rippmenüüst *Custom...* ja koostame järgnevaid tingimusi:

contains	El	Näitab neid ridu, kus sõna El sisaldub, ehk A.1 ebaõnnestunult sooritanuid.
Is less than	"" (jutmärgid) OR	Näitab neid ridu, kes pole laskmas käinud või kellel on laskmine ebaõnnestunud. Siin tuleb tingimusi seada üle kahe rea, ridade vahel nupuke OR ette jätta.
Is greater than	"" (jutmärgid)	
Is greater than	0 (number null)	Need, kes on edukalt sooritanud (Exceli kuupäev on ju number).
Equals	26. apr. 03	Need, kes 26. aprillil 2003 harjutuse edukalt sooritasid

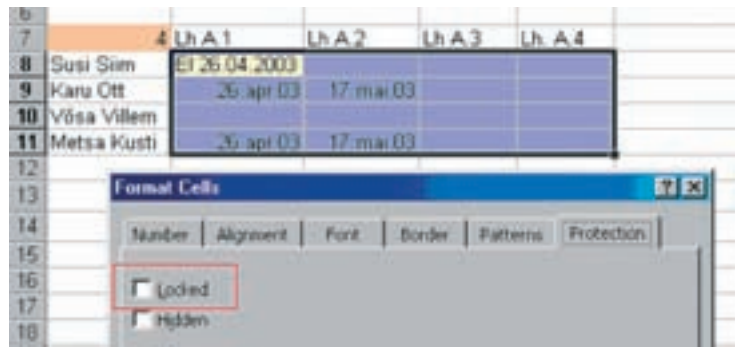
Filtreid saab kasutada mitme veeru kohta korraga. Kui paneme veerule B filtri (*is greater than 0*) ja veerule C samuti (*is greater than 0*), saame need laskjad, kellel on harjutused A.1 ja A.2 mõlemad edukalt sooritatud.

Filtri saame maha, kui valime peamenüüst uuesti *Data > Filter > Auto Filter* (kui filter on peale seatud, siis on *Auto Filter* ees linnuke). Pangem ka tähele, et filtrit kasutades "Sooritamata", "Pole lasknud", "Sooritanud" tulemused ei muutu. Siin võib nende ridade arvu teada saamiseks, kasutada funktsiooni $=SUBTOTAL(3;B8:B10)$.

Tabeli kaitsmine

Lisavõimalus on tabelit kaitsta, et me valemite sisu kogemata ära ei rikuks. Selleks võtame kõigepealt tabeli lasketulemuste sisestuse ala blokki, ja hoides kursorit hiirega blokki võetud alal, va-

jutame hiire paremat klahvi ning eemaldame hüpikmenüüst *Format Cells* linnukese valiku *Locked* eest sirvikust *Protection*, s.t märgime kõigepealt ära need piirkonnad, mis kaitse alla ei lähe.

Seejärel paneme tabelile kaitse peale, s.t valime peamenüüst *Tools > Protection > Protect Sheet* (jätame kõik linnukesed peale, aga *passwordi* igaks juhuks ei pane). Tulemus on see, et andmeid saame muuta ainult varem blokki võetud alal (seal, kuhu me tulemusi märgime). Selle kaitse saame maha võtta, klikkides *Tools > Protection > Unprotect Sheet*.

Sooritanute protsendi arvutamiseks tuleb meil

kasutada nn absoluutaadressi mõistet. Kuna nimekirja liikmete üldarv jääb alati tabeli pessa A7, siis selleks, et see liikmete üldarv valemite kopeerimisel alati samast kohast võetaks, tuleb A7 "dollariseerida" ehk kirjutada \$A\$7. Protsendi rehkendab valem $=B5/$A$7*100$. Kui nüüd valem pesast B6 nihutada pesasse C6, on tulemus $=C5/$

$\$A\$7*100$ ehk A7(liikmete üldarv) valemis ei muutunud.

Oluline on infotöötuse kasutamisel muidugi see, et juba pärast esimeste laskeharjutuste sisseviimist muutub senine arusaam töö tulemuslikkusest ja paljusid aruandeid vaadatakse hoopis teise pilguga. Kas paljud aruanded, mida siiani tuimalt vorbitakse, on meile väljaoõppes üldse vajalikud ja kas neid üldse saab kasutada õppeprotsessi läbiviimisel?

Pealikute jalavaeva saab vähendada, kui Exceli tabelist teha HTML-formaadis saidilehekülj ja see varjatud kohta üles riputada. Selleks on vajalik malevkonna IT-meeste abi. Nii saab suurendada malevlaste osavõtumotivatsiooni laskeharjutustest osa võtta ja nende nõudmisi laskeväljaoõppele, sest näha on võrdlus kaasvõitlejatega.

Kirjeldatud tabeli puuduseks on, et see ei säilita laskmiste ajalugu. Et sedagi teha, tuleb luua keerulisem süsteem, kus ühes töövihikus (*Workbook*) on mitu töölehte (*Sheet*). Ühe neist võtame kokkuvõttele aluseks ja pesadesse toome väärtused vastavalt töölehel, sest iga tööleht sisaldab infot konkreetse laskeharjutuse kohta. Teine võimalus on kasutada mingit integreeritud infosüsteemi, aga hinnakem siin-

juures oma ajalisi ressursse ja võimeid. Eesmärk on ju kasutada vaimseid ja materiaalseid ressursse analüüsikõlbliku aruande koostamiseks. ■

Kuido Kül'm on Kaitseliidu Tallinna maleva Nõmme malevkonna propagandapealik.

	A	B	C
1		Minu rühma laskeoskuse tab	
2			
3	Sooritamata	1	0
4	Pole lasknud	1	2
5	Sooritanud	2	2
6	Sooritanute %	50	
7	4 Lh A.1	Lh A.2	
8	Susi Siim	El 26.04.2003	

VÄHEMALT EI TUISKA!

Osalesin 26. septembrist 2. oktoobrini Tallinna kaitseliitlastest moodustatud reservkompanii kordusõppusel.

Heikki Kirotar

Kõik algas aasta eest

Kaitseliidu Tallinna malevas hakati juba 2003. aasta sügisel rääkima, et tuleval sügisel on järgmine reservõppekogunemine. Koostati allüksusi ja püüti leida igale mehele sobivaim amet, kus tema senist väljaõpet ja oskusi maksimaalselt saaks ära kasutada.

27. augustil kell 7.42 jõuan Sõle tänavasse arstlikku komisjoni.

Kell 7.50 saan esimesse kabinetti vererõhku mõõtma. Et eelmise aasta tulemused veel kehtivad, pääsen põhjalikumast testimisest. Koridori on vahepeal kogunenud kirju seltskond kaitseliitlasi. Mõned mehed on paari aasta eest kaitseväes aega teeninud, teised sobiksid vanuselt nende isadeks. Esimest korda komisjoni tulnud mehed annavad vereproovi ja soristavad analüüsides tarvis purki. Et väkke narkomaane ei satuks.

Kell 8.20 pääsen kirurg Reinu jutule. Ta käsib igas suunas painutada ja tõde, et olen kõlbulik, kuid ülekaalus. See pole eriline üllatus, hommikul näitas kaal 121 kilo... Kell 8.40 jõuan doktor Vello juurde. Vestlusjärgne otsus: kõlbulik, koos tungiva soovitusena kaalus alla võtta.

"Pooled keskealistest meestest ei ole kõlbulikud, tervis läbi. Mehed ei hoiavad end, töötavad liiga palju ja puhkavad liiga vähe," räägib aastaid armees teeninud ja sõjaväelaste tervist kontrollinud arst. "Noortel, kes äsja kaitseväest tulnud, on tervis parem," lisab ta.

Täpselt kell 9 saadetakse mind Maneeži tänavasse. Kell 9.52 on dokumendid RKOSse üle antud. 26. septembril kell 9 on vaja ilmuda kogunemispunkti, kaasas isikud tõendav dokument, haigekassakaart, õppekogunemise kutse, juhiloa, hügieenitarbed. Võib võtta ka vahetuspesu, taskunoa, kirjutusvahendid, taskulambi, mobiilitelefo-

ni ja fotoaparaadi. Keelatud on naps ja narkots, hasartmängud ja isiklikud tulirelvad. Helistada tohib vabal ajal.

Ettevalmistused

Kuu aega aeroobset trenni ja kaal langeb 4 kilo. Mälu värskendamiseks loen läbi "Üksikvõitleja õpiku" ja meenutan, kuidas ilma kompassita ilmakaari määrata. Uurin, mis varustusega võib kohale minna. Selgub, et kogu isikliku varustuse võib kaasa võtta. Siis ei pea jalgu uute saabastega piinama ja ka riided on parajad. Täiendan teibi- ja plaastrivarusid ning vaatan oma kola kriitilise pilguga üle. Tuttavd kaitseliitlased helistavad ja küsivad nõu, mida võtta ja mida jätta. Uuematel meestel pole korralikku vormigi. Isiklik varustus koos magamiskotiga mahub parajasti kahte suurde kotti. Arvestan, et peale püssi ei vaja ma juurde midagi.

Esimene päev: reamehi napib

26. oktoobri hommikul olen enne kella kaheksat formeerimispunktis. Kohal on hulk mehi, kes kohe elava järjekorra moodustavad. On vanu tuttavaid ja uusi nägusid. Ilm on soe ja kuiv, päike paistab. Kogu ennelõuna kulub varustuse jagamiseks ja üksuste kogumiseks.

Kell 9.40 pääsen majja sisse. Kontrollitakse isikut ning kirjutatakse väikele paberilehele rühma number, ametikoht ja relv. Arstid küsivad tervise üle. Ei oska midagi kurta. Antakse riietust ja muud varustust. See on Rootsi vanema põlvkonna varustus, mururohelised "Rootsi kunni kuued" ja pruunid suusaapad. Kartsin hullemat, kuid varustus on kenasti hoitud, isegi kopituse lõhna ei tunne. Võtan kiivri, välilabida ja gaasimaski. Kõik saavad kaks suurt kottitait varustust.

Otsin üles oma rühma ja selle pealiku seersant Kaupo ning teised kaasvõit-

lejad. Üle poolte on vanad tuttavad. Kaupo on insener. Rühmas on veel eurorealistist harrastuspoliitik ja netilehe toimetaja Martin, TTÜ biomeditsiinimagister Lemme, tulevane turundusguru Toomas V. ja laevakapten Alar, suure ettevõtte ja väiksema firma tippjuhid Toomas N ja Gerry, kriminaalpolitseinik Margus, turvamehed Kaido, Raimo ja Tõnis ning väljasaatmiskeskuse juhataja Toomas K. Jne, jne. Ikka kõrgem haridus, sekka mõned üliõpilased. Lemme on rühma sanitar ja ainuke naine, tuli vabatahtlikult.

Telgi püstitamisel selgub, et selle küljes pole pingutusnööre ja need tuleb ise tagalast saadud takusest nõõrist kombineerida. Et ilmaennustus lubab nädala jooksul nii tuult kui ka vihma, ei saa telki vaid vaiade najale panna, jookseb läbi ja kukub ümber.

Esimesel rivistusel tundub rahvast napilt olevat. Hiljem selgub, et ongi kutsutud ainult osa koosseisust.

Kell 12 algab ohutustehnika tund, mille läbi viib major Kajari.

Ei tohi:

- polügoonil puid lõhkuda või langetada, küte võetakse kaasa;
- rämpsu vedelema jätta, prügi jaoks on igal mehel must kilekott;
- relvaga inimese suunas lasta;
- nuga puusse visata;
- ujuda ilma ülema loata;
- teha lõket ilma ülema loata;
- suitsetada suvalises kohas või suitsuga ringi jalutada, suitsetamiseks on eraldi koht;
- õppuselt ilma loata lahkuda;
- tarbida joovastavaid aineid - karistuseks kartserisse betooni peale;
- relva niisama näppida;
- lasta liivase relvaga (polügoon on liivane, vajadusel puhastada);
- näppida polügoonil lõhkekehi, mis võivad olla nii uued kui ka ilmasõjast pärit, peab ülemale teatama;

- imitatsioonivahendeid (paukpadrunid, suitsud, löhkelaengud) lahti lammutada;

- imitatsioonivahendeid või lahingumoonna endale jätta (kriminaalasi löhkematerjali ebaseadusliku omamise eest);

- sõita vigase autoga või kasutada vigast relva.

Peab:

- autosse minema või jalastuma käsu peale (ainult tuleõnnetuse korral kohe autost välja);

- sõidu ajal hoidma relva püsti jalgade vahel, seljakotti istme alla;

- tuleõnnetuse korral ise kustutamisega alustama (tuleoht väike, sest maastik on märg);

- laskeharjutusel kandma kiivrit ja kõrvaklappe või -troppe. Tankitõrjemehed kannavad topeltkaitset ja killusveti;

- kõva häälega dubleerima käsku "Tuli seis!".

Sellela oli ohutustehnikaloeng läbi, teatatakse ka, et kõikide relvade jaoks on nii pauk- kui ka lahingumoonna ja lasta saab piisavalt, kõigepealt sisetiirus ja seejärel polügoonil. Pärast lõunat on natuke vaba aega. Gerry'l on erialase kirjandusena kaasas "Šveijk Vene sõjavangis".

Kell 16 on järgmine tund. Major peab loengu Eesti riigikaitse ülesehitusest ja räägib Kaitseliidu osatähtsuse kasvust ning riiklikust tellimusest Tallinna maleva maakaitsepataljoni ettevalmistamiseks aastaks 2008. Kuigi Kaitseliidu Tallinna malevas on 1500 inimest ja neid peaks jätkuma, on tellimust raske täita, sest napib reakoosseisu. Pealinna kaitseliitlastest 400 on ohvitserid, teist samapalju on allohvitsere, paljud on ka tegevteenistuses. Reservohvitseri ei tohi panna sõduri kohale, isegi kui ta seda nõuab. 18–27-aastased mehed, kes pole ajateenistust läbinud, on kutsealused, keda ei saa reservistiks määrata. Kui nad ajateenistusse lähevad, siis sealt määratakse nad kaitseväge jalaväebrigadi "kuumaks reserviks" ja alles mõne aasta pärast saab neid maakaitses kasutada. Vähem kui 300 kaitseliitlast saab praegu kasutada reameeste või kapralitena. Kui maha arvata pensioniealised ja tähtsates ametites töötavad või kehva tervisega mehed, siis saabki kokku alamõdulise kompanii.

Tankitõrjekahuri meeskond on rahul oma tabava tööga.

"Kõik juhid ja spetsialistid ning relvameeskonnad on komplekteeritud," räägib major.

Kell 17 algab rivitund kerges viimas. Marssimine, pöörded ja tervitamine. Tankivägede erualampolkovnik, kes mulle nõukogude ajal koolis sõjalist algõpet andis, suutis rividriilli nii vastikuks muuta, et olen sellest alati viilunud. Seekord ei pääse, kuigi poen tagumisse ritta. Mõne kuu eest kaitsevæst reservi arvatud rühmavanem Taavi näeb kohe, et mul on kaks vasakut jalga, ja seersant Raimo teeb privaattunni. Saan lõpuks teada, kuidas jalad-käed peavad rivis marssides liikuma ning et pöörata tuleb ühe jala kannal ja teise päkal.

Kell 18 algab tund kaitsevæteenistust reguleerivatest seadusandlikest aktidest, läbiviijaks veebel Tõnu.

Kell 19 õhtusöök "restoranis" Galil. Leiame rühmaga lasketiirus kuiva ruumi ning seame sinna mõned lauad ja hulga toole, et saaks mõnusamalt süüa, sest õues pole kusagil istuda. Isegi laudlina oli kellegi vanast voodilinast, mis hiljem relvapuhastuskaltsuks läks. Taus-taks vestlus õppusest, riigikaitsest, majandusest, poliitikast. Teistel rühmadel on ka sööginurgakesed.

Kell 19.45 peab veebel Mehis lühike loengu pataljoni, kompanii ja rühma struktuurist. Lisaks Galilidele ja kuulipildujatele ning erinevatele tankitõrjerehvadele on kompaniis tuletoetuseks ka

miinipildujate ja automaatgranaadiheitjate rühm. Aga õhutõrje, näiteks rasked kuulipildujad või kaasaskantavad õhutõrjeraketid helikopterite vastu?

Seejärel saame "rõõmusõnumi", et Kaupo on korrapidaja ning meie rühm on täna toimkonnas ja öövalves. Lepime kokku ahjuvalve – öövalvepatrull käib aeg-ajalt nii meeskonna kui ka juhtkonna telgis tuld kohendamas. Plekkahju õige kütmine on peenike kunst, sest seal tuleb pidevalt väikest tuld hoida. Suur leek kütab ahju kiiresti punaseks ja teeb telgist sauna, samas kui kustunud ahjuga telki poeb kergesti rõskus. Kütuseks on saepurust pressitud brikett, mida saab kerge vaevaga juppideks murda. Veerand kuni kolmandik halgu korraga on paras kogus ja sellest piisab paarikümneks minutiks.

Oleme Gerryga esimeses vahetuses. Mingeid erilisi vahejuhtumeid pole. Pidevalt sajab seenevihma ja kell 23.05 rebeneb Gerry 1960. aastatel valmistatud Rootsi vihmamantlilt viimane truck. Rootsi keepidel puudub peakate. Äkki pole seda lihtsalt tagalast välja antud? Tagala ei tea Rootsi vihmamütsidest midagi, välja arvavad seda, et ehk peab vihmakeepi koos kiivriga kandma.

Teine päev: hommikvõimlemine viimas

Ärkan kell 5.30, sest ei taha ülejäänud kompaniiga duši- ja vetsujärjekor-

ras seista. Kell 6 korraldab seersant Igor meie rühmale hommikvõimlemise viimas. Teised rühmad ei võimle.

Kell 8 algab leitnant Ado tund Galil ARi ajaloo ja kasutamisest. Mõned mehed pole tõesti ARi varem käes hoidnud, teised saavad teada, et AR tähendab *Assault Rifle* elik maakeeli Ründepüss ja põhineb tehniliselt Kalašnikovi automaadil, mida Soomes ja Iisraelis on täiustatud.

Kell 9 on järgmine tund. Jalaväetaktikast räägib seersant Taavi. Õistel piiriluritel on hea kasutada helifiltriga kõrvaklappe. Nende vidinatega kuuleb imehästi iga krõpsu ja jutukõma, kui volüüm põhja keerata. Samas summutavad nad laskude helisid, et kurdistumist vältida.

Kell 9.15 on erakorraline rivistus tuugevas viimas. Tehakse teatavaks struktuurimuutus: meie rühma tulevad mõned mehed juurde. Seejärel läheb õppetund klassis edasi. Kell 11.15 hakkab kõht korisema, seersant aga räägib, kuidas avastada vastase liikumist.

Kell 13 saab lõpuks ometi lõunat. Erik räägib vahepeal oma lugu. Ta pandi esimesel päeval tankitõrjajaks ja nägi elus esimest korda seda tüüpi TT-relva, sest piirivalves aega teenides sai ta täpsuslaskuri väljaõppe ega tea tankitõrjest suurt midagi. Õhtul küsitakse kõikide meeste erialad üle ja hommikul pannaksegi ta snaipri kohale. Relv on küll teine kui piirivalves, kuid tegevus tuttav.

Kell 14 algab taktikaharjutus, üksus jaotatakse pooleks. Osa vaatleb, teised roomavad vaikselt vihmast vettinud metsas lähemale. Roomamine on kohutavalt raske, eriti täisvarustuses ja ülekaalus... Harjutus kestab õhtusööginini. Vaatlejad ei avasta selleks ajaks ühtegi lähenejat, sest vihm peksab näkku ja nähtavus on halb.

Kell 19 õhtusöök "restorani" Galil sundimatus õhkkonnas. Seersandist kõrgemad mehed meie seltsi ei kipu. Kompaniülem astub juhuslikult läbi ja kiidab võitlejate leidlikkust kättesaadavatest vahenditest sööginurk kombineerida. Söön kamaluga küüslauku, sest päeval vettisin korralikult läbi. Ivo rõõmustab valjuhäälselt, et homme saab püssid sisse lasta.

Kell 20 veebel Tõnu loeng rännaku põhimõtetest. Kell 20.35, kui räägitakse ringkaitsest ja kaitselahingust, peaaegu et tukastan.

Kell 22 öörahu.

Kolmas päev: miinitõkked ja jalastumine

Kell 5.30 üles, et enne massi pessu jõuda, kell 6 teeb ainult meie rühm seersant Igori juhendamisel kindlameelselt hommikvõimlemist.

Kell 8 algavad relvade sisselaskmised sisetiirus. Pärast väikest sihiku sättimist saavad kõik märkidele pihta. Kuulipildurid lasevad ka üksiklaskudega ning on Rootsi relvadega rahul, sest täpsus on hea. Lõunaks on kompanii relvad sisse lastud ja välikatlas keedetud lõunasööki sööme jälle "restorani" Galil.

Kompanii kokad on Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna kogenud toitlustajad. Keedavad kompaniile head kodust sööki, et kõikidel kõht täis. Suuremad söödikud saavad topeltportsu. Kokki kiidetakse siiralt ja pidevalt.

Kell 14 algab veebel Mehise tund miinidest ja jalaväetõketest. Saan kõvasti targemaks. Lisaks Hiinast ostetud roomikumiinidele on meil olemas ka Rootsi roomikumiinid ja külgmiinid, mis lasevad saja meetri kauguselt läbi jalaväesoomuki mõlema küljesoomuse. Jalaväevastased miinid külvavad mitusada haavlit 50 meetri kaugusele lehvikuna laiali. Tegutsemine miiniväljale sattumisel. Miinide paigaldamisega saab igauks hakkama, hilisemate tsiviilohvrite vältimiseks tehakse miiniväljadest kaardid, et hiljem saaks lõhkemata jäänud miinid kokku korjata.

Jalaväevastaste traattõkete ehitamine, lahingupaari kaetud laskepessa ehitamine, mis peaks vastu miinipilduja tabamusele. Lisaks katusele on vaja toetada ka seinad, et need sisse ei variseks. Taustaks maa-aluse punkri ehitamise slaidid.

Kell 15 välitund miinivälja paigaldamisest. Miinide asemel on jämedast palgist lõigatud puukettad, mida hakkame veebli juhatusel maha sättima. Mõned kettad lähevad öösel kaduma, ilmselt ahju.

Kella 16st õhtusööginini harjutame vihmaladinas Unimogidele ronimist ja jalastumist ning kaitsepositsioonide võtmist autode ümber. Rootsi saapad olevat päris veekindlad ega hõõruvat eriti. Minu Hiina saapad lirtsuvad vastikult. Instruktorid "lohutavad", et varitsusele sattudes saavad pooled me-

hed autokastides nagunii enne pihta, kui jõuavad autost välja hüpata.

Kell 19 õhtusöök "restorani" Galil. Liiguvad kuulujutud, et teine rühm tahab homme hommikul kell 5.55 korraldada "hommikvõimlemise" magamiskottist väljumata, et seersant Igori kallal norida. Meie rühmal on kõige nooremad seersandid, kellest paar tõesti ei suuda aduda, et ajateenijate ja keskealiste reservistidega võiks natuke erinevalt käituda. Paarisilbilised käsklused, mis ajateenijate ees ehk tekitavadki autoriteeti, kutsuvad sootuks kogenumate reservistide seas, kellest paljud ise juhtival tööl, esile ainult iroonilisi repliike. Teiste rühmade vanematest meestest juhtkonnad tunduvad võtvat asja rahulikult. Käskudele eelnevad selgitavad eelkäsed, et alluv mõtleva inimesena mõistaks paremini püstitatud ülesannet.

Terve päeva on sadanud, üks Akadeemilise malevkonna kaitseliitlane võtab selle kokku lausega: "Vähemalt ei tuiska!" Homme pärastlõunal sõidame keskpõlügenoonile, kus on kavas harjutus "Kompanii kaitse" koos laskeharjutusega kõikidest relvadest. Unimogi peab mahtuma 12 meest koos relvade ja varustusega.

Kell 21 õhtusel rivistusel teatab kompaniülem, et homse lõunasöögi saab alles õhtupoolikul, kompensatsiooniks pakutakse kamašokolaadi. Meenutan, et seljakotis on kuivatatud liha, puuviljad, šokolaad, teepakid, katelok ja priimus, nii et nälgimisohtu pole. Öösel olen ahjuvalves ja kütan kolme telki, siis on aega rahulikult asju pakkida.

Neljas päev: personaalne hommikvõimlemine

Sain öösel telgid kõetud, asjad pakitud ja isegi 4 tundi kuumas telgis magada. Rühmaülem kiitis hommikusel rivistusel eduka ahjukütmise eest. Hurraa! Esimene avalik kiidusõna! Tõusen jälle teistest varem ja hiline kahjuks paar minutit võimlemisele – seega jään kogu mõnust ilma. Seersant Raimol kästakse mulle privaatvõimlemine korraldada, venitasin natuke ja sellega oli teema lõpetatud.

Kõrval ööbiv rühm ongi teinud kogu koosseisuga magamiskottides lamades valjude käskude saatel "hommikvõimlemist". Seersandile polevat see meeldinud.

Kell 8.45, pärast hommikust mannaputru ja kohvi "restoran" Galilis, hakkab kompanii asju kokku panema ja autodele sättima. Telgi keerame märjalt rulli, sest ka öösel sadas. Õnneks ei olnud läbi sadanud ja asjad jäid kuivaks.

Kell 13.10 hakkab kolonn keskpölvigooni suunas liikuma. Selleks kulub paar tundi, sest sõita ei saa oluliselt kiiremini kui 50 kilomeetrit tunnis. Pölvigoonil seame laagri metsa üles ja vaatame üle ringkaitsepositsioonid. Telk on vaja jälle nõõristada, sest ümbertõstmiste käigus oleme saanud taas pingutusnõõrideta telgi.

Kell 18.30 sööme hilise lõuna ja mõne aja pärast õhtusöögi. Laager on tõesti kõrvalises kohas, kus mobiilivõrgu püüdmiseks peab puu otsa ronima. Teatati, et hommikul kell 4 läheme kuue mehe leitnant Ado käsutusse laskevälja teid valvavaid mehi vahetama, et juhulikud seenelised (või metsavargad – pole kuulnud, et pimedas seeni korjataks) ohualasse ei satuks.

Viies päev: lehed langevad krabinal

Leitnant saabub tund meist hiljem, ütleb, et pidimegi kell 5 välja sõitma. Teeme aega parajaks köögikatlal kõrval lobisedes, sest temperatuur on nullilähedane. Kiire sõit Unimogi kastis käänulistel teedel ja olengi kolme metsatee ristil. Täiskuu paistab pea pilvitust taevast. Vaikus on nii täielik, et puult kukkiva lehe krõbin vastu oksa on kuulda. Valgenedes on näha külma udu metsa serval. Vaikust rikuvad ainult meie omavahelised raadiokõnelused. Ei ühtegi "seenelist".

Kell 7 tuleb leitnant meile järele. Laageris on söömiseks aega 5 minutit, siis hakkame viivituslahingu paika liikuma. Neelame kopsikutäie piimaga kohvi ja haarame mõned võileivad. Esimeste autode peale ei mahu ja suur kiire on möödas. Jõuan isegi riideid vähendada, sest ööseks olin palju vatte selga tõmmanud. Jagatakse paukmoona, lõhkepakte ja suitsupomme – nii palju kui taskesse mahub.

Kell 9 oleme viivituslahingu alal positsioonidel valmis. Ootame pool tundi. Vastast eikusagil. Ainult vahekohtunike auto sõidab paar korda mööda. Gerry saadetakse ette piiluriks, et

vastaste saabumisest märku anda. Mina jälgin teda pöõsa varjust, teised igavlevad niisama.

Kell 11 näeb Gerry vastase lähene mist. Vastaseks on rühm Viru ja Tallinna kaitseliitlasi. Iltise maastur etendab soomukit, mis meie "miini" peal "õhku lendab". Tegelikult teeb paugu pioneeride visatud imitatsioonipakett. Järgneb rünnak meie positsioonidele. Kuulipildujate kompensatorid ei tööta ja iga paugu järel tuleb relvi uuesti vinnastada. Kuulipildujameestele tekitab see palju tuskat, sest ühelasuline kuulipilduja ei kõla veenvalt. Pärast mõneminutilist täristamist eemaldume suitsupakettide varjus.

Kell 12.40 oleme laagris tagasi ja arutame relvade puhastamise kõrval, kas kommunistid olid vabamüürlaste radiikaalne vasakäärmuslik haru.

Kell 15–17 on meie rühma lahinglaskmine 50–500 meetri kaugusel asuvatesse tõusvatesse märkidesse. Eelneb pioneeride imitatsioon, mis tundub miinipildujarünnakuna ja tõstab mullasambad paarikümne meetri kõrgusele, sundides kõiki vastu maad liubuma.

Galili automaadid on täpsemad kui varem kaitseliitlaste relvastuses olnud Hiina Kalašnikovid. Dioptersihik ja pikem raud koos pikema kabaga tähendavad rohkem tabavaid laske. Väiksem ta-

gasilöök võimaldab ka valanguga täpselt tulistada.

Tankitorjekahurid on kogenud meeste käes, kõik lasud tabavad ja soomukit kujutavad märgid purunevad pilbasteks. Granaadiheiturid nii täpsed ei ole, sest nad on saanud vähem harjutada. Niipea kui TT-mehed on positsiooni vahetanud, algab tihe tärin kuulipildujatest ja automaatidest. Märklehed kukuvad ja tõusevad uuesti.

Kell 18 jõuame laagrisse tagasi ja saame selle päeva esimese sooja söögi. Järgmine rühm laseb juba hämaras.

Pimedas kell 19.30 pakime laagri kokku. Ronime autodele ning vahetame positsiooni soisesse võssa. Positsioonid võtame sisse kell 22. Selline manööver peabki pimedas toimuma, siis on lihtsam vastase eest varjatuks jääda. Uuesti telgid püsti, ahjud kuumaks ja mehed magama. Hommikul on oodata suuremat rünnakut – algab kaitselahing. Öösel liiguvad laagri ümber vastase luurajad. Järgmisel päeval peaks tulema kõva madin.

Kuues päev: kaitselahing

Kell 4–5 olen laagri- ja ahjuvalves. Igast telgist on keegi piiluriks. Vastased lasevad mõneminutiliste intervallidega valgusrakette, kuulda on laske, automootorite ja inimeste hääli, kuid näha

Vihm on hetkeks vaibunud ja laskepositsioonil olek tundub üsna mugav.

pole kedagi. Otsin mugava koha, kust näen hästi ümbrust ja jään ise varjatuks. Valgusraketi tontlikus kumas on laagri ümbrus hästi jälgitav. Kui keegi liigutaks, paistaks see silma.

Kella 9st alates oleme kaitsepositsioonidel pealetungiva vastase vastu. Olen eelluures koos seersant Jaan-Madisega. Satume pioneeride imitatsiooniks ettevalmistatud ala serva, et hoiatada vastase lähenemisest. Raadiot pole, kui kedagi näeme, läheb üks mees tagasi omasid hoiatama. Kõik on vaikne ja rahulik, ainult pioneerid kontrollivad laenguid. Ja siis see algab. Plahvatused, mullasambad ja ümberringi mahapudenev maa. Vaene kuulipilduripaar Tõnis ja Martin, kes just oma kuulipildurite tööle olid saanud, unustati maha ja nad saavad meetri kaugusel lõhkevatest imitatsioonidest paraja koguse muda krae vahele. Seejärel vastased tee servas meie peale liikumas.

Liigume kiiresti tagasi omade juurde ja komistame paari võitleja otsa, keda maskeerituna ära ei tunne. Paroolile nad ei vasta, me tulistame ning eemaldume. Vandumist kuuldes tunneme ära oma rühmakaaslased, kes on meid otsima saadetud. Nemad ütlevad, et olid ka parooli küsinud. Ilmselt läheb see ajalukku järjekordse "sõbraliku tule" juhtumina.

Vastased võetakse vääriliselt vastu ja nad taganevad, et mõne aja pärast uuesti tulla. Lihvime tegevust. Vahekohtunikud käivad ja hindavad üksuse tegevust ja kaotusi. Rühmaülema ja seersantidel, kes peavad üle lahingumüra karjuma, hakkab hääl ära minema. Käin veel mitu korda luures, n-ö enesetapurännakutel koos Jaan-Madise ja seersant Raimoga. Metsas vaikselt hiilida ja vastast häirida on ikkagi lõbusam kui lihtsalt positsioonidel külitada. Vähemalt sooja saab.

Kolm vastase rünnakut avastame aegsasti, laseme automaadid nende suunas tühjaks, tekitame segadust ja taandume omade juurde.

Lõpuks satun oma kompanii küljele metsateele. Näen lennukit ja kopterit, Õhuväe An 2 ja Robinson tiirutavad meie kohal. Pioneeride pommirünnaku imitatsioon on karmikõlaline. Kuulipildurite laskekiiruse järgi saab aru, kas omad või võõrad. Omad seadistavad kuulipildurite kompensatoreid, mille ava on liiga suur. Lõpuks hakkavad

KSPd ka valanguga paukmoona laskma. Padruneid ei säästeta, rahulikumal hetkel laevad kõik salvesid ja linte.

Kell 15.15 liigume vastase vihase rünnaku all tagasi varupositsioonidele tihedas kuusikus, kogume ennast natuke, laeme salvesid ja valmistume vasturünnakuks. Üles otsitakse ka omade taganemist katma jäänud kuulipildurid Tõnis ja Martin.

Kell 17 on meie vasturünnak, söösthüpetega puude ja mätaste taha varjudes jookseme ähkides oma algsetele positsioonidele tagasi. Martin kukub puujuure taha komistades kuulipildurite lindikastidega kõhuli, kogub ennast paari sekundiga ja tormab edasi. Rünnak lõpeb suure lagendiku servas põõsastes. Tõnis jookseb kogu maa kuulipildurite ja lindiga. Siis võtab hetkeks kiivri peast. Pea auras nagu supikatel. Martin ähib kuuldavalt ja tänab ennast tervisejooksu harrastuse eest. Täisvarustuses söösthüpped on palju karmim trenn kui dresides metsateel sörkimine. Mõlemad käivad minu veekotist manti võtmas, sest nende veepudelid on täiesti tühjad.

Uurime seersant Igorilt, kas tõesti peame üle lagendiku vastase kuulipildurite torma jooksema, see oleks ju enesetapp. Ta loodab, et ei pea, sest see oleks tõesti kindlasse surma minek. Lahingumõllus on seersant Igor ja rühmaülem Kaupo muutnud oma käitumist kandanavast tublisti inimlikumaks. Rühmaülem ja -vanem käivad positsioone üle vaatamas, Kaupol on hääl täiesti kadunud, ainult kähiseb vaevaliselt.

Vahekohtunikud teatavad, et olukord on lõppenud ja enesetapurünnak jääb ära. Rühm kogutakse kokku ja saame teada, mis läks hästi ja mis halvasti. Madina lõpuks on kõik ülevas tujus.

Õhtuks laagrisse tagasi ja varustuse hooldamine, sest järgmisel hommikul hakkame Tallinna sõitma. Niipea, kui ahjuvalve on paika pandud, Kukevad kõik magama.

Seitsmes päev: koju!

Kell 8.45, pärast tugevat hommikusööki hakkame keskpõlügenoonilt Tallinna sõitma, ikka 50 kilomeetrit tunnis. Mõned sõidavad mööda nagu postidest, teised võtavad sappa ja uurivad huviga autode järel veerevaid kahureid.

Kell 10.17 on ootamatu peatus ja saab jalgu sirutada, sest ühes Iltises tuntakse

kõrbehaisu. Üks elektrijuhe on läinud lühisesse. Viga parandatakse kähku ja peatselt sõit jätkub.

Tallinna jõudnud, anname varustuse ja relvad ära, automaadid vaadatakse pärast puhastamist põhjalikult üle ja need tuleb korralikult õliga konserveerida. Paljud mehed saadetakse esimese korraga tagasi, kui relvad on hooletult puhastatud. Kuulipilduritel on kõige rohkem tööd, sest nende relvadel on määrduvaid osi rohkem.

"Annaks 200 krooni kohe sellele, kes aitaks puhastada. Koju tahan!" ütles Toomas N. Keegi ei taha raha, kõik tahavad koju.

Lõpurivistusest ei jää palju meelde, sest magan seistes. Major Kajari ütles, et mehed said hästi hakkama, näiteks laskeoskus oli hea. Ainult TT-mehed peavad rohkem harjutama. Side jupsis, see on tavaline, sest raadiosaatjate akud on vanad ega pea külmas kaua vastu.

* * *

Et reservväelaste hulk on kordades vähenenud, peaks nüüd olema raha kõige vajaliku ostmiseks, sest sõjapidamist kirja teel ei õpi. Kui läks juba jõuluvanaile kirjutamiseks, siis paluks lisaks ka paar püssigranaadiheitjat igasse jalaväejakku ja paar kergemat miinipildurit igasse rühma tuletoetuseks. Inglise näiteks on nii ja nad on väga rahul. Kui side jupsib ja ei saa kõrgemalt üksusel kattetuld tellida, saab vähemalt ise ennast aidata.

Korralikud kuulivestid ja kaitseprillid lisaks kiivritele palun ka. Arvestades Eesti kaitsejõudude väiksust on iga väljaõppinud võitleja vajalik tervena, asendust haavatule või surnule ei ole kusagilt võtta. Kui kõikidele soomusautosid ei jaksaks osta, siis kuulivestid ja prillid ehk ikka saab.

Kell 14.27 täitsin viimase avalduse palga arvele kandmiseks. Õppusel olnud nädala eest sain reamehe palka 530 krooni ja 35 senti. Enamik mehi maksis võimaluse eest aktiivselt puhata riigile peale. Asjad äia autosse ja kodu poole. Teelt korjasime peale Ahti, kes elab samas linnaosas. Gerry ei jõudnud Šveijki raamatut lahtigi teha. Järgmine kordusõppus on maikuus suurõppusel Kevadtorm 2005 Lõuna-Eestis, kus kaitseleitlastest reservpataljon tegutseb ajateenijatest pataljoni vastastena. ■

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused

Riia 12, 51013 Tartu e-post: ekv@ksk.edu.ee Õppeasutuste kantselei: 731 4110

RAKENDUSKÕRGHARIDUS SÕJAVÄELISE JUHTIMISE ERIALAL

õppeaeg 3 aastat

Sisseastumisinõuded

- Eesti kodakondsus
- keskharidus
- läbitud ajateenistus
- kriminaalkorras karistamata
- vanus mitte üle 25 aasta
- kõlblik tegevteenistuseks

Pakume

- tänapäevast ja arenevat õppekeskkonda
- kõigile kadettidele riiklikku stipendiumi 2900 kr kuus
- tasuta eluruumi ja toitlustamise
- töökoha kaitsejõududes kõigile lõpetanutele

Täpsem info
sisseastumise kohta
www.ksk.edu.ee

SELJAKOTT: MUDEL 104-126 (seljakotti saab kanda koos rakmetega)

RELVAKOTT: MUDEL 104-250

(mahutab automaadi AK 4, lisataskutes on koht kahele salvele ning puhastuskomplektile)

- Välja töötatud koostöös Scoutspataljoni ja Kaitseliiduga
- Küsi pakkumist kaitseliitlasele
- Näidistega saab tutvuda Kaitseliidu Peastaabi avalike suhete osakonnas

GALVI-LINDA

AS Galvi-Linda

Tallinna 44, 71008 Viljandi, tel 433 5616, faks 433 5276, gsm 5058035

e-mail: tanelt@galvilinda.ee,

www.galvilinda.ee